

Katja Heikkinen, Terhi Jokelainen

KAJAANIN KAUPUNGIN ELINKEINOPOLIITTINEN SELVITYS

Opinnäytetyö

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Tradenomikoulutus

Syksy 2004

**Kajaanin
ammattikorkeakoulu**

OPINNÄYTETYÖ TIIVISTELMÄ

Ala Yhteiskuntatieteiden liiketalouden ja hallinnon ala	Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma
Tekijä(t) Katja Heikkinen ja Terhi Jokelainen	
Työn nimi Kajaanin kaupungin elinkeinopoliittinen selvitys	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot Markkinointi	Ohjaaja(t) Tervonen Pekka
Aika syksy 2004	Sivumäärä 70 + 38
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kajaanilaisten yritysten mielipiteitä, mitä ongelmia tai kehitettäviä asioita on Kajaanin elinkeinopolitiikassa. Kyselyn avulla Kajaanin kaupungin elinkeinokeskus sai tietoa, mitä asioita tulisi parantaa ja mihin tulisi panostaa elinkeinopolitiikassa. Lisäksi tutkimuksen avulla haluttiin selvittää kehitys- ja parannusideoita Kajaanin elinkeinopolitiikkaan.</p> <p>Tutkimuksen teoriaosassa käsiteltiin kunnan yleistä elinkeinopolitiikkaa, mikä tarkoittaa käytännössä yritysten toimintaedellytysten luomista ja ylläpitämistä. Tässä osassa käsiteltiin myös elinkeinotoimintaa ja kunnan elinkeinostrategista suunnittelua, joilla on tärkeä rooli kunnan elinkeinopolitiikassa.</p> <p>Tutkimuksen tiedonkeruumenetelmänä käytettiin kirjekyselyä. Se lähetettiin tuhannelle yritykselle, joista palautui 65. Loput 35 vastausta saatiin viemällä kyselyt henkilökohtaisesti yrityksiin. Vastausprosentti oli 10.</p> <p>Tutkimustulosten perusteella yritykset olivat melko epätietoisia Kajaanin kaupungin elinkeinopolitiikasta. Tuloksista selvisi, että yritykset haluavat lisää tiedotusta elinkeinopoliittisista asioista, kuten esimerkiksi elinkeinokeskuksen tarjoamista palveluista. Myös yhteistyötä kaupungin kanssa haluttiin lisätä sekä saada selkeyttä Kajaanin kaupungin elinkeinopolitiikkaan. Tutkimustulosten avulla Kajaanin kaupunki voi kehittää elinkeinopolitiikkaansa yrityslähtöisemmäksi.</p>	
Luottamuksellisuus	julkinen
Hakusanat	elinkeinopolitiikka, elinkeinostrateginen suunnittelu, elinkeinotoimi
Säilytyspaikka	Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

Faculty Social Sciences, Business and Administration	Degree programme Business Administration
Author(s) Katja Heikkinen and Terhi Jokelainen	
Title Survey of the Industrial Policy for the City of Kajaani	
Alternative professional studies Marketing	Instructor(s) Tervonen Pekka
Date autumn 2004	Total number of pages 70 + 38
<p>Abstract</p> <p>The target of this thesis was to survey the opinions of the companies about the problems to be solved or the matters to be developed in the industrial policy of the City of Kajaani. The Business and Economic Center of Kajaani gathered information with a survey in order to find out the improvement areas and the focuses.</p> <p>The theoretical part of this research covers the common industrial policy in local administration, i.e. providing and maintaining operational conditions for companies. This part discussed also the important roles of a industrial development department and strategic industrial planning in local administration.</p> <p>The survey was conducted in a form of a mailed questionnaire sent to 1000 companies. 65 companies returned it and the rest, 35 responses, were received by taking them personally to the enterprises. The response rate of this survey was 10.</p> <p>On the basis of the results the companies were quite unaware of the industrial policy of the Kajaani City. The results indicated that they want more information about the industrial policy, such as the services offered by the Business and Economic Center of Kajaani. They also wanted to increase co-operation with the City of Kajaani and to clarify the industrial policy. The results can help the City of Kajaani to develop its industrial policy to be more enterprise-based.</p>	
Confidentiality status public	
Keywords industrial policy, industrial strategic planning, source of livelihood	
Deposited at Kajaani Polytechnic Library	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KUNTIEN ELINKEINOPOLITIikka	2
2.1 Valtion ja EU:n asettamat rajat kunnille	6
2.2 Elinkeinopolitiikka osana kunnallishallintoa	8
2.3 Kunnan elinkeinopolitiikkaan vaikuttavat asiat	9
2.3.1 Elinkeinopolitiikan toimijat	11
2.3.2 Elinkeinopolitiikan välineet	11
2.4 Elinkeinopolitiikka kuntien kehittämisen välineenä	12
2.5 Elinkeinopolitiikka kunnan toimialana	15
2.6 Elinkeinopolitiikan kolme näkemystä	16
2.7 Elinkeinopolitiikan johtaminen kunnalle tyypillisellä tavalla	20
2.8. Elinkeinopolitiikka globalisoituvassa ympäristössä	23
2.8.1 Elinkeinopolitiikan mahdollisuudet kaupunkiseudulla	25
2.8.2 Elinkeinopoliittiset mahdollisuudet maaseudulla	27
3 ELINKEINOTOIMI	29
3.1 Elinkeinotoimen tuotteet	30
3.2 Elinkeinotoimi Kajaanissa	31

4 KUNNAN ELINKEINOSTRATEGINEN SUUNNITTELU	34
4.1 Strategian laatimisen käynnistäminen	34
4.2 Strategisen suunnitelman laatiminen	35
4.3 Kajaanin kaupungin elinkeinostrateginen viitekehys	37
4.4 Strategiseen suunnitteluun osallistuminen Kainuussa	37
4.5 Esimerkkinä Kemin kaupungin strategia	38
5 ELINKEINORAKENNE KAINUUSSA	40
5.1 Kainuun kulttuurin, perinteiden ja historian merkitys	41
5.2 Kainuu ja EU	42
6 ELINKEINOPOLIITTINEN KYSELY KAJAANILAISILLE YRITYKSILLE	44
6.1 Tutkimusmenetelmä ja toteutus	44
6.2 Tutkimuksen tulokset	44
6.2.1 Yleinen elinkeinopolitiikka	47
6.2.2 Kaupungin päätöksenteon yrityslähtöisyys	49
6.2.3 Elinkeinoitoimi	50
6.2.4 Elinkeinoitoimen resurssit	52
6.2.5 Kaupungin viestintä ja tiedottaminen	53
6.2.6 Koulutus	53
6.2.7 Kaupungin julkisten palveluiden ulkoistaminen ja hankintapolitiikka	54
6.2.8 Infrastrukturi	56
6.2.9 Yritystoimintaa kehittävät ja tukevat yksiköt	57
6.2.10 Omat ajatukset	60
6.3 Kehittämis ehdotukset	60

7 POHDINTA	64
LÄHTEET	68
LIITTEET	70

KUVIOT

Kuvio 1. Suunnittelevan elinkeinopolitiikan maailmankuva	18
Kuvio 2. Kumppanuusjohtaminen	21
Kuvio 3. Kaksi elinkeinopolitiikan ulottuvuutta	23
Kuvio 4. Kainuun maakunnan SWOT-analyysi	41
Kuvio 5. Vastaajat toimialoittain	45
Kuvio 6. Vastaajat yritysmuodoittain	45
Kuvio 7. Vastanneiden yritysten henkilöstömäärät	46
Kuvio 9. Vastaajien mielipiteet yleisestä elinkeinopolitiikasta	48
Kuvio 10. Vastaajien mielipiteet kaupungin päätöksenteon yrityslähtöisyydestä	50
Kuvio 11. Vastaajien mielipiteet Kajaanin elinkeinotoimesta	51
Kuvio 12. Vastaajien mielipiteet elinkeinotoimen resursseista	52
Kuvio 13. Vastaajien mielipiteet koulutuksesta	54
Kuvio 14. Vastaajien mielipiteet kaupungin julkisten palveluiden ulkoistamisesta ja hankintapolitiikasta	55
Kuvio 15. Vastaajien mielipiteet infrastruktuurista	57
Kuvio 16. Vastaajien mielipiteet yritystoimintaa kehittävästä ja tukevasta yksiköistä	58
Kuvio 17. Yritystoimintaa kehittävien ja tukevien yksiköiden käyttäjäprosentit	59

1 JOHDANTO

Suomen liittyminen Euroopan Unioniin on tuonut mukanaan mahdollisuuksia, mutta myös lisännyt kilpailua, minkä tähden yritysten toimintaympäristöä kehitetään niin valtakunnallisesti kuin alueellisestikin. Suomessa yritysten toimintaedellytykset ovatkin kansainvälistä huippua. Pk-yritystoiminnan kehityksen ja yleisen yritystoiminnan lisäämisen avulla pyritään luomaan uusia työpaikkoja. Suomi on myös kiinnostava markkina-alue kansainvälisesti esimerkiksi sijaintinsa vuoksi. Itä-Euroopassa tapahtuneet yhteiskunnalliset muutokset ovat antaneet Suomelle suhteellisen edun, jota elinkeinopolitiikassamme voidaan hyödyntää. Ulkomaiset yritykset, etenkin japanilaiset ja yhdysvaltalaiset ovat kiinnostuneet Suomesta markkina-alueena enemmän kuin ennen liittymistä Euroopan Unioniin. Kuntien sisällä innovatiivisuus on lisääntynyt, kuten yhteistyö julkisen sektorin ja yritysten välillä. EU on tuonut mukanaan myös ympäristön nopeaa muutosta, minkä takia kunnilta vaaditaan enemmän tuottavuutta, laatua ja joustavuutta.

Yritystoiminnan sijaintitekijöiden tarjonnasta huolehtiminen ja kysyntätekijöiden tarjonnan sopeuttaminen niiden kysyntään on kunnallisen elinkeinopolitiikan suppea määritelmä elinkeinopolitiikasta. Kunnilla onkin tärkeä rooli yritystoiminnan sekä kunnan ja yritysten välisen yhteistyön edistämisessä. Kuntien elinkeinopolitiikan tarkoitus on auttaa etupäässä pienien ja keskisuurten yritysten toimintaa. Elinkeinopolitiikan tulisikin mielellään olla sellaista, että se pystyisi reagoimaan mahdollisimman nopeasti ja joustavasti yritysten tarpeisiin.

Kajaanin kaupungilla ei ole ollut vielä yhtenäistä elinkeinostrategiaa. Siksi sitä varten on perustettu strategiaryhmä, joka suunnittelee Kajaanin kaupungin elinkeinostrategiaa. Tämän tutkimuksen avulla pyrittiin selvittämään, millainen elinkeinostrategian tulisi olla kajaanilaisten yrittäjien mielestä. Tutkimuksista saadut vastaukset antavat strategiaryhmälle tärkeää tietoa, jota hyväksi käyttäen he voivat luoda yrityksiä palvelevan elinkeinostrategian. Uusi elinkeinostrategia pyrkii luomaan yrityksille hyvän kasvualustan

menestykselliseen yritystoimintaan ja lisätä yhteistyön tehokkuutta ja pitkäjänteisyyttä paikallisella tasolla. Opinnäytetyössä tehtiin kyselytutkimus kajaanilaisille yrityksille siitä, mitä he haluavat elinkeinostrategialta ja mitä tulisi huomioida elinkeinopolitiisessa suunnittelussa. Tavoitteena oli saada selville kajaanilaisten yritysten mielipiteitä, mitä ongelmia tai kehitettäviä asioita on Kajaanin elinkeinopolitiikassa. Tutkimustuloksista saatiin kehittämis ehdotukset elinkeinokeskukselle ja edelleen strategiaryhmälle.

Tutkimusongelmana oli, että kajaanilaisilla yrittäjillä on epäselvä käsitys Kajaanin elinkeinopolitiikasta ja -strategiasta. Tutkimuksen tarkoituksena olikin selvittää, miten Kajaanin elinkeinopolitiikkaa tulisi kehittää.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista kirjekyselyä. Tämä oli tutkimuksen aiheen kannalta paras valinta, koska tutkimuksen perusjoukko oli niin suuri, että tutkimusta ei olisi voitu toteuttaa haastattelemalla. Kyselyitä lähetettiin tuhat kappaletta ja takaisin saatiin 65 vastausta. Loput 35 vastausta saatiin viemällä kyselyitä henkilökohtaisesti kajaanilaisiin yrityksiin.

Suomessa toteutettiin helmikuun 2004 aikana Elinkeinopolitiikan mittaristo -kysely Suomen Yrittäjien toimesta. Kainuulaiset yrittäjät ovat suhtautuneet tämän tutkimuksen mukaan kuntien elinkeinopolitiikkaan verrattain kriittisesti. He kokivat, että Kainuun kunnat eivät tee yrityslähtöisiä päätöksiä. Kokonaisuudessaan yleistä elinkeinopolitiikkaa koskevista asioista annettiin Kainuussa todella kriittistä palautetta. Tämän tutkimuksen perusteella onkin syytä tutkia elinkeinopolitiikan kompastuskiviä. Lisätutkimusten avulla voidaan saada arvokasta tietoa, joka mahdollistaa yhtenäisen elinkeinostrategian muodostamista. Kyselytutkimus toteutettiin Kajaanin elinkeinokeskuksen toimeksiannosta kesällä 2004.

2 KUNTIEN ELINKEINOPOLITIikka

Kunnan elinkeinopoliittisena tehtävänä on huolehtia yritystoiminnan yleisten edellytysten kuten tonttien, liikenneyhteyksien, kunnallistekniikan ja toimitilojen sekä työvoiman saatavuudesta huomioiden yritysten sijaintitehtävilleen asettamat vaatimukset. Laajemmassa määritelmässä kunnan elinkeinopoliitikassa on kysymys tietyn alueen, useimmiten kunnan ja seutukunnankin kokonaisvaltaisesta kehittämisestä. Tämän määritelmän mukaan kunnalla on kaksi sidosryhmää: kuntalaiset ja yritykset, jotka molemmat toimivat omassa toimintaympäristössään. Yritysten toiminta-alueena ovat markkinat ja kuntalaisilla sitä vastoin koulutus-, terveys- ja muut julkiset palvelut. Kuntalaisten ja yritysten toimintaympäristöt ovat jatkuvasti vuorovaikutuksessa keskenään. Tässä mallissa sovitetaan yhteen kahden elinkeinopoliittisen toimijaryhmän eli yrittäjien ja kuntalaisten lähtökohdista nousevia tarpeita harmonisesti keskenään. (Wuori, Niemi-Ilahti & Muotio 1999, 18.)

Julkinen valta toteuttaa välittömästi ja suoraan omilla päätöksillään ja toimillaan elinkeinopoliittikkaa, minkä lisäksi se asettaa taloudenpitäjille velvoittavia käskyjä ja tai kieltoja. Se voi myös kehittää taloudellisen toiminnan perusedellytyksiä ja välillisesti vaikuttaa yrityksiin ja kotitalouksiin sekä vaikuttaa taloudenpitäjien päätöksiin muuttamalla päätöksentekotilanteen ehtoja esimerkiksi veropolitiikalla. (Kaskinen 2003, 18.)

Vaikka kunta onkin itsehallinnollinen hallintoyksikkö, sen on tuotettava palveluja kuntalaisille valtion asettamien rajaehtojen mukaan. Palveluiden tuotannon rahoitusperustana ovat kunnan verotulot, maksut, taksat sekä valtionavut. Kunnan mahdollisuuksiin tuottaa palveluja vaikuttavat merkittävästi kuntalaisten työllisyys ja työllistettävien yritysten olemassaolo. Toisaalta kunnilla on rajoitettu rooli paikallisen elinkeinotoiminnan kehittämisessä. Yritykset vastaavat pitkälti itse toimintansa rahoittamisesta ja siihen liittyvistä riskeistä. Valtio asettaa yrityksille lainsäädännölliset raamit ja pitää huolen, että niitä noudatetaan. Se myös harjoittaa sellaista talouspolitiikkaa, joka ohjaa yritysten käyttäytymistä. Yritys- ja teollisuuspoliittisilla linjauksilla sekä taloudellisilla ja aineettomilla tuilla valtio pyrkii orientoimaan tuotantotoiminnan edistämistä. Kunta toimii paikallisista olosuhteista käsin täydentäen valtion toimintaa yritystoiminnan perusedellytysten luomisessa ja kehittämisessä. (Wuori, Niemi-Ilahti & Muotio 1999, 19.)

Toisaalta kunnan elinkeinopolitiikkaa on Vartiaisen ja Lähdesmäen (1997, 18) mukaan kaikki ne toiminnot, jotka auttavat kunnan asukkaita hankkimaan toimeentulonsa ja työllistämään itsensä tai toisia henkilöitä. Kunnan onkin valittava tämän kuvauksen mukaan sellainen toimintatapa, jolla edistetään paikallisia oloja ja elinkeinoelämää. Kuntien elinkeinopolitiikan toteutus on osa demokraatista päätöksentekoa ja se perustuu kunnan asukkaiden tahtoon. Kuntalaki ei kerro yksinään, miten kunnan tulisi toteuttaa elinkeinopolitiikkaa vaan tehtävät kuuluvat kunnan yleiseen toimialaan.

On olemassa erilaisia elinkeinopoliittisia toimintalinjoja, joilla reagoidaan sidosryhmien tarpeisiin ja vaatimuksiin. Elinkeinopoliittisia toimintalinjoja voi tarkastella innovatiivisuuden ja toisaalta traditionaalisuuden elementtien varassa. Esimerkiksi niitä voi tyypitellä seuraavanlaisesti: ”Ongelmien ennaltaehkäisyyn pyrkivä, suunnitelmallinen elinkeinopolitiikka vs. jälkikäteen paikkaileva elinkeinopolitiikka ja uudistava, uusia kehittämistoimenpiteitä etsivä ja kokeileva elinkeinopolitiikka vs. vanhoihin keinoihin pitäytyvä elinkeinopolitiikka”. Elinkeinopolitiikka on yleensä vähemmän yhtenäiseen ja ennalta tiedettyyn tavoitteeseen pyrkimistä, mutta sitäkin enemmän ympäristöstä tulevien ongelmien ratkaisemista. Kuitenkin nykyään kunnissa on alettu ajattelemaan enemmän strategisesti ja sen myötä elinkeinopolitiikkaa on yritetty kehittää suunnitelmallisemmaksi ja ennalta ehkäisevämmäksi. (Vartiainen & Lähdesmäki 1997, 20.)

Kunnan elinkeinopolitiikka ei ole irrallinen osa, vaan se liittyy merkitsevästi muuhun kuntasuunnitteluun. Onnistuessaan hyvin elinkeinopoliittinen näkökulma koskee kaikkia kunnan toimintasektoreita jo elinkeinopoliittisia tavoitteita suunniteltaessa. Kunnilla on kolmenlaisia tavoitteita: yleiset tavoitteet, joista tärkein on suuri työllistyneisyys; elinkeinoalojen mukaiset tavoitteet ja paikkakuntakohtaiset tavoitteet. Näistä merkittävimäksi elinkeinopolitiikan kannalta on muodostunut työllisyyden säilyttäminen ja uusien työpaikkojen luominen sekä yritysten toiminnan edistäminen. (Vartiainen & Lähdesmäki 1997, 20.)

Kunta kohdistaa elinkeinopoliittiset toimenpiteet joko yrityksiin tai työväkeen. Sen kannattaakin panostaa yritysten entistä parempien toimintaedellytysten luomiseen. Yritystoimintaa edistävillä ja tukevilla toiminnoilla on merkittävämpi osuus kunnan elinkeinopolitiikassa kuin työvoimaan kohdistuvilla toimenpiteillä. Työväkeen kohdistettuja toimenpiteitä ovat esimerkiksi asuntotuotannon edistäminen ja koulutuksen järjestäminen.

Elinkeinopoliittiset toimenpiteet tarkoittavat useimmiten taloudellista tukea, vaikka tukea ei helposti saakaan. Taloudellinen tuki ei kuitenkaan vähennä muiden elinkeinopoliittisten toimenpiteiden merkitystä. Nykyään elinkeinopoliittisia keinoja on lisätty ja niitä on pyritty ryhmittelemään asioiden selkeyttämiseksi. (Vartiainen & Lähdesmäki 1997, 21 - 22.)

Kunnilla on jo ollut pitkään tapana tehdä yhteistyötä erilaisissa hankkeissa, palveluiden tuottamisessa ja niin edelleen. Yhteistyötä on tehty niin terveydenhoidossa kuin koulutuksessa kuten myös monilla muilla aloilla. Tänä päivänä seutuyhteistyö on kasvanut ja voimistuu edelleen, koska kunnat saavat siitä paljon hyötyä. Seudullinen elinkeinopolitiikka onkin kunnille etu, josta ne saavat mahdollisuuden verkostoitua ja kehittää sekä saada apua toimintaansa. (Sotarauta, Linnamaa & Viljamaa 1999, 11 - 13.)

Kunnan elinkeinopolitiikka voi olla proaktiivista, reaktiivista tai passiivista. Se voi suunnata katseensa tulevaisuuteen, muutoksien esiintyessä ryhtyä toimenpiteisiin ratkaistakseen ongelman tai ajelehtia muutosten mukana. Kunta voi suunnata katseensa tulevaisuuteen, muutoksien esiintyessä ryhtyä toimenpiteisiin ratkaistakseen ongelman tai ajelehtia muutosten mukana. Yleensä kunnan kehityksen problematisoituminen on käynnistänyt toiminnan eli on harjoitettu reaktiivista elinkeinopolitiikkaa. Tulevaisuudessa kunnat tulevat luultavimmin noudattamaan enemmän proaktiivista elinkeinopolitiikkaa, mikä johtuu strategisen ajattelun ja suunnittelun leviämisestä kuntaorganisaatioihin. Passiivista elinkeinopolitiikkaa harjoittaa sitä vastoin vain harva kunta. (Kaskinen 2003, 19.)

Kunnan elinkeinopolitiikalla ratkaistaan niin sanottu markkinoiden toimintapuutteen ongelma. Se on toisin sanoen sitä, kun markkinoilla toimivien yritysten toiminta ei tuota koko talouden ja yhteiskunnan kannalta hyvää tulosta. Hyvän tuloksen aikaan saamiseksi tarvitaan elinkeinopoliittista ohjausta rahoituksen, säätelyn tai muiden toimien avulla. On vaikeaa sanoa, milloin on kyse markkinoiden toimintapuutteesta, minkä takia siitä on vaikea tehdä käytännönläheistä politiikan soveltamisen ohjetta. Elinkeinopolitiikassa onkin joskus vaikea löytää sellaista politiikkatoimenpidettä, josta olisi riittävästi hyötyä. Olisi myös osattava ratkaista millä tasolla toimenpide suoritetaan, että se olisi mahdollisimman tehokas. (Pietarinen 2001, 13.)

Maailma muuttuu koko ajan sekä kilpailu kiristyy ja muutosten vaikutukset koskettavat entistä enemmän yksittäisiä kuntia. Niiden on pyrittävä kehittämään toimintojaan, sillä

perinteinen elinkeinopolitiikka ei toimi enää niin hyvin kuin sen pitäisi toimia. Kuntien on oltava yhä herkempiä reagoimaan muutoksiin. Tulevaisuudessa kuntien elinkeinopoliittinen ajattelu on läheisessä yhteydessä kunnan johtamiseen ja strategioihin, minkä lisäksi julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö todennäköisesti kasvaa. (Westling 1997, 38.)

Elinkeinopolitiikka onkin erilaista eri aikoina, sillä yritysten tarpeet ovat erilaisia, kuten on myös kunnan toiminta. Elinkeinopolitiikan toiminnan sisältö vaihtelee tiettyjen lokaalisten ja yhteiskunnallisten olosuhteiden ja tilannetekijöiden mukaan. Elinkeinopolitiikka, joka vallitsi 1980-luvulla, ei toimisi enää tänä päivänä, mutta on olemassa välttämättömiä perustoimintoja, jotka säilyvät. (Kettunen 1998, 30.) Kunnan elinkeinopoliittiset tavoitteet tulevat olla realistisia ja kunnan elinkeinostrategiaa tukevia. Jos kunnassa halutaan saavuttaa elinkeinopoliittiset tavoitteet, kunnassa täytyy olla riittävä yksimielisyys asioista. (Westling 1997, 38.)

2.1 Valtion ja EU:n asettamat rajat kunnille

EU-jäsenyydellä on suuri merkitys kuntien elinkeinopolitiikkaan. Eniten EU vaikuttaa aluepolitiikan kautta siten, että kuntien elinkeinoyksiköillä on enemmän vastuuta oman alueensa kehittämisohjelmien laatimisista ja toteuttamisista. Sen vuoksi onkin tärkeää, että puitteet ovat kunnossa kuntien elinkeinopolitiikassa, että niillä on valmius korjaaviin toimenpiteisiin. (Kirvelä & Sahrman 1994, 6.)

Suomen hallituksen tehtävä on parantaa markkinoiden toimivuutta ja kilpailua. Siten pyritään myös hyödyntämään kansainvälisen talouden ja EU:n tarjoamia mahdollisuuksia sekä tehostamaan kilpailulainsäädäntöä monopolisoitumisen estämiseksi. Suomen nykyisen lainsäädännön tarkoitus on turvata toimivan kilpailun turvaaminen. Lainsäädännön uudistuksien myötä ovat myös kilpailuviranomaiset saaneet lisää toimivaltaa sekä seuraamusjärjestelmää on tiukennettu. Talous- ja rahaliittoon osallistuvien valtioiden välillä vallitsevat sisämarkkinat täydellistyvät. Yritykset joutuvat kasvattamaan kokoaan pysyäkseen Euroopan yritys- ja toimialajärjestelyiden mukana. Ne joutuvat panostamaan kilpailukykyihinsä entistä enemmän ja olemaan tehokkaampia kuin ennen. Tällaisella kehityksellä korostetaan toimivan kilpailupolitiikan merkitystä niin EU:ssa kuin kotimarkkinoilla. (Kauppa- ja teollisuusministeriö 1996, 19.)

EU:lla on suuria yrityskauppoja koskeva asetus yrityskeskittymien valvonnasta. Puhuttaessa Suomen kilpailulainsäädännöstä, siihen ei kuulu määräyksiä yrityskauppavalvonnasta. EU on siis tuonut tullessaan kovan kilpailun yrityssektorilla. Suomen uusittu lainsäädäntö on tuonut mukanaan niin hyvää kuin kielteistäkin. Positiivista on, että kilpailu on kiristynyt ja yritykset ovat tehneet säästöä, kun ovat voineet kilpailuttaa hankintalähteitään. Mutta lainsäädännössä on olemassa vajavuuksia, jotka ovat vaikeuttaneet pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa. (Kauppa- ja teollisuusministeriö 1996, 19 - 20.)

Elinkeinojen edistämistoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamiseen kunnat saavat yleistä valtionosuutta. Tämä säädetään laissa, jonka mukaan kunnan tulee huolehtia alueellaan elinkeinojen edistämistoimintaan kuuluvista tehtävistä. Näin jokaisessa kunnassa on oltava elinkeinoasiamiehen virka tai näiden tehtävien hoitaminen tulee järjestää muulla tavoin. Laissa määritellään myös jokaisen kunnan valtionosuus. Tämän tuen merkitys on vähentynyt runsaasti yleisten valtionosuusleikkausten myötä. (Westling 1997, 18.) Valtio tukee yrityksiä yritystuilla. Niiden avulla edistetään kansantalouden kasvuedellytyksiä, lisätään yritystoiminnan tehokkuutta ja poistetaan puutteita markkinoiden toiminnassa. Yritystuella tarkoitetaan elinkeinotoimintaan myönnettävää valtion avustusta, korkotukea, lainaa, takuuta tai muuta tukea sisältävää rahoitusta. Valtiolla on yritystukiohjelma, joka perustuu säädökseen tai viranomaisen päätökseen, jossa määritellään yritystuen kohde. (Kuopion Yliopisto 2004.)

On tärkeää, että tukea kohdistettaisiin huonoa toimivuutta korjaaviin kohteisiin. Suotavaa on, että tuki suunnataan ensisijaisesti tutkimukseen, tuotekehitykseen, koulutukseen, kansainvälistymiseen, muuhun pk-yritysten aineettomaan kehitystoimintaan tai pk-yritysten pitkän aikavälin kilpailukyvyn parantamiseen. Tukijärjestelmien perimmäinen ajatus onkin kannustaa yrityksiä kehityshankkeisiin, joihin niillä ei muuten olisi varaa. Yritystukien tulee olla tehokkaita kansantaloutta ajatellen. Yritystukien käyttöä valvoo EU:n komissio. Tehokkaalla valvonnalla on keskeinen rooli Suomen valtiontukipolitiikan kannalta, koska yritystuet ovat tärkeitä yritysten sijoittumisessa ja uusien työpaikkojen syntymisessä. (Kauppa- ja teollisuusministeriö 1996, 23.)

2.2 Elinkeinopolitiikka osana kunnallishallintoa

”Kuntien elinkeinopoliittisiksi taloudellisiksi uhrauksiksi voidaan määritellä sellaiset hankkeet, joilla toisaalla arvioidaan olevan paikkakunnan kilpailukykyä edistäviä vaikutuksia ja toisaalla ne ylittävät kunnan normaalin perustoiminnan edellyttämät toimenpiteet. Kunnan elinkeinopolitiikka olisikin saatava osaksi kunnan horisontaalista kehittämisnäkökulmaa.” (Westling 1997, 29.)

Tekninen sektori on yksi kunnan merkittävimmistä mahdollisuuksista vaikuttaa omaan menestymiseensä. Sen tärkeimpiä toimintoja ovat kunnan toimesta tapahtuvan rakentamisen toteuttaminen, liikenteen hoitoon liittyvät järjestelyt ja maapolitiikka. Jos ajatellaan elinkeinopolitiikkaa, kunnan tulisi ylläpitää rakentamisen mahdollisuuksiansa, että kunta voi reagoida kunnan alueella tapahtuviin muutoksiin joustavasti. Myös liikennejärjestelyt tulisi kunnassa hoitaa tasapuolisesti, eri intressit huomioiden ja kuitenkin hyvän kuntarakenteen säilyttäen. Maapolitiikka ei saa unohtaa, sillä maanomistukseen ja sen kaavoitukseen liittyvät ratkaisut vaikuttavat kunnan yhdyskuntarakenteeseen merkittävästi. (Westling 1997, 29 - 30.)

Kestävä kehitys ja muu ympäristötietoisuus on lisääntynyt kunnissa, ja se tuo kunnille välitöntä hyötyä sekä siitä hyötyvät tulevatkin sukupolvet. Kun kunta käyttää uusiutuvia energialähteitä tai hyöty käyttää jätteitä ja kierrättää, syntyy lisää työpaikkoja. Yritykset hyötyvät myös kestävästä kehityksestä, sillä tehokkaalla ja luonnonvaroja säästävällä tuotannolla, pitkäaikaisilla tuotteilla, uusiutuvien raaka-aineiden käytöllä, kierrätettävyydellä, pienillä päästöillä ja tuotteen koko elinkaarella tulee olemaan yritysten välisessä kilpailussa kasvava merkitys. Yritysten ja kunnan tulee toimia ympäristöasioissa käsi kädessä, sillä kestävä kehitys ei voi lähteä vain elinkeinoelämän omista ympäristötavoitteista. (Westling 1997, 30 - 31.)

Kuntien elinkeinollisessa kilpailussa kilpailuetua tuo myös ympäristötekniikan laadukas ja kustannustehokas tarjonta. Tämä tarjoaa kunnille uusia mahdollisuuksia, kuten kuntien ja yritysten välisiä mahdollisuuksia uusien tuotteiden kehittämisessä. Ympäristöyrittäminen ja siihen liittyvät elinkeinopoliittiset linjaukset vahvistavatkin toisaalta kunnan imagoa ja toisaalta monipuolistavat kunnan elinkeinorakennetta. (Westling 1997, 31 - 32.)

Koulutus on osa kunnan elinkeinopolitiikkaa ja varsinkin suurin yhteys on ammatillisella ja ammattikorkeakoulutuksella. Tärkeää on päättää kunnassa, millaista koulutusta kunnassa tarvitaan, että kaikki mahdollinen hyöty saadaan koulutuksesta irti. Koulutuksen tuloksellisuus eli valmistuneiden opiskelijoiden työllistyminen kertoo koulutuksen tarpeellisuudessa alueella. Nykymaailmassa työllistäminen on usein itsenäistä elinkeinoharjoittamista, ja esimerkiksi yrittäjäyyskasvatus koulussa voi olla osa kunnan elinkeinopolitiikkaa. Kaiken kaikkiaan koulutus ja yleensäkin osaamisen vahvistaminen tulisi huomioida osana kunnan ja alueellista kehittämistoimintaa sekä elinkeinopolitiikkaa. (Westling 1997, 32.)

Kunnan sosiaalipalvelut ovat osa kunnallista palvelukykyä, ja sillä on merkitystä kunnan kustannustehokkaaseen kilpailukykyyn. Kunnan tulisikin osata hoitaa sosiaalipalvelut mahdollisimman laadukkaasti kuitenkin perimättä liikaa tai liian vähän maksuja kuntalaisiltaan. (Westling 1997, 33.)

Kunnan kulttuuri- ja liikuntapalveluilla on huomattava taloudellinen merkitys paikkakunnalle, mutta ne vahvistavat myös kunnan identiteettiä, henkistä ilmapiiiriä ja imagoa. Näiden palveluiden tarkoitus on tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia henkiseen kehittymiseen ja kasvamiseen eli toisin sanoen parantaa kuntalaisten viihtyvyyttä. Kunnan oman kulttuuriperinnön vahvistaminen ja ympäristöllisistä ja esteettisistä arvoista huolehtiminen ovat myös yksi osa kulttuuri- ja liikuntapalveluita. Kunta voi vahvistaa imagoaan kunnassa asuvilla huippu-urheilijoilla ja taiteilijoilla, mutta ennen kaikkea se voi liikunnan ja kulttuuripalveluiden avulla parantaa nuorten viihtyvyyttä ja tukea henkistä kasvua kestävä kehityksen periaatteella. (Westling 1997, 33.)

2.3 Kunnan elinkeinopolitiikkaan vaikuttavat asiat

Megatrendi eli ilmiö tai ilmiökokonaisuus, jolla on selvästi tunnistettava linja ja suunta ja jonka uskotaan jatkuvan samantapaisesti tulevaisuudessa. Se on globaali, yhteiskuntien rakenteita syvällisesti muuttava ilmiö. Se etenee suhteellisen autonomisesti ja sen perimmäisiä syitä on usein vaikea eritellä. Toimialojen, yritysten ja yksilöiden kannalta

megatrendi on luonteeltaan vääjäämätön muutosvoima, jolla on merkittäviä vaikutuksia kansalliseen ja kansainväliseen talous- ja yhteiskuntajärjestelmään. Elinkeinopolitiikkaankin vaikuttavat tällaiset toimintaympäristössä tapahtuvat suuret muutokset. Tällaisia ilmiöitä ovat muun muassa väestömuutokset ja niiden työvoimavaikutukset, tietoyhteiskuntakehitys, kestävä kehitys ja ympäristöproblematiikka sekä taloudellinen ja kulttuurillinen globalisaatio. (Kaskinen 2003, 27.)

Elinkeinopolitiikkaan vaikuttavat voimakkaasti väestö- ja työvoiman muutokset. Esimerkiksi tulevaisuudessa ilmenevä väestön ikääntyminen johtaa luultavasti työvoimapulaan, mikä kasvattaa edelleen työvoiman liikkuvuutta EU:ssa. Muuttotappiokuntien kannalta huoli on siinä, miten vanhusväestön palvelut tuotetaan huoltosuhteen kasvaessa. (Kaskinen 2003, 27.) Tietoyhteiskunnallistuminen merkitsee työllisyyden lisääntymistä, kuten etätyön mahdollisuuksia, mikä elinkeinopolitiikan näkökulmasta katsottuna lisää tuotantopotentiaalia ja mahdollisuuksia, joita voi hyödyntää sekä kasvu- että syrjäalueilla (Kaskinen 2003, 32).

Ympäristönormien tiukentuminen osana kestävästä kehityksestä vaikuttaa elinkeinopolitiikkaan jo lyhyellä aikavälillä. Tulevaisuudessa ympäristöön liittyvät asiat vaikuttavat yhä enemmän elinkeinopolitiikkaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. (Kaskinen 2003, 37.) Globalisaatio on myös yksi vaikuttava megatrendi, vaikka sen merkittävyys on muita megatrendejä hieman alemmalla tasolla. Sen vaikutukset näkyvät nopeasti taloudessa, sen sijaan kulttuuriset muutokset tapahtuvat vasta pitkällä aikavälillä. Globalisaatio aiheuttaa yritysten verkottumista, ja elinkeinopolitiikan kannalta globalisaatio asettaa uusia haasteita: verkostotalous, yritysten kansainvälistyminen, globaalit markkinat ovat tekijöitä, jotka on otettava huomioon elinkeinopolitiikan suunnittelussa ja toteutuksessa. (Kaskinen 2003, 41.) Voidaan myös sanoa, että heikot signaalit vaikuttavat kuntien elinkeinopolitiikkaan. Heikot signaalit ovat ilmiöitä, jotka ovat oraalla. Tällainen voisi olla esimerkiksi Venäjän taloudellinen ja yhteiskunnallinen stabiloituminen. (Kaskinen 2003, 46 - 47.) Kaskisen tekemän tutkimuksen mukaan pitkällä aikavälillä kunnan menestystekijöitä ovat toimiva infrastruktuuri, menestyvät yritykset kunnassa, turvallinen asuinympäristö, nopea reagointikyky ja joustavuus sekä puhdas luonto ja ympäristö (Kaskinen 2003, 48 - 50).

2.3.1 Elinkeinpolitiikan toimijat

Suomessa elinkeinopolitiikan toimijoita ovat kunnat, kunnalliset ja seudulliset elinkeinoyhtiöt, TE-keskukset, maakuntien liitot, ministeriöt ja keskushallinto, hallitus, eduskunta, EU ja myös yritykset sekä koulutusorganisaatiot. Näistä tärkein asema elinkeinopolitiikassa on kunnilla. Kunnallisten ja seudullisten kehitysyhtiöiden rooli tulee luultavasti kasvamaan tulevaisuudessa kunnan ohi, vaikka tälläkin hetkellä eri toimijoilla on jo osa vastuunsa elinkeinopolitiikasta. Tällä hetkellä kunta myös kantaa päävastuun elinkeinopoliittisen yhteistyön käynnistämisestä, mikä tulevaisuudessa siirtyy toimijoiden väliselle yhteistyöverkostolle. Tulevaisuudessa lääniorganisaatioiden odotetaan häviävän niin elinkeinopolitiikasta kuin muutenkin ja yritysten asema muuttuu elinkeinopolitiikan kohteesta yhteistyökumppaniksi ja pitemmällä aikavälillä keskeisiksi toimijoiksi. Yrityksistä tuleekin tulevaisuudessa elinkeinopolitiikan aktiivisia toimijoita, joilla on kehittynyt verkosto. (Kaskinen 2003, 59 - 67.)

Elinkeinopolitiikkaa ei kuitenkaan välttämättä tee mikään tietty taho, vaan sen tekijöitä voivat olla lähes ketkä tahansa. Nykyään kunnat ovat yhdistäneet palveluitaan ja elinkeinojen kehittäminen on saatettu yhtiöittää, jonka pohjalta on syntynyt elinkeinoyhtiöitä ja teknologiakeskuksia. Elinkeinopolitiikka on haluttu tehdä niin joustavaksi, että se pystyy vastaamaan koko ajan muuttuvaan ympäristöön. (Kettunen 1998, 28.)

2.3.2 Elinkeinopolitiikan välineet

Elinkeinopolitiikan välineitä on suuri joukko ja ne poikkeavat toisistaan laadullisesti. Kunnan tehtävä on huolehtia elinkeinojen yleisten edellytysten luomisesta ja myös harjoittaa liiketoimintaa tai osallistua liiketoimintaan ja myöntää yrityksille suoria taloudellisia tukia. Toisaalta kunnan välineet voidaan jakaa luokkiin, joita ovat suorat tuet, alkavien yritysten neuvonta, toimivien yritysten kehittämistyö, alueen kehittämistyöhön osallistuminen, alueen markkinointi sekä alueen ja sen yritysten kansainvälistymisen edistäminen, elinkeinopoliittisten tavoitteiden koordinointi muiden kunnan toimialojen ja toimintapolitiikkojen kanssa, yritysilmaston parantaminen ja yhteistyö sidosryhmiin, sekä verkostojen koordinointi. Tämän lisäksi kunta vastaa yleisten edellytysten luomisesta kuten

eri palveluiden toimimisesta ja koulutuksesta. Tulevaisuudessa myös turvallisuuskysymykset voivat olla osa kunnan toimintakenttää. (Kaskinen 2003, 68.)

Elinkeinopolitiikan välineiden käytöstä vastuussa ovat pääasiassa kunnat hoitaessaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita, opetusta, koulutusta, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluita sekä fyysisen toimintaympäristön suunnittelua. Kehitysyhtiöt tulevat tulevaisuudessa ottamaan kunnan sijasta päävastuun tiedottamisesta ja neuvonnasta. TE-keskukset hoitavat taloudellisia tukia ja yrityksillä on tärkeä osa tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoittajana. Elinkeinopolitiikan säätelyä hoitaa tietenkin valtio yhdessä Euroopan Unionin kanssa. (Kaskinen 2003, 69.)

Tulevaisuuden näkymät eivät ole elinkeinopolitiikan kannalta negatiiviset, vaikka muutoksia onkin luvassa. Elinkeinopolitiikan keinoja on monipuolisemmin ja ne kehittyvät. Myös verojen ja sosiaaliturvamaksujen alentaminen voi kannustaa yrityksiä. Euroopan Unionin rakennerahastoista saatavat tuet kumminkin vähenevät ja voivat poistua kokonaan, mutta kansallista rahoitusta tullaan sitä vastoin lisäämään. Elinkeinopolitiikassa yhteistyö ja kumppanuus tulevat olemaan tärkeimpiä asioita. (Kaskinen 2003, 71 - 78.)

2.4 Elinkeinopolitiikka kuntien kehittämisen välineenä

Tulevaisuuden muuttuvassa maailmassa elinkeinoelämän toiminnot jaetaan selkeämmin omiksi kokonaisuuksiksi. Esimerkiksi yrityksiä koskevat suorat toimenpiteet tullaan tekemään yhä enemmän kuntaa laajemmissa kehittämisyksiköissä, joissa toimijoina ovat kunnat yhdessä elinkeinoelämän ja muiden yksiköiden kanssa. (Westling 1997, 16.)

Perustehtävänä kunnilla on tuottaa palveluja kuntalaisille, mikä toteutuu tulostavasti kautta. Jos tulonmuodostuskyky on huono, palvelut eivät todennäköisesti ole kovin hyviä. Tällaisessa tilanteessa valtio auttaa kuntaa tasaustoimenpitein. Mitä pienemmät ovat kunnan tulot omista tulolähteistä, sitä pienempi on myös kunnan tulosvastuu. Kunnat ovat oman menestyksensä seppiä, ja kasvattamalla verotulo- ja väestöpohjaansa mahdollisuudet menestymiseen parantuvat. Näiden saavuttamiseksi kunnan täytyy olla aktiivinen, haluta kehittää työllisyyttä ja olla myös tulosvastuussa, mitä voi kutsua toisin sanoen elinkeinopolitiikaksi. (Westling 1997, 16 - 17.)

Elinkeinoimistoon tai elinkeinoyhtiöön koteloitu elinkeinopolitiikka ei ole välttämättä enää ratkaisu kaikkiin uusiin haasteisiin. Tärkeää olisi saada muutkin kunnassa toimivat yksiköt mukaan elinkeinopolitiikan suunnittelemiseen ja tekemiseen, sillä se on osa kunnan kehittämistä ja strategiaa. Elinkeinopolitiikan tulisi olla kokonaisvaltaista ja kauas tähtäävää. Tällaisen elinkeinopolitiikan suunnittelemassa auttaa myös se, että sitä luomassa olevat henkilöt eivät rutinoituisi liikaa vaan jaksaisivat kehittää ja ottaa vastaan uusia ideoita sekä pysyä ajan tasalla. (Kettunen 1998, 46.)

Kettunen mainitsee, että innovatiivisten strategioiden syntymiseen tai niiden syntymisen edellytysten lisäämiseen tarvitaan uusia ääniä eli uusia ihmisiä strategiaprosessiin osalliseksi, uutta intohimoa eli innokkuutta muuttaa asioita, uusia näköaloja eli uusia tarkastelutapoja sekä uusia kokemuksia, kuten esimerkiksi pienet vähäriskiset kokeilut uusista työtavoista. Nämä asiat eivät kuitenkaan aina toteudu oikeassa maailmassa, sillä uskallusta puuttuu. (Kettunen 1998, 47.)

Oppiminen voi auttaa ajattelun ja sen myötä käyttäytymisen muuttumista. Sitä edistävät monet asiat, kuten organisaation rakenne, organisaation johtavat ajatukset, toiminnan kiinnostuksen kohteet ja olemassa olevat keskustelufoorumit. Oppiminen on yleensä melko hidasta, vaikkakin nykyajan ihanne, oppiva organisaatio, on aina liikkeessä. Paras oppiminen tapahtuu organisaatioissa, jotka eivät ole liian byrokraattisia ja jotka ovat joustavia, omaavat sallivan kulttuurin, hyväksyvät erilaisuuden, kiinnostuksen kohteita ja tarkastelutapoja on paljon sekä omaavat lukuisia keskustelufoorumeja, joissa on laajoja joukkoja. (Kettunen 1998, 48 - 49.) Osaaminen, luovuus ja kunnan talouden perusta on kunnan ihmisissä. He ovat kunnalleen niin riski kuin mahdollisuus ja heihin kunnan tulisikin satsata. Kun halutaan uutta elinkeinopoliittista näkemystä, tarvitaan uusia ihmisiä, ääniä ja luovuutta. Lopulta yksilötkin ovat tärkeitä. (Kettunen 1998, 49 - 51.)

Kunnissa tulee kehittää osaamistaan kaikilla tasoilla ja toimialoilla, sillä muuten ne eivät pysy kilpailussa mukana. Kunnan tulisi kehittää osaamisen välineitä jatkuvasti, esimerkiksi lisäämällä yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Kansainvälisyys on yksi tämän hetken kehitystrendeistä. Suomen liittyttyä Euroopan Unioniin kunnilla on paremmat mahdollisuudet hyödyntää ja muodostaa uusia kansainvälisiä kontaktejaan. Itä-Euroopan valtioiden taloudellinen kasvu antaa suomalaisille kunnille mahdollisuuden näyttää omaa

osaamistaan, minkä seurauksena myös kotimaiset yritykset voivat luoda liikesuhteita Itä-Eurooppaan. (Westling 1997, 40 - 41.)

Ollakseen edistynyt ja hyvinvoiva, kunnan on osallistuttava sellaisten yritysverkostojen rakentamiseen, jotka ovat kunnan menestymisen kannalta keskeisiä. Esimerkiksi Oulussa on pyritty kehittämään eri informaatioteknologia-alan yritysten ja oppilaitosten välisiä verkostoja. Myös seudun kuntien välistä yhteistyötä tulee kehittää, että saadaan hankittua lisäarvoa, jota ei yksin toimimalla saavuteta. Kuntien elinkeinopalveluiden tuotteistaminen on hyödyllistä kaikkien osapuolten kannalta. ”Selkeitä yrityksille suunnattuja tuotteita ovat esimerkiksi yritysten perustamispalvelut, toimivien yritysten kehittämisspaketit, toimialoittaiset yritystoiminnan edellytyksiä luovat hankkeet ja yritysten verkottamishankkeet.” Kaikki kunnat ovat yksilöllisiä ja niillä kaikilla on omat perinteensä, mutta niillä on myös seudullisia piirteitä. Kunnissa on oma profiilinsa ja yleensä profiloidaan sen pohjalta, mitä olemme ja mitä tulevaisuudessa aiomme. Kunnan profiiliin on oltava selkeä ja vastattava todellisuutta, sillä tämä vahvistaa sen imagoa. (Westling 1997, 41 - 42.)

Kuntien paikalliset erityispiirteet muokkaavatkin kunnan elinkeinopoliittisia tilanteita ja toimenpiteitä. Kunnan sisäisellä kehityksellä, olemassa olevilla vahvuuksilla ja voimavaroilla sekä kehitysedellytyksillä on vaikutus elinkeinopolitiikan harjoittamiseen kunnassa. Esimerkiksi pienellä ja isolla kunnalla ei ole samanlaisia resursseja, vaan niiden voimavarat ovat erilaisia. (Vartiainen & Lähdesmäki 1997, 19.)

Erilaiset pienet hankkeet, kuten pienyrityshankkeet - keskimääräinen avustus noin 10 000 euroa - ovat ruohonjuuritason elinkeinopolitiikkaa ja elinkeinojen kehittämistä. Niistä suurin osa on lähtenyt liikkeelle ilman minkäänlaisia avustuksia, ja ne ovat yksittäisten ihmisten, pienien joukkien, maatilojen ja muiden pienten yritysten, järjestöjen ja kylien hankkeita. Ne jäävät usein kunnan elinkeinopolitiikassa huomioimatta, vaikka niiden tukeminen ja avustaminen voisikin tuottaa merkittäviä tuloksia. (Kettunen 1998, 86 - 87.)

Tällaiset pienet hankkeet ovat merkittäviä, sillä ne voivat merkitä maatalouden sivuelinkeinojen kehittämistä, pienimuotoisen yritystoiminnan aloittamista, järjestöjen toiminnan kehittämistä yhteistyöksi kunnan kanssa, ympäristön hoitoa ja niin edelleen. Aina

ei välttämättä tarvita suuria investointeja vaan pikemminkin neuvontaa ja henkistä tukea. Monesti uudenlaiset ajatukset ja innovaatiot vaikuttavat epämääräisiltä, ja ne ovat vain pienen porukan ajatuksia. Tällaisista ajatuksista voi kuitenkin syntyä jotain, joka voi rikastuttaa kuntaa ja jopa kehittää sitä taloudellisesti. Pieniä hankkeita pitäisi kannustaa enemmänkin. Näkyvyyttä ruohonjuuritasolle saadaan keskustelufoorumeista. (Kettunen 1998, 87.)

2.5 Elinkeinopolitiikka kunnan toimialana

Kunnan toimiala jaetaan perinteisesti yleiseen ja erityistoimialaan. Elinkeinopolitiikka kuuluu kunnan yleiseen toimialaan. Yleiseen toimialaan näin ollen kuuluvat tehtävät, jotka kunta voi omalla päätöksellään ottaa hoidettavaksi. Erityistoimialaan sitä vastoin kuuluvat ne tehtävät, jotka on eri laeissa määrätty kunnan hoidettaviksi. Kunnan elinkeinopolitiikan hoitaminen jaetaan yleensä kahteen tehtäväalueeseen: elinkeinojen harjoittamisen yleisten edellytysten luominen ja kunnan harjoittama liiketoiminta tai liiketoimintaan osallistuminen sekä yksityisille yrityksille annettava tuki. Rajat toiminnalle on määritelty korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännössä. Esimerkiksi yksittäisten yritysten tukeminen ei ole suotavaa, mutta työllisyysperiaatteella maksettu tuki on mahdollista. Kunnan on ratkaistava myös, millaisiin Euroopan Unionin rakennerahastoista tuettaviin, yritysten kanssa toteutettaviin yhteishankkeisiin se osallistuu. (Westling 1997, 17 - 18.)

On vaikeaa määritellä, missä kunnallinen elinkeinopolitiikka alkaa ja loppuu. Jos mennään ääripäästä toiseen, on kunnan tehtävänä kunnallisten palveluiden tuottaminen ja toisessa ääripäässä osakkuus erilaisissa yritystoimintaa edistävissä yhtiöissä ja mahdollisesti myös yritysten rahoittajan rooli, jossa myönnetään yrityksille lainoja ja takauksia. Kunnat tarjoavatkin yleiset edellytykset yrityksille. Paremmat edellytykset ovat kunnissa, jotka haluavat panostaa omalla aktiivisuudella elinkeinojen kehittämiseen. (Westling 1997, 20.)

Kuntien näkökulmasta katsottuna tarvittaisiin yhtenäiset ja selvät säännöt yrityksille myönnettävissä lainoissa ja takauksissa. On myös ajateltava, tuleeko kuntien ylipäättään käyttää varojaan tämän tyyppiseen toimintaan. Jos esimerkiksi muut rahoittajat vetäytyvät hankkeesta, tulee kunnasta rahoittaja, usein riskirahoittaja. Kunnat ovat myös osallistuneet entistä enemmän riskisijoitusyhtiöiden alkupääoman rahoittamiseen, koska ne ovat

halunneet alueellistaa ja saattaa alkuun riskirahoitustoimintaa osana elinkeinopolitiittisia toimenpiteitä. Yksi kuntien edellytysten luomismuoto on myös teollisuushallien rakentaminen ja hallinnointi. (Westling 1997, 20.)

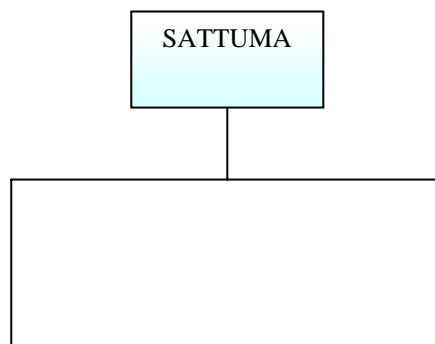
Lopulta kunnan elinkeinopolitiikan rajoja on tarkasteltava tapauskohtaisesti, sillä ei ole yleisohjeita. Esimerkiksi kunta on voinut toimia jonkin merkittävän toiminnon alkuunpanijana, josta on myöhemmin tullut itsenäistä yritystoimintaa. Tärkeää onkin, että kunnat ovat valmiita ottamaan riskejä kasvattaakseen verotulojaan ja parantaakseen työllisyystilannetta. Riskinotto ei saa olla kohtuutonta vaan sitä vastoin hallittua. Riskinottohalua kunnassa ylläpitää sen oma veronkanto-oikeus. (Westling 1997, 21.)

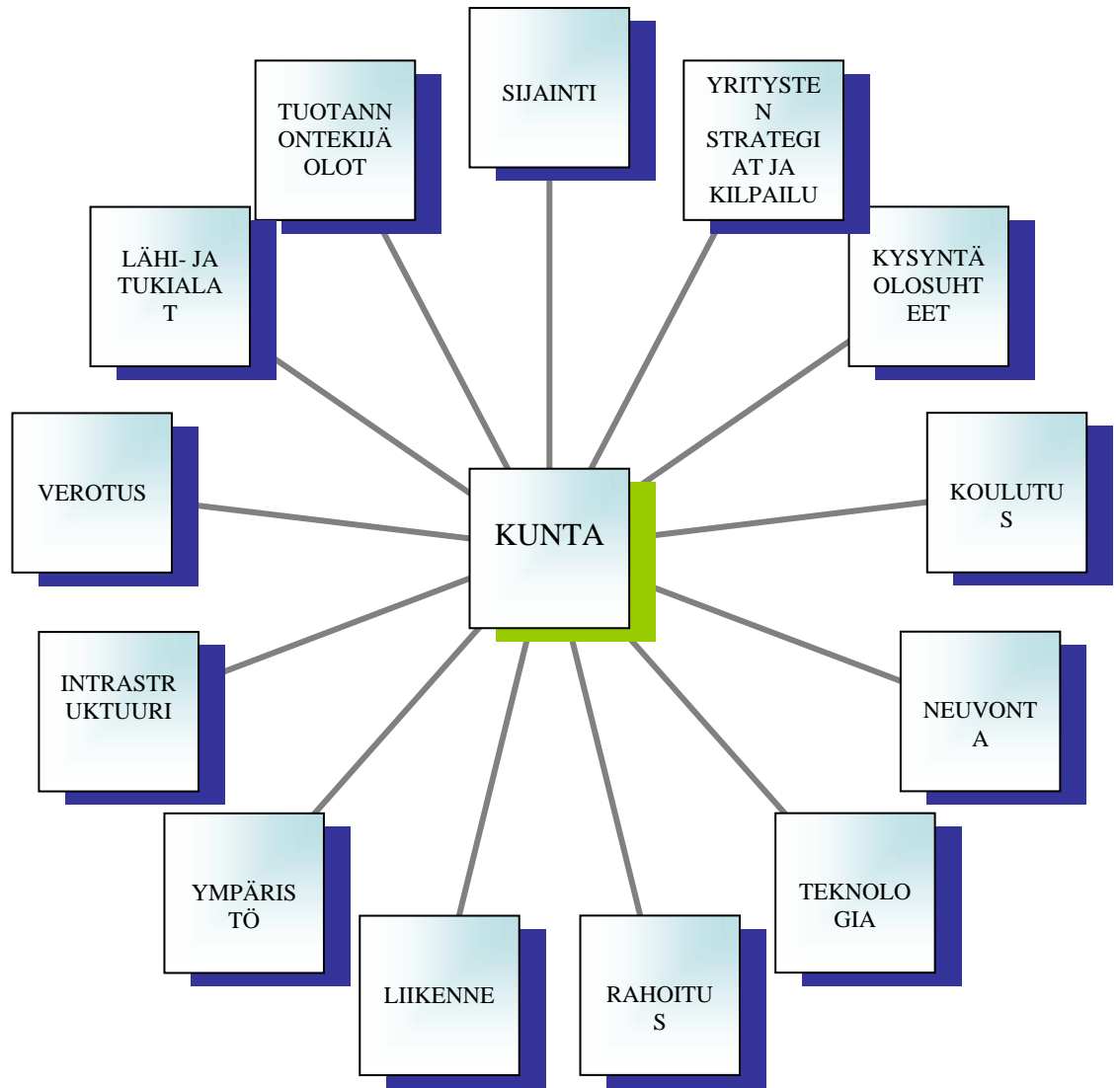
Toisaalta markkinatalouden näkökulmasta katsottuna kuntien tehtävänä on kilpailukyvyyn edistäminen eli osaamisen ja teknologiaan liittyvän kilpailukyvyyn parantaminen, vaikka usein kunta on painottanut hintakilpailukyvyyn parantamiseen ja yritystukien kustannuslennuksiin. Tämä taas on valitettavasti johtanut ennemmin tehottomuuteen kuin yritysten osaamisen parantumiseen. On myös toimintoja, joita markkinamekanismit eivät ohjaa. Tällaisia ovat kehittämishankkeet, joissa toimijat saatetaan yhteen ulkopuolisen tahon toimesta ja joista tulevaisuudessa syntyy uudenlaisia ja pysyviä toimintoja yrityksissä. Kuntien elinkeinopolitiikan keskeinen osa onkin siis yritysten, tutkimuslaitosten ja muiden kehittämisvastuuta kantavien organisaatioiden keskinäinen verkottuminen. (Westling 1997, 21.)

2.6 Elinkeinopolitiikan kolme näkemystä

Kettunen tarkastelee kirjassaan kolmea erilaista strategista lähestymistapaa, joilla kunnat rakentavat elinkeinopolitiikkaansa, eli suunnittelevaa, profiloivaa ja edellytyksiä luovaa elinkeinopolitiikkaa. Suunnitteleva näkemys on perinteinen ja turvallinen työskentelytapa, jossa kunnan tehtävää ja tavoitetta pohditaan. Tässä näkemyksessä tulevaisuutta tavoitellaan visioin, missioin, tehtävämäärittelyksin, ja ympäristöä arvioidaan usein SWOT-analyysin avulla. (Kettunen 1998, 31.)

Kettunen kuvaa suunnittelevaa elinkeinopolitiikkaa seuraavalla kuviolla. (Kuvio 1.) Kuvion perustana ovat yritystoiminnan yleiset edellytykset kuten yritysten kilpailukyky. Tärkeää tässä kuviossa ovat myös kysyntäolosuhteet, tuotannontekijäolot, infrastruktuuri, työvoima ja sen koulutus, raaka-aineiden saatavuus ja niin edelleen. Kilpailutilanne on yksi merkittävä asia, kuten ovat palvelutkin, esimerkiksi millaiset lähi- ja tukialat tarvitaan. Nämä kaikki kuvaavat sitä, että klustereiden – saman alan yritysten muodostamia tihentymiä - muodostuminen on vahvuutta ja kilpailua yksi yrityksiä parantava voima. Kun alueelle muodostuu kattava verkko saman alan yrityksiä, syntyy myös alihankintaverkosto ja näin koko alue hyötyy klusterista. (Kettunen 1998, 32.)

Kuvio 1. Suunnittelevan elinkeinopolitiikan maailmankuva (Kettunen 1998, 33)

Suunnittelevassa elinkeinopolitiikassa mietitäänkin, millainen on kunnan lähtökohta-asema, mihin pyritään ja mitä keinoja on käytettävissä. Näiden tietojen pohjalta kunnan asiantuntija eli toisin sanoen virkamiehet suunnittelevat elinkeinopolitiikkaa. He voivat kuulla ihmisiä ja eri osapuolia ja saada heiltä tietoja, mutta tämä riippuu virkamiehistä. Heidän tulisi olla avarakatseisia, että saataisiin kokonaisvaltaista elinkeinopolitiikkaa. Lähtökohdat suunnittelevassa elinkeinopolitiikassa ovat hyvät, mutta se on kuitenkin virkamiesvetoista. Tämä saattaa jarruttaa kehitystä kuten liian lähelle katsominen, sillä uudet asiat vaativat aikaa. (Kettunen 1998, 34 - 35.)

Profiloivassa elinkeinopolitiikassa lähtökohtana on yritysten keskeinen kilpailu maailmantaloudessa ja siitä nousevat vaatimukset kunnille. Yritysten menestyminen ja henkiinjääminen on tämän mallin ytimenä, mutta silti se ei poikkea paljoakaan suunnittelevan elinkeinopolitiikan näkemyksestä. Kuntien on kehityttävä jatkuvasti ja parannettava kilpailukykyään profiloitumalla. Kettunen kertoo kolmenlaisista perusprofiileista. Ensimmäiseksi hän mainitsee uusien ideoiden, innovaatioiden ja tuotekehityksen seututyypin. Tästä hyvänä esimerkkinä on Oulu, joka on kehityskeskus. Toiseksi hän mainitsee tekijöiden kunnat, jotka ovat hyvään koulutukseen, hyvään infrastruktuuriin ja hyviin yrityspalveluihin nojaavia teollisuusseutuja. Kolmannet eli välittäjien seudut taas ovat liikenteen tai kulttuurin solmukohtia. (Kettunen 1998, 35 - 36.)

Profilointi ei ole vain kunnan virkamiesten tehtävä vaan se edellyttää myös yritysten mukanaoloa. Visionäärinen johtaminen ja yhteistyö kuuluvat profiloivaan näkemykseen, mutta myös perusasioiden tulee olla kunnossa. Kunta voi kuitenkin olla liian pieni alue profiloitumaan tai toisaalta se haluaa pitää eri kehittymisvaihtoehdot avoinna ja jättää profiloimatta itseään kovinkaan vahvasti. Profiloituminen onkin yleensä vaikeaa eikä se tapahdu tietoisesti vaan sattuma ja yksittäisten ihmisten innostus on lähtenyt viemään kunnan profilointia eteenpäin ihan huomaamatta. Profilointi voi olla monihuippuinen eikä esimerkiksi Kuusamon tarvitse olla pelkästään matkailupaikkakunta vaan se voi kehittää myös muita osa-alueitaan. Eikä liika profiloituminen olekaan hyvästä, sillä yhteen asiaan luottava kunta on tuon asian vanki niin ylä- kuin alamäessä. (Kettunen 1998, 36 - 39.)

Kolmas ja viimeinen strateginen lähestymistapa on edellytyksiä luova elinkeinopolitiikka. Tämän mallin mukaan strategioiden tulisi olla innovatiivisia, ellei jopa vallankumouksellisia. On kuitenkin vaikeaa suunnitella kunnan elämää alusta loppuun, mutta edellytyksiä voidaan luoda halutuiden asioiden tapahtumiseksi. Tärkeää onkin kehittyä, tehdä yhteistyötä kaikkien tahojen kanssa ja kuunnella ihmisten mielipiteitä ja ajatuksia, mikä luo taas edellytyksiä kunnan menestymiselle ja pärjäämiselle kiristyvän kilpailun maailmassa. Edellytyksiä luova elinkeinopolitiikka onkin ytimeltään edellytysten luomista hyvälle tapahtumille ja päätöksille sekä kovaa työtä. (Kettunen 1998, 39 - 42.) Kunta ei välttämättä valitse yhtä ainoaa elinkeinopoliittista näkemystä vaan se soveltaa niitä omiin näkemyksiin ja oloihin sopivissa määrin. Elinkeinopolitiikan tulisi ennen kaikkea olla pitkäjänteistä, mutta kuitenkin joustavaa ja muutoksiin sopeutuvaa. Kunnan olisi osattava käyttää hyväksi tämänhetkisiä edellytyksiä.

2.7 Elinkeinopolitiikan johtaminen kunnalle tyypillisellä tavalla

Kunnan elinkeinopolitiikan tulisi olla luonteeltaan sellaista, että se liittyy kaikkeen kunnan toimintaan. Järjestystä ei saa kuitenkaan unohtaa, minkä takia kunnan elinkeinopoliittisella työllä täytyy olla johtaja. Hänen täytyy osata katsoa tulevaisuuteen, mutta oltava silti uskottava. Tuekseen hän tarvitsee ammattilaisia, jotka osaavat toteuttaa suunnitelmat ja ideat. Elinkeinopolitiikan suunnittelijat ovat päätyökseen elinkeinopolitiikkaa tekeviä henkilöitä, muita kunnan organisaatioon kuuluvia, yrityksissä tai oppilaitoksissa vaikuttavia henkilöitä. (Kettunen 1998, 81 - 82.)

Kunnanvaltuusto on kunnassa ylin päättävä elin, mutta sen asema kunnan johtamisessa on yleensä ongelmallinen. Valtuusto päättää vain asioista, jotka sen päätettäväksi tuodaan. Kunnanvaltuuston tehtävä olisikin ideaalissa tilanteessa tunnistaa, analysoida, arvioida ongelmat sekä tehdä työtä kriittisesti. Jos valtuusto todella toimii näin, se on hyvä elinkeinopolitiikan moottori. Se myös merkitsee sitä, että valtuustolla ja sen jäsenillä tulee olla suhteet kuntalaisiin. (Kettunen 1998, 82.)

Kunnan johto synnyttää elinkeinopolitiikkaa keskustelemalla. Keskustelujen avulla voidaan ymmärtää, mitä todella on tapahtumassa. Tämän lisäksi valtuuston on kuultava kaikkia kuntalaisia, niin yrittäjiä kuin työläisiäkin ja niin edelleen. Kunnan valtuustosali on usein liian pieni paikka elinkeinopolitiikalle, mutta yksittäisten asioiden kohdalla ehkä liiankin suuri. Elinkeinopolitiikkaan tarvitaankin paljon osallistujia. He osallistuvat hyvin valmisteltuihin ja organisoituihin keskustelufoorumeihin, joissa oman kunnan asioita pohditaan. Kunnan elinkeinopolitiikka tulisi myös viedä kunnan organisaatioiden, yritysten ja muiden eri tahojen tiedoksi. Näin saadaan kuultua kaikkien osapuolten äänet ja elinkeinopolitiikka sekä kunnan elinkeinostrategiaa voidaan kehittää jatkuvan keskustelun avulla. Elinkeinopolitiikka ylettyykin aina ruohonjuuritasolle asti. (Kettunen 1998, 82 - 83.)

Kunnan elinkeinopolitiikan johtaminen on kumppanuusjohtamista (Kuvio 2.). Vallitsevana onkin malli, jonka mukaan kunnassa pitäisi olla yhteinen käsitys yhteisestä tehtävästä ja tavasta, jolla kunta toimii. Kumppanuusjohtaminen ei sulje ulkopuolelle suunnittelua ja

johtamisjärjestelmää vaan niitä tarvitaan myös elinkeinopolitiikan johtamisessa. Tärkeintä kumppanuusjohtamisessa on päästä eroon ylettömästä vallan käytöstä ja saada siihen mukaan johtajuutta, arvoja ja kulttuuria. (Kettunen 1998, 83 - 84.)

Yhteinen kuva tehtävästä ja tavoitteesta		
Kyllä	Johtajuus, karisma	Arvot, kulttuuri
	Kumppanuus	
Ei	Valta, pakkokeinot	Järjestelmät, suunnittelu
	Ei	Kyllä Yhteinen kuva toiminnan kentästä

Kuvio 2. Kumppanuusjohtaminen (Kettunen 1998, 84)

Johtamisen lisäksi jokaisella kunnalla on oma tyypillinen elinkeinopolitiikkansa. Kilpailukykyään kunnat voivat parantaa monilla keinoilla. Kettusen mukaan tarjoamalla riittävästi paikallisia etuja edullisen työvoiman ja alhaisten kiinteistöhintojen muodossa, tukemalla yksityisen sektorin hankkeita hyvällä hallinnoinnilla, joustavilla ja tehokkailla menettely- ja johtamistavoilla, kehittämällä yrittäjyyttä, jossa uudet aloitteet otetaan mielellään vastaan ja jossa julkinen sektori tarjoaa tukimekanismeja yksityisen sektorin kehittämiseksi sekä poistamalla markkinoille pääsemisen ja yhteyksien luomisen esteitä alueen syrjäisestä luonteesta johtuvia haittoja vähentävällä infrastruktuuripolitiikalla. (Kettunen 1998, 88.)

Edellä mainitut seikat sopivat erityisesti pieniin ja syrjäisiin kuntiin, vaikka ne pääpiirteiltään sopivat useimpiin Suomen kuntiin. Pienten muuttotappiokuntien elinkeinopolitiikassa korostuvat yhteisölliset piirteet, kuten oman elinkeino- ja

yrittäjäkulttuurinkehittäminen; profiloituminen elinkeinopolitiikassa verkostoyrityksiin ja pieniin paikallisiin ja alueellisiin yrityksiin sekä yrittäjyyteen, omasta joukosta yrittäjäksi kasvamiseen; osaamisen korostaminen sisäisten toimintaprosessien ja asiakkaiden tuntemisen kehittämisessä, pehmeän infrastruktuurin merkitys, kontaktien korostaminen, vireä ja yhteisöllinen ilmapiiri, paikallinen ja kansainvälinen imago ja viimeisenä, mutta ei vähäisimpänä ruohonjuuritason toiminnan merkitys. (Kettunen 1998, 89.)

Isoissa kunnissa sitä vastoin korostuvat sen sijaan järjestelmäpiirteet, kuten selkeä työnjako ja selkeät linjaukset; profiloituminen elinkeinopolitiikassa globaaleihin yrityksiin ja niiden verkostoyrityksiin, osaamisen korostaminen yliopistokoulutuksen ja tutkimuksen kehittämisenä, kovan infrastruktuurin kehittäminen, kansainvälisen ja maineikkaan imagon korostaminen, vireä ja kosmopoliittinen ilmapiiri sekä ammatillinen kuntatason suunnittelu ja hanketoiminta. (Kettunen 1998, 89.)

Nämä luonnehdinnat ovat kärjistettyjä ja kertovat vain suppeasti, mikä isojen ja pienten kuntien elinkeinopolitiikassa korostuu. Ne ovat kuitenkin hyvä esimerkki siitä, millä tavoin muuttotappio- ja muuttovoittokuntien elinkeinopolitiikka eroaa toisistaan (Kuvio 3). (Kettunen 1998, 90.)

Kunnat ovat toisiinsa verrattuna hyvin erilaisia niin sijainniltaan, kooltaan, lähtökohtaedellytyksiltään sekä väkiluvultaan ja sen kasvulta. Isoimmat yli 100 000 asukkaan kunnat kilpailevat jo kansainvälisessä sarjassa asemista muiden eurooppalaisten kuntien kanssa. Suuri väkimäärä ei ole ainoa onnen edellytys vaan niitä ovat myös vireys, paikallinen kulttuuri ja elinkeinopoliittinen ote. Kunnat, jotka ovat kansainvälistä sarjaa olevan kunnan vaikutuspiirissä, menestyvät paremmin kuin kunnat, joiden asema on lähtökohdiltaan heikko. Näillä huonossa asemassa olevilla kunnilla on mahdollisuus nousta suosta kansalliseen sarjaan. Siihen tarvitaan vain onnellisia sattumia, oivaltavaa elinkeinopolitiikkaa ja ennen kaikkea ideoita, luovaa hulluutta ja talonpoikaisjärkeä. Taistelu ei ole kuitenkaan helppo. Kaikki pienet ja syrjäiset kunnat eivät ole epäonnistuneet elinkeinopolitiikassaan vaan menestyneitäkin löytyy, ja sama on isojen kuntien kanssa. (Kettunen 1998, 90 - 91.)

muovautumassa verkostoyhteiskunnaksi, jossa hallitsevat toiminnot ja prosessit muodostavat uudenlaisia ja erilaisia toiminnallisia verkostoja. Verkostoitumisen myötä ajan ja paikan merkitys muuttuu. Esimerkiksi paikallisuuden yhdyttyessä verkostoihin, paikkojen tiloja kompensoivat virtojen tilat, kuten tietokoneiden välityksellä tapahtuva sähköinen tiedonkulku. Verkostoitumisen mukana tulevat muutokset pakottavat muuttamaan ja arvioimaan uudelleen harjoitettavaa elinkeinopolitiikkaa. On siis huomioitava, että erilaisilla toimintaympäristön tekijöillä ja ympäristössä tapahtuvilla muutoksilla on suuri merkitys uusien yritysten sijoittumiseen ja luonnollisesti myös elinkeinoelämän paikalliseen kehittymiseen. (Sotarauta & Majoinen 2001, 77.)

Nykyään tietoyhteiskunta on jakautunut hyvin kehittyneisiin kasvukeskuksiin ja etäämpänä oleviin alueisiin, joissa elinkeinopolitiikka on vielä hyvin perinteistä. Tämä tarkoittaa sitä, että eri kehitysvaiheessa olevien kuntien on muotoiltava elinkeinopolitiikkansa omien resurssien mukaisesti kehittävää otetta unohtamatta. Nykyään kuitenkin teknologia on mahdollistanut informaation välittymisen tehokkaasti pitkienkin etäisyyksien välillä. (Sotarauta & Majoinen 2001, 77.)

1990-luvulla elinkeinopoliittisten tukitoimien valikoima laajeni varsin suureksi, jolloin myös riskisijoittaminen, yrityshautomotoiminta sekä yritysten tuotekehitys yleistyi. Myös projektitoiminta tuli parhaiten esille 1990-luvulla, kun EU:n ohjelmien toteutuksessa projekti- ja hanketoiminta lisääntyi. EU:n ohjelmien myötä mahdollisuudet ja taloudelliset resurssit ovat lisääntyneet elinkeinojen kehittämistyön kannalta. (Sotarauta & Majoinen 2001, 78.)

Voidaan sanoa, että elinkeinopolitiikka on muuttunut laaja-alaisemmaksi vuosien aikana. 1990-luvulta lähtien myös kuntien alueellinen elinkeinopoliittinen yhteistyö on kasvanut. Yrityksillä on paremmat mahdollisuudet toimia yli kuntarajojen kasvattaessaan liiketoimintaansa. Nykyajan kehityksen mukana niillä on myös hyvät verkostoitumismahdollisuudet. Yritysten sijoittumiseen vaikuttaa paljon se, millainen toimintaympäristö ja kehitysedellytykset paikkakunnalla vallitsevat. (Sotarauta & Majoinen 2001, 78.)

1950 - 1960 -luvuilla elinkeinopolitiikan organisointi tapahtui järjestämällä kunnalliset elinkeinotehtävät osaksi kunnan virasto-organisaatiota. Käytäntö hoidettiin perustamalla

teollistamislautakunnan sihteerin virkoja. 1970-luku toi tullessaan elinkeinoasiamiesjärjestelmän, jolloin elinkeinoasiamiesten määrä kasvoi nopeasti maaseudulla. Kuntien päämäärä oli edistää elinkeinoelämää ja lisätä vireätä yhteistyötä sen suhteen. 1970-, 1980- ja 1990-luvuilla elinkeinotoimen laajetessa projektihenkilöiden ja luottamushenkilöiden lukumäärä kasvoi. Kuntiin perustettiin elinkeinoyhtiöitä, jotka hoitivat kuntien elinkeinopolitiikkaa. Tämä yhtiöittämiskehitys lähti liikkeelle matkailu- ja teollisuuskyläyhtiöistä. Myöhemmin niiden kehittyessä niistä syntyi yrityspalvelu- ja kehitysyhtiöitä. Merkittävää oli, että hierarkkisesta toimintatavasta päästiin verkostomaisiin toimintatapoihin. (Sotarauta & Majoinen 2001, 79.)

2.8.1 Elinkeinopolitiikan mahdollisuudet kaupunkiseudulla

Yleensä kaupunkiseuduilla on paremmat elinkeinopoliittiset mahdollisuudet kuin maaseuduilla. Esimerkiksi etelä- ja länsirannikko ovat kasvaneet taloudellisesti nykyajan korkean teknologian ansiosta. Kehitys on levinnyt jo muuallekin Suomeen. Menestyksekkäille paikkakunnille keskittyvät yleensä koulut, joista valmistuu ammattitaitoisia työntekijöitä. (Sotarauta & Majoinen 2001, 80.)

Nykyään kaupunkiseudut lähtevät hahmottamaan elinkeinopolitiikkaansa kilpailutekijöistään. Kilpailu näinä aikoina on kiristynyt entisestään, mihin EU:lla ja rajojen avautumisella on suuri vaikutus. Kilpailukyvyllä tarkoitetaan esimerkiksi osaamista, oppimista ja innovatiivisuutta puhumattakaan verkostomaisesta yhteistyöstä. Kaupunkiseudun kilpailukyvyn tulisi sitoa kaupunkiseutu toimijoihin tukevasti kiinni verkostoihin. Myös asukkaiden elämänlaadun ylläpitäminen ja kehittäminen esimerkiksi koulutuksen ja palveluiden osalta sekä uusien kilpailukykyisten yritysten houkuttelu paikkakunnalle kuuluvat kunnan kilpailukyvyn ylläpitämiseen. Kunnan tulee luoda omalla alueella toimiville yrityksille sellaiset toimintaedellytykset, että niillä on mahdollisuus edistää omaa kilpailukykyään. (Sotarauta & Majoinen 2001, 80.)

Kaupungeissa infrastruktuurilla pyritään siihen, että yrityksillä olisi toimivat ja liiketoimintaan sopivat toimitilat. Nykyajan kehittyneen koulutuksen ansiosta yrityksillä on käytettävissään paljon ammattitaitoisia ja innovatiivista työvoimaa. Jotta nämä ihmiset saataisiin pidettyä paikkakunnalla, on kunnan tai kaupungin huomioitava esimerkiksi

asumismuodot, asuinalueiden väljyys, sujuvat kulkuyhteydet, lähipalvelu ja kehittämismahdollisuudet. Eräs tärkeä kilpailukyky ovat myös erilaiset instituutiot, jotka vaikuttavat elinkeinoelämään kunnissa. Näitä instituutioita ovat esim. TE-keskukset, oppilaitokset, rahoituslaitokset, yrittäjäjärjestöt ja niin edelleen. Verkostoitumiskyky on merkittävä kilpailuvaltti, sen avulla luodaan lisää kapasiteettia liittyä suurempiin ja kansainvälisiin klustereihin. (Sotarauta & Majoinen 2001, 81.)

Kaupunki voi osoittaa kilpailukykyään myös hankkimalla fyysisiä virtoja, kuten matkailijoita, opiskelijoita tai yrityksiä. Olisi tärkeää, jos nämä virrat saataisiin myös pysymään paikkakunnalla. Rakenteelliset kilpailukykytekijät ovat nykyään kaupungeissa hyvin samankaltaisia, mutta dynaamiset kilpailukykytekijät vaihtelevat. Kunkin kaupungin dynaamisia tekijöitä on toisen kaupungin hankala jäljitellä. Edistystä luovilla yhteistyöprosesseilla ja toimivalla vuorovaikutuksella onkin suuri vaikutus kehittäjäyhteisöissä menestymisen kannalta tulevaisuudessa. Mikäli kaupungilla tai kunnalla on hyvät suhteet osaamisverkostoihin ja oppimiskeskuksiin, se kasvattaa koko alueen osaamispääomaa. Erilaisten virtojen ja kilpailukykyyn osatekijöillä saadaan aikaan positiivinen menestyskehä. (Sotarauta & Majoinen 2001, 81 - 82.)

Viime vuosien aikana aktiivisen elinkeinopolitiikan merkitys on korostunut, siihen panostetaan yhä enemmän. Yhteistyötä on pyritty lisäämään enemmän koko kaupunkiseudun kanssa. Kokonaisvaltaisessa elinkeinopolitiikassa edellytyksenä on kilpailukykyyn vahvistaminen. Kokonaisvaltaisuudella tarkoitetaan sitä, että elinkeinopoliittinen näkökulma otettaisiin huomioon kaikessa kunnallisessa toiminnassa ja että se ei olisi pelkästään erillinen sektori. Kilpailukykyisenä kaupunkina pidetään sellaista, joka vetää puoleensa merkittäviä informaatio-, teknologia-, pääoma-, kulttuuri-, ihmis- ja organisaatiovirtoja. Näillä osa-alueilla voidaan parantaa ihmisten elämän laatua ja elintason ylläpitoa. Yrityksille tämä tarkoittaa innovatiivista toimintaympäristöä. Elinkeinopolitiikassa yritystoiminnan kehittämisessä kaupunkitasolla kohdistetaan panoksia työvoiman laatuun, yrityksen markkinoihin, elinympäristöön, liikenneyhteyksiin sekä tietoympäristöön. Yleismaailmallisen talouden eräs piirre on, että yritykset hakeutuvat sinne, missä niillä on parhaat menestymismahdollisuudet. Kokonaisvaltainen elinkeinopolitiikka muodostuu seuraavista asioista: hyvinvoinnin infrastruktuurin luominen ja ylläpitäminen (esimerkiksi päivähoito, yleissivistävä koulutus ja niin edelleen.), materiaalsen infrastruktuurin luominen (esimerkiksi liikenneyhteydet, toimitilat, tontit),

inhimillisten voimavarojen kehittäminen (esimerkiksi koulutuspalvelut, koulutustarve ja niin edelleen), innovaatiojärjestelmän luominen ja kehittäminen (esimerkiksi pääomarahoitus), uuden yritystoiminnan syntymisen edistäminen (esimerkiksi neuvonta, perustaminen ja niin edelleen), toimialojen ja klustereiden kehittäminen (esimerkiksi painopisteklusterit ja kasvuklusterit) sekä markkinointiviestintä (kansallinen ja kansainvälinen, materiaali ja niin edelleen). (Sotarauta & Majoinen 2001, 82.)

Kaupunkien elinkeinopolitiikkaan liittyy myös negatiivisia asioita, kuten voimakas tulomuutto tai lähtömuutto. Myös työttömyys, jota aiheuttaa tuotannon rakenteen huikeat muutokset, lisää kaupunkiseudun ihmisten syrjäytymistä. Sosiaalisia ongelmia esiintyy maailman menosta johtuen kaikkialla. Jotta kehitys kaupungeissa olisi tasapainoista, vaatii se usein sosiaalipoliittisia toimenpiteitä sekä muutoksia sisäisissä rakenteissa. (Sotarauta & Majoinen 2001, 83 - 84.)

2.8.2 Elinkeinopoliittiset mahdollisuudet maaseudulla

1990-luvulla alkoivat maakunnat kärsiä palvelujen supistuksista. Se merkitsi suurempaa eroavaisuutta kaupunkiseutujen ja taajama-alueiden välillä. Kukoistavat seutukunnat erottuivat hyvin joukosta. Suomen kuntaliiton julkaisun mukaan heikosti menestyviä kuntia ovat olleet Tornionjokilaakso ja Kehys-Kainuun seudut. Nämä ovatkin maaseutualueita, joista nuoret muuttavat työllisyystilanteen vuoksi menestyksekkäimmille seuduille. Suhteellisen heikosti menestyneet alueet sijaitsevat Itä- ja Pohjois-Suomessa tai Suomenselän seudulla. Yksittäisiä heikommin menestyviä seutukuntia Suomesta voi löytää muualtakin. Vaikka seutukunnat ovatkin heikosti menestyviä, on joissakin niissä silti erilaisia kasvupisteitä, joiden avulla ne voivat parantaa asemaansa. Maaseutualueet voidaan jakaa kolmeen aluetyyppiin: kaupunkien lähellä oleva maaseutu, ydinmaaseutu ja syrjäinen maaseutu. Elinkeinorakenne on hyvin suppea syrjäisellä maaseudulla. Sieltä on pitkät etäisyydet kaupunkipaikkoihin ja näin ollen työssäkäynti sieltä käsin on hyvin hankalaa, puhumattakaan olemattomista paikallismarkkinoista. Vuorovaikutus jää siis hyvin minimaaliseksi kehittyneimpiin alueisiin nähden. Ei ole siis ihme, että syrjäisillä maaseuduilla on kärsitty muuttotappioista jo useita vuosikymmeniä. Koska väestömäärä on niin pieni ja ikärakenne vinoutuu entisestään, maaseutu haavoittuu lisää ja autioituminen on todella suurta. (Sotarauta & Majoinen 2001, 84 - 85.)

On hyvin ongelmallista, kun pian suuret ikäluokat alkavat jäädä eläkkeelle, niin osaavaa työvoimaa ei olekaan saatavilla, koska he ovat muuttaneet maaseudulta pois. Aluepolitiikka on pyrkinyt tasaamaan alueiden kehityseroja tulonsiirtoina ja tukitoimenpiteinä. Painopiste on kuitenkin muuttunut siten, että kilpailukyky on tärkein tekijä kansainvälisessä ympäristössä. Elinkeinopolitiikalla on erittäin tärkeä rooli maaseutukuntien pelastamisella. Elinkeinopolitiikan avulla yritetään parantaa asukkaiden toimeentuloa, palvelujen toimivuutta, maaseudun kilpailukykyä ja maaseudun vetovoimaisuutta asumisen ja yrittäjyyden kannalta. Maaseutualueilla elinkeinopolitiikka rakentuu pitkälti samoin kuten kaupunkialueilla. Lähtökohtahan luonnollisesti on vahvuuksiin ja omintakeisuuksiin perustuva elinkeinostrategia. (Sotarauta & Majoinen 2001, 84 - 85.)

Toimintaympäristöt parannetaan kehittämällä kuntien rakenteellisia ja dynaamisia kilpailukykytekijöitä. Infrastrukturi on suhteellisen kehittyntä Suomen heikommin menestyneissäkin kunnissa. Se auttaa paljon yritystoiminnan sijoittumisessa syrjäisemmille seuduille. Tietkin ovat Suomessa hyvässä kunnossa, mikä takaa vaivattoman liikkumisen. Tietoliikenneverkot ovat myös levittäytyneet koko Suomen ylle. Yritysten kannalta toimintaympäristö maaseutukunnissa on erilainen kaupunkiin verraten, koska pienillä paikkakunnilla synergian luominen muiden saman toimialan yritysten kanssa on vaikeaa. (Sotarauta & Majoinen 2001, 85.)

Positiivista pienissä maalaiskunnissa on se, että niillä on tärkeänä kilpailutekijänä asuin- ja elinympäristön laatu. Puhtaat ja luonnonläheiset asumisolosuhteet ovat varmasti monen suomalaisen unelma. Muita vetovoimaisuutta lisääviä tekijöitä ovat korkeatasoisten asuntoalueiden rakentaminen ottaen huomioon asukkaiden yksilöllisiä tarpeita ja mahdollisuus asumisen, yrittämisen sekä vapaa-ajan yhdistämisestä toimivien peruspalveluiden läheisyydessä antavat paikkakunnille lisäarvoa. Tällaiset piirteet houkuttelevat hyvin myös matkailijavirtoja rauhallisuudellaan. Maaseutumaisissa kunnissa on yleinen piirre se, että siellä ihmiset usein verkostoituvat erilaisten kylätoimintojen ja talkootoiminnan kautta. Tämä olisikin sellainen lähtökohta, josta niiden olisi hyvä lähteä kehittämään toimintojaan enemmän elinkeinopoliittiseen suuntaan, kuten edistämällä yritystoimintaa ja niin edelleen. Ne maaseutualueet, jotka ovat kaupunkien ympärillä, voivat verkostoitua välittömästi kehittyvien keskusten kanssa, niillä on myös mahdollisuus hyötyä parhaiten esim. tietoyhteiskunnan osaamis- ja pääomavirroista. Mutta ydinmaaseudulla ja

hyvin syrjäisten maaseutualueiden mahdollisuudet hyötyä eivät olekaan niin hyvät. Niillä on pitkät etäisyydet, joka hankaloittaa verkostoitumista. Suomen Kuntaliiton julkaisun mukaan olisi mahdollista edistää niiden verkostoitumista uuden teknologian avulla. Esimerkiksi tietotekniikan leviämisen avulla voidaan informaatio välittää nopeasti syrjäisemmälläkin alueilla. (Sotarauta & Majoinen 2001, 85 - 86.)

Elinkeinopolitiikan merkitys korostuu maaseudulla yhä enemmän EU:n vaikutusten vuoksi. Yrityksen perustaminen maaseudulle on varmasti monelle suuri kynnys. Sijainnin vuoksi yrittäminen ei tule välttämättä kovin edulliseksi, jos on pitkät välimatkat. Niin ollen yritystoiminta siellä tarvitsee tukitoimia, kuten verotusta tai työvoimakustannuksia alentavia tekijöitä. Maaseutuyrittämisen lisäksi on pyrittävä antamaan tukea myös perinteiselle maataloudelle, jotta se ei kuolisi kokonaan. Onhan Suomessa puhtaat maaseututuotteet, joista ei kannattaisi luopua. (Sotarauta & Majoinen 2001, 87.)

Kunnallisella elinkeinotoimella on suuri rooli kunnan kehittämisessä. Elinkeinotoimen Asiantuntijat ry:n mukaan viime aikoina on havaittu onnistuneen elinkeinotoimen kehittämisen luoneen kunnalle vakaan tulevaisuuden. Suomen ollessa niin sanottu kunnallisvaltio, kunnallisella päätöksenteolla on merkittävä vaikutus paikalliseen elinkeinotoimeen. On kunnan oma päätös, haluaako se kehittää yksityisen yritystoimen toimintaedellytyksiä. Onhan ajateltava sitä, että yritykset luovat uusia työpaikkoja ja lisäävät kasvun myötä yhä kehittyneempää ja osaavampaa toimintaympäristöä. Tämä on edellytys sille, että kuntalaisten tulotaso parantuu. Kunnallisen elinkeinotoimen kehittämisellä pyritäänkin juuri tähän. Nykyään monet kunnat valitsevat elinkeinopolitiikan yhdeksi kunnan merkittävimmäksi päämääräksi. Tämän tehtävän toteuttaja on elinkeinotoimi. (Elinkeinotoimen Asiantuntijat ry, 2004.)

Suomen kuntien organisoitumisessa on paljon eroja. Nykyään on enemmän kuntia, joissa seudullisesti organisoituneet yhtiöt ja yhtymät korvaavat elinkeinoasiamiehet, vaikka ne ovatkin vielä hyvin yleinen tapa hoitaa elinkeinotoimen tehtäviä. Suomessa on kuitenkin niin omanlaisensa elinkeinotoimi, että sitä ei voi verratakaan muihin vastaaviin organisaatioihin. Kuntien elinkeinotoimet eivät muodosta yhtenäistä järjestelmää, eikä niillä ole valtakunnallista johtoa vaan ne toimivat omien johtajiensa johdolla sekä ne voivat toimia vapaasti niissä asioissa, jotka ovat tärkeitä ja hyödyllisiä. Tämän lisäksi kunnat käyttävät elinkeinojen kehittämiseen omia voimavarojaan, ja saavat näin mahdolliset hyödyt tai tappiot. Kuntien toimintamallit ovat ulkopuolisen silmin katsottuna melko sekavia, sillä jokainen kunta toimii omalla tyypillisellä tavallaan. Kuitenkin kunnan toiminta on aina omistajiensa hallinnassa. (Westling 1997, 23.)

3.1 Elinkeinotoimen tuotteet

Kunnassa eri tehtävien painotukset kuten työpanoksetkin vaihtelevat toiminnan organisoitumisen ja kuntien asettamien tavoitteiden erilaisuudesta johtuen. Henkilöstön osaamisalueet ja aiemmat työkokemukset vaikuttavat sitä vastoin työn sisältöön. Näin jokaisessa kunnassa ei ole ihan samanlaisia elinkeinotoimen tuotteita. Elinkeinotoimen

tuotteita ovat yritysneuvonta, kehittämishankkeet, välittäjän rooli, toimitilat, markkinointi ja rahoitus. Yritysneuvonta on perusneuvontaa joko aloittaville tai jo toiminnassa oleville yrityksille. Aloittaville yrityksille voidaan testata yritysidea ja selvittää rahoitukseen liittyviä asioita. Sitä vastoin toiminnassa oleville yrityksille tarjotaan ja herätetään uusia ideoita ja mahdollisuuksia. Elinkeinotoimi kertoo myös valtion yrityspalveluyksiköistä ja edistää niiden mahdollisuuksien hyödyntämistä. Toinen tärkeä tuote on kehittämishankkeet, jotka voidaan jakaa edellytyksiä luoviin esimerkiksi matkailun vetovoimatekijöihin kohdistuvat hankkeet, ja yrityksiin kohdistuvat hankkeet kuten tuotannollisten yritysten yritysverkostojen synnyttäminen (Westling 1997, 23).

Kunta toimii myös välittäjän roolissa, joka tarkoittaa, että elinkeinotoimi toimii herättelijänä, uusien asioiden hakijana, hankkeiden alkuunpanijana ja niin edelleen. Tämä palvelu ei maksa yrityksille mitään, koska vielä ei tiedetä, mitä aiotaan tehdä. Kun yrityksen tietämys uudesta mahdollisuudesta toiminnan kehittämiseen välittäjän kautta alkaa lisääntyä, se luo yrityksille pohjaa tehdä omia päätöksiä toiminnan uudelleen suuntaamisesta. Yleisimmin tunnettu yritysten edistämismuotoja ovat varmasti toimitiloihin liittyvät toiminnot kuten tontit, tuotantotilat, niiden rakennuttaminen ja hallinnointi. Markkinointi on yksi elinkeinotoimen tuotteista ja siihen kuuluu kolme osa-aluetta: matkailuorganisaation ja yritysten houkutteluun tähtäävä markkinointi sekä edellisiä harvinaisempi paikkakunnan viestinnällisen ilmeen selkeyttäminen. (Westling 1997, 24.)

Viimeisimpänä, mutta ei vähäisimpänä, on rahoitus. Siihen kuuluvat yrityksille myönnettävät lainat, takaukset ja riskisijoittaminen. Rahoituksen painopiste tulee olemaan koko ajan enemmän riskisijoittamisessa eli toiminnassa, jossa rahastoituja varoja sijoitetaan pääomasijoituksena edelleen kasvukykyisiin kansainvälisille markkinoille pyrkiviin yrityksiin, ja osallistumisessa alueellisten Venture Capital -yhtiöiden toimintaan. Lait edellyttävät kunnilta hyvää taloudenhoitoa, ja kilpailusäännökset tasapuolista kohtelua yritysten välillä. Venture Capital -toiminnaksi kutsutaan tapahtumaa, jossa yritys on saavuttanut kasvu-urallaan aseman, jossa sen markkinaosuus ylittää sen tason, jossa se oli ennen alkusijoitusta, on sijoitus tehnyt tehtävänsä ja se voidaan myydä kolmannelle osapuolelle. Tälläkin alalla on hyvin tarkat säännöt. (Westling 1997, 25.)

3.2 Elinkeinotoimi Kajaanissa

Kajaanissa elinkeinotoimesta vastaa Kajaanin kaupungin elinkeinokeskus, jonka elinkeinojohtajana toimii Pekka Ojalehto ja elinkeinosihteerinä Anu Tervonen. Kaikki Kajaanin elinkeinopalvelut löytyvät elinkeinokeskuksesta, ja se vastaakin alueensa elinkeinorakenteen uudistamisesta ja kehittämisestä. Elinkeinokeskus myös tuottaa ja tukee avaintoimialojensa tarvitsemia asiantuntijapalveluja. Kaiken siellä tapahtuvan toiminnan tarkoituksena on saada aikaan kannattavaa ja kasvavaa elinkeinotoimintaa Kajaaninseudulle. Tämän lisäksi Kajaanin elinkeinokeskuksessa on elinkeinoelämän tietopalvelu sekä mahdollisuus vuokrata toimistohuoneita, ja sieltä löytyvät myös kalastus-, maatalous-, liikunta- ja kansainväliset sekä matkailupalvelut. (Kajaanin kaupunki 2004.) Kajaanin elinkeinokeskus toimii myös tiiviissä yhteistyössä työvoimatoimiston ja alueen TE-keskuksen kanssa. (Kajaanin kaupunki 2004.)

Muita alueen yrityksille antavia palveluita on saatavilla Kajaanin ammattikorkeakoulusta, josta valmistuu vuosittain tradenomeja, restonomeja, sairaanhoitajia, terveydenhoitajia ja insinöörejä sekä Oulun yliopiston Kajaanin yksiköstä, joka tarjoaa monipuolisia asiantuntija-, tutkimus- ja kehittämispalveluja, kokemusta ja resursseja elinkeinoelämän ja julkishallinnonkäyttöön. Yrityshautomo Innovan palvelut on tarkoitettu suunnitteilla, aloittamassa toimintaansa tai alle kolme vuotta vanhoille pienyrityksille; Kajaanin Teknologiaakeskus Oy sitä vastoin vuokraa ja myy tiloja sekä tarjoaa useita käytännön työtä helpottavia palvelumuotoja asiakkailleen, kuten esimerkiksi toimistopalveluja, kokous- ja edustuspalveluja, markkinointitukea sekä kumppaneidensa kautta laajan verkoston eri alojen asiantuntemusta. Finnvera tarjoaa yrityksille rahoituspalveluja kaikissa kehitysvaiheissa. (Kajaanin kaupunki 2004.) Pk-yritykset saavat myös TE-keskukselta tukea ja neuvoa niiden elinkaaren eri vaiheissa. TE-keskus edistää yritysten teknologista kehittymistä sekä auttaa yrityksiä vientiin ja kansainvälistymiseen liittyvissä asioissa. Sen tehtävänä on myös toteuttaa alueellista työvoimapolitiikkaa, suunnitella ja organisoida työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta, edistää maatilataloutta sekä maaseudun elinvoimaisuutta ja maaseutuelinkeinoja, kehittää kalataloutta sekä osallistua ja vaikuttaa alueensa kehittämiseen. Yritykset saavat myös teknologian kehittämiskeskuksen (Tekes) laajan teknologia-asiantuntemuksen käyttöönsä TE-keskuksen kautta. (TE-keskus 2004.) Intotalokin on yksi yrityksiä palvelevista keskuksista. Se on nuorten projektitoimintakeskus, uusien yritysten esihautomo ja nuorten yrittäjien yhteisö. Intotalo kuvaakin tehtäväkseen yrittäjäpersoonien kasvattamisen, toimimisen yhteisönä, jossa voi kehittää omaa

liiketoimintaa ja ennen kaikkea synnyttää yrittämisen kulttuuri Kainuuseen. (Intotalo – virtaa tekemiseen.)

4 KUNNAN ELINKEINOSTRATEGINEN SUUNNITTELU

Kunnat haluavat parantaa asukkaidensa työnsaantimahdollisuuksia ja asuinolosuhteita, minkä vuoksi ne ryhtyvät laatimaan strategiaa. Kunnan päättävät elimet miettivät, mihin kunnan kehitys on menossa pitkällä tähtäimellä. Visio antaa raamit kunnan sisällä tapahtuville päätöksille ja toimii ikään kuin suunnan näyttäjänä. Jos kunnan johto ei sitoudu visioon, on strateginen suunnittelu hyödytöntä. (Westling 1997, 35.)

Strategiaa suunniteltaessa olennaista on etsiä menestysperustaa ratkaisujen ja differentiaation avulla. Differentiaatio tarkoittaa tässä asiayhteydessä alueen vahvuutena olevan joko yhden tai useamman klusterin vahvistumista auttavien toimintaympäristötekijöiden kehitystä. On olemassa kaupunkeja, joissa ei ole tarvetta erilliselle elinkeinopolitiikalle. Niissä julkinen sektori pyrkii hoitamaan elinkeinopolitiikkaan liittyvät aiheet. Näin 2000-luvulla kaupunkien on pidettävä kuitenkin hyvää huolta elinkeinopolitiikkaan liittyvistä asioista, kuten alueensa yrityksistä. (Sotarauta & Majoinen 2001, 83.)

Strateginen suunnittelu on kunnan perustoimintaa. Pelkkä järjestys ei kuitenkaan riitä vaan tarvitaan luovuutta ja innovatiivisuutta, vaikka ne tuovat mukanaan muutoksia kunnan toimintaan. Nykyaikana osaamisesta on tullut olennainen osa johtamista. Kunnat tarvitsevatkin osaajia pystyäkseen ottamaan huomioon yritysten laajan toimintaympäristön ja tarkastelemaan kunnan kilpailutilannetta muihin kuntiin nähden. Strategia on Kettusen mukaan tapa, jolla organisaatio suhtautuu tehtäväänsä, ympäristöönsä ja tulevaisuuteensa. (Kettunen 1998, 30.)

Kaupungin elinkeinostrategian tavoitteena on saada kaupungissa toimivat eri yhteisöt ja yritykset toimimaan yhdessä kaupungin kehittämiseksi. Strategian avulla pyritään poistamaan ja hallitsemaan päättäjien ratkaisunteen kehittämistoiminnan moniulotteisuutta, epävarmuutta ja lyhytjänteisyyttä. (Sotarauta, Linnamaa & Viljamaa 1999, 21.)

4.1 Strategian laatimisen käynnistäminen

Käyttökelpoinen ja hyödynnettävä strategia on aloitettava siltä pohjalta, että se on realistinen ja siinä on ajateltu kunnan omia voimavaroja. Kun suunnittelu aloitetaan, on tehtävä päätös suunnitelman laatimisesta. Toisekseen on varmistettava, että strategian suunnitteluun osallistuvat kaikki sen työryhmään kuuluvat osapuolet. Samalla voidaan suunnitella ja päättää, tarvitaanko avuksi ulkopuolista suunnitteluapua. Onhan otettava huomioon, että strategian suunnittelemisessa tarvitaan riittävää suunnitteluasiantuntemusta. Suunnitteluvaiheeseen tulee myös varata riittävästi aikaa, jotta vältetään turhalta kiireeltä ja mahdollisilta yllätyksiltä. Työryhmän vetäjä on valittava huolella silmällä pitäen sitä, että suunnittelutyön aikana saattaa tulla poliittisia erimielisyyksiä työryhmän jäsenten keskuudessa. Tällöin työryhmän vetäjän tulee osata toimia oikein tilanteen ratkaisemiseksi. (Linnapuomi 1990, 15.)

4.2 Strategisen suunnitelman laatiminen

Suunnitelman tekeminen lähtee neuvotteluista, joissa muodostetaan yhteinen tavoite eli visio. Yhteistä säveltä ei välttämättä aina löydetä, jolloin strategiat jäävät hyvin yleiselle tasolle. Eri intressiryhmät ajattelevat kaupungin kehitystä omista lähtökohdista, minkä takia saattaa syntyä ristiriitoja. (Sotarauta ym. 1999, 21.)

Alussa on yleensä tehty useita strategioita, joista eri osapuolet keskustelevat. Niiden pohjalta muodostetaan visio, jonka aikaansaamiseksi on täytynyt tulkita kunnan tapahtumia tulevaisuutta ajatellen, koota kokonaisuus ja välttää epä johdonmukaisuutta ja ristiriitaisuuksia. Visio voi olla epämääräinen, mutta hyvässä tapauksessa selkeä ja täsmällinen kuva tulevaisuudesta. Hyvä visio kertoo strategian tekijöille, mitä muutoksia on tehtävä. ”Parhaimmillaan visio luo jännitteen nykyisyyden ja tulevaisuuden välille paljastaen ongelmia ja ohjaten strategisia keskusteluja ja samalla eri toimijoiden strategioita.” (Sotarauta ym. 1999, 22.)

Kun kaupunkia lähdetään kehittämään, on huomioitava olemassa olevat yritystoiminnan resurssit ja mahdollisuudet kehittää uutta yritystoimintaa. Tärkeimmät kilpailuvaltit ovat yritysten teknologiaosaaminen ja kyky selviytyä markkinoilla, joihin vaikuttaa yritysten välinen yhteistyökyky. Kilpailukykyä voidaan kehittää parantamalla työvoiman koulutustasoa ja reagoimalla koulutuksen muutostarpeisiin. Kaupungin elinkeinorakenne,

perinteet ja sijainti vaikuttavat toimenpiteiden valintaan. Kaupungit yrittävätkin luoda yrityksille edellytykset toimia ja kehittyä kaupungissa menestyksekkäästi. Myös päätöksenteko tähtää yrityspalveluiden kehittämiseen, mikä auttaa parantamaan yritysten kilpailukykyä. (Westling 1997, 35.)

Kaupungin tähtäin on huolehtia elinkeinotoiminnan edellytyksistä: tonteista, yhdyskuntateknisistä valmiuksista, asunto-oloista ja neuvontapalveluiden tuottamisesta yrityksille. Toiminnan suuntaviivat on tähdättävä sellaisiin toimenpiteisiin, että paikallinen elinkeinoelämä kehittyy. Yhteiskunnassa vallitsevat kehitysvaiheet, muuttuvat toimialat ja erilaiset paikalliset olosuhteet ovat sidoksissa kaupungeissa tapahtuvaan elinkeinopolitiikan muotoutumiseen, minkä takia kaupungissa tapahtuvat toimenpiteet tulisi miettiä tarkkaan. Lähtökohtana tulisi olla kaupungin asukkaiden mielipiteet ja ajatukset, sillä elinkeinopolitiikan toteutus on osa demokraattista päätöksentekoa. Laissa ei ole määritelty elinkeinopolitiikan toteuttamiseen liittyviä tehtäviä, minkä takia kaupunki voi itse päättää missä määrin se osallistuu elinkeinotoimintaan. (Vartiainen & Lähdesmäki 1997, 18.)

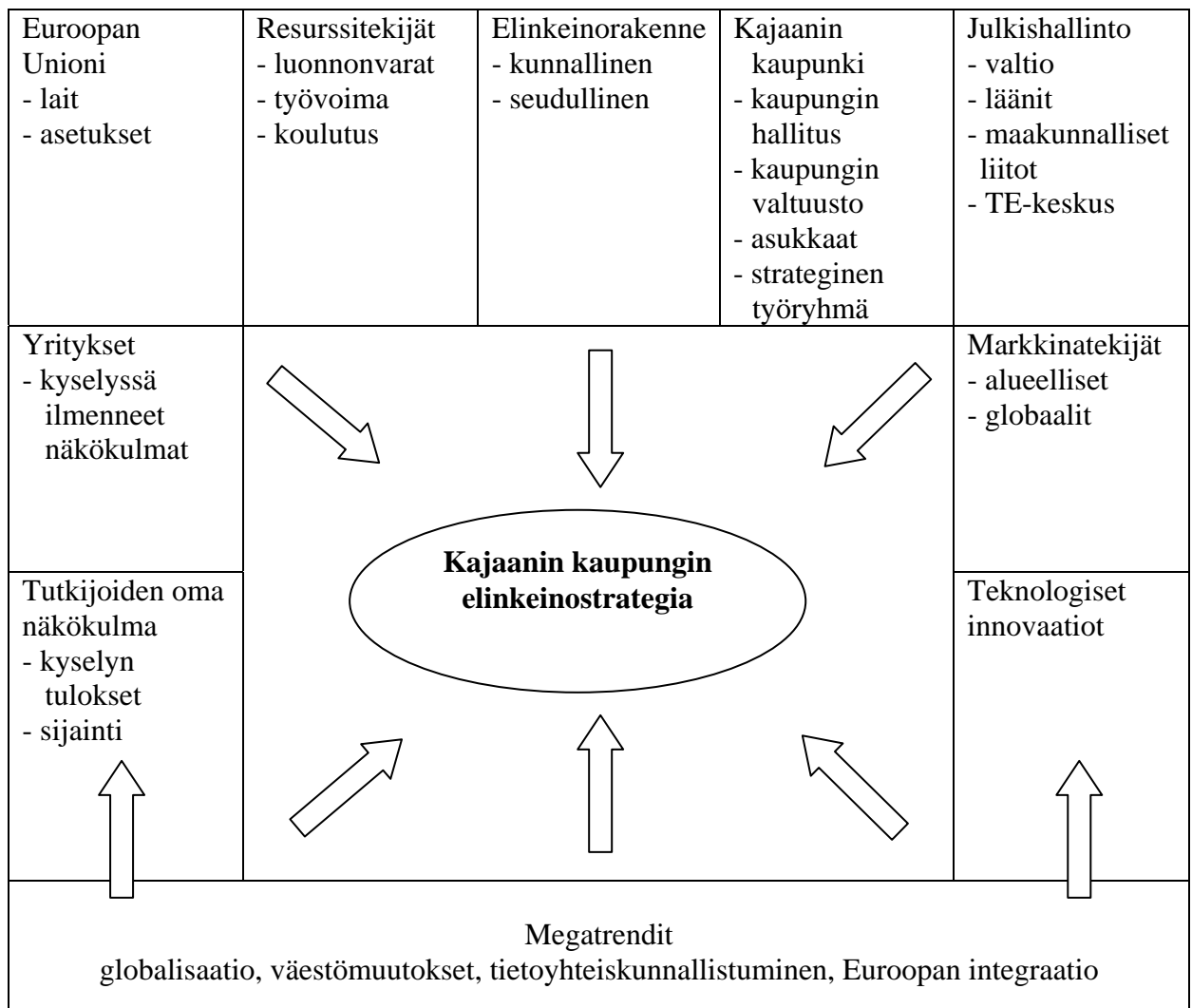
Näkemyistä siitä, miltä kaupungin elinkeinostrategian haluttaisiin näyttävän määriteltyjen toimenpiteiden seurauksena, kuvaa visio. Visiota on katsottava monesta eri näkökulmasta eli miltä visio näyttää asiakkaiden, sidosryhmien, omistajien ja kaupungin silmissä. Visiota määriteltäessä on mietittävä, mistä ollaan kiinnostuneita, mikä on taloudellisesti kannattavaa, missä voidaan olla parempia kuin muut. (Kajaanin kaupunki 2004.)

Missio on perustehtävä. Missio on toiminta-ajatus, joka muodostetaan suunniteltaessa elinkeinostrategiaa. Se on strategiaprosessin keskeinen kulmakivi ja yksi johtamisen välineistä. Missio perustuu aitoon, yhteiseen ja perusteltuun näkemykseen. Voidaankin sanoa, että missio on lupaus siitä, mitä uskalletaan taata asiakkaille, keskeisille sidosryhmille ja omistajille. Mission uskottavuus edellyttää olemassaolon oikeutuksen ja yhteiseksi koetun näkemyksen elinkeinopolitiikan hyödyllisyydessä, elinkeinopolitiikan aseman suhteessa yksittäiseen toimijaan, elinkeinopolitiikan tehtäväalueen, roolin tai roolit, joissa se haluaa toimia tehtäväalueellaan; strategiset vastuut lisäarvoina ja hyötyinä asiakkaille, sidosryhmille ja keskeisille panoksenhaltijoille. (Kajaanin kaupunki 2004.)

Strategisen suunnitelman toteuttaminen itsessään voi viedä paljon aikaa ja energiaa. Strategiseen työhön kuuluu strategian laadinta, toteuttaminen sekä kaikki ne

heijastusvaikutukset, joita syntyy laadittaessa tai toteutettaessa strategiaa. Heijastusvaikutuksilla tarkoitetaan sitä, että ne voivat muuttaa strategiaan liittyviä tavoitteita tai jopa luoda uusia tavoitteita. (Sotarauta & Mustikkamäki 2001, 26.) Kaiken kaikkiaan elinkeinopoliittinen suunnittelu on yksi osa kuntasuunnittelua, jonka avulla määritellään kunnan kehittämisen ja tulevaisuuden kannalta keskeisimmät painopistealueet. (Westling 1997, 17.)

4.3 Kajaanin kaupungin elinkeinostrateginen viitekehys

4.4 Strategiseen suunnitteluun osallistuminen Kainuussa

Sotarauta & Mustikkamäki (2001, 34) käsittelevät kainuulaisten kokemuksia strategiseen suunnitteluun osallistumisesta. Heidän tutkimuksensa mukaan yhteistyö ja kehittämismahdollisuudet ovat lisääntyneet strategisen suunnittelun myötä. Negatiivista on se, että yrityksillä on alhainen motivaatio osallistua strategiseen suunnitteluun. Yritysten pitäisi päinvastoin tuoda rohkeammin toiveensa ja mielipiteensä julki, jotta ne voitaisiin huomioida entistäkin paremmin elinkeinopolitiikassa. Tutkimuksessa myös kävi ilmi, että koska kehittämistoiminta on raskasta, aikaa on rajoitetusti ja asioita on jo etukäteen päätetty, silloin laskee ihmisten osallistumismotivaatio. Julkisen hallinnon sektoroituneisuudella on todettu olevan myös heikentävä vaikutus yhteistyön toimivuuteen Kainuussa.

4.5 Esimerkkinä Kemin kaupungin strategia

Kemin strategian lähtökohtina ovat Kemin toiminta-ajatus ja tavoitteet. Toiminta-ajatuksena sillä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja hallita muutokset. Tavoitteena sitä vastoin on pitää kaupungin talous niin hyvässä kunnossa, että palvelutaso säilyy ja voimavaroja jää kaupungin kehittämistoimintaan. Myös virikkeellisyys, aktiivisuus, viihtyvyys ja elämän laatu ovat Kemin tavoitteita. Kemin visio vuonna 2010 on siirtänyt pohjoisen talouselämän painopisteen yhä selvemmin Perämeren rannikolle eli Kemiin. Elinkeinorakenne on tuolloin monipuolistunut ja painottuu pk-sektorille. Kaupunki on kunnostanut niin keskusta-alueen kuin puistotkin, sekä se on tunnettu viihtyisänä asuinpaikkana ja matkailijoiden suosimana meri- ja talvikaupunkina. Kuitenkaan Kemin asukasmäärä ei ole sanottavasti noussut, minkä takia kaupungin talous on jatkuvan kehittämistyön rahoittamisesta kireällä. Kemi on muuttunut koko ajan myös palveluvaltaisemmaksi, vaikka suurin osa työpaikoista on teollisuussektorilla. Väkiluku Kemissä on ollut laskussa, ja se myös vanhenee. Tavoite väkiluku vuoteen 2005 on kuitenkin 25 000. (Kemin kaupunki, 1 - 3.)

Kemin strategia perustuu kaupungin historiaan ja perinteisiin. Sen tavoitteina on hyödyntää peräpohjalaista paikallisuutta samalla hyödyntäen laajenevia kotimaisia ja kansainvälisiä verkostoja. Kemi-strategian painopistealueet ovat elinkeinopohjan vahvistaminen luomalla uusia työpaikkoja ja säilyttämällä vanhat edistämällä koulutusta ja tutkimusta sekä parantaa Kemin ulkoista kuvaa, asukkaiden viihtymistä ja matkailuelinkeinoja. Tämän lisäksi painopistealueita ovat talouden kuntoon saaminen ja verkostoiminen kansainvälistymällä ja kehittämällä kaupunkia yhdeksi pohjoisen logistiseksi keskustaksi ja hakeutumalla

aktiivisesti yhteistyöhön eri alueiden kanssa kaupungin painopistealueilla. (Kemin kaupunki
3 - 9.)

5 ELINKEINORAKENNE KAINUUSSA

Elinkeinorakenteen muutos alkutuotannon, jalostus- ja palveluelinkeinojen suhteen on kulkenut Itä-Suomessa muita läänejä ja erityisesti pääkaupunkiseutua jäljessä. Sisäinen työnjako Itä-Suomessa on aina ollut hyvin selkeä. Itä-Suomen yläosat olivat pitkään alkutuotantovaltaisia. Jalostuselinkeinojen osuus Itä-Suomessa ei ole ollut koskaan aiemmin todellisten teollisuusseutujen tasolla. Vuodesta 1988 vuoteen 1996, jolloin Suomen talous oli ailahtelevaa, jalostuselinkeinojen osuus bruttokansantuotteesta vuonna 1992 laski jyrkästi 35,6 %:sta 30 %:iin. Vuonna 1996 se nousi jo kuitenkin 32,9 %:iin. Itä-Suomi kulki tämän muutoksen mukana yhtä vertaisesti, mutta sen eri osien vaiheet olivat erilaiset. Julkisen sektorin laajenemisen myötä palvelusektorikin on kasvussa. (Kuntapuntari 1999, 77.)

Nyky aikaan yritykset eivät hakeudu pieniin kuntiin, koska se ei ole kovin kannattavaa. Yritysten tukemistoimenpiteet ovat supistuneet ja kuntien kehittämishankkeetkin ovat määräaikaaisia. Mikäli yritysten halutaan kasvavan ja verkostoituvan, täytyy kehitys- ja neuvontaorganisaatioiden pysyä mukana asiakkaiden muuttuvissa tarpeissa. Kajaanin seutukunta muodostaa kuitenkin toimivan kokonaisuuden elinkeinoasioiden suhteen. Kehittämistä tarvitaan siitäkin huolimatta, muuttuvan maailmanmenon mukaisesti. (Kauppa- ja teollisuusministeriö 2002, 38.)

Kainuun elinkeinorakenteessa alkutuotannolla on hyvin suuri merkitys. Vaikka Kainuu on edelleen pienyritysvaltaista, on jalostuksenkin merkitys kasvanut. Jalostustoimintaan kuuluvat kemiallinen ja mekaaninen metsäteollisuus sekä elektroniikkateollisuus. Metalliteollisuuskin vahvistuu pienten yritysten avulla. Matkailu on eräs tärkeä osa-alue kainuulaisessa elinkeinopolitiikassa. Se onkin kehittynyt ja houkuttelee lomalaisia. Kajaani on panostanut paljon informaatioteknologiaan. Kajaanista löytyy kansainvälisestikin tunnettuja menestyviä yrityksiä. Avainaloja Kajaanin elinkeinojen kehittämiseksi ovat puuala, elektroniikka, elintarviketalous, metalliteollisuus, kiviteollisuus, matkailu, kulttuuri sekä kasvava informaatioteknologia. (Kauppa- ja teollisuusministeriö 2002, 45.)

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> + Puhdas ja monimuotoinen luonto + Metsät, puunjalostus, raaka-ainevarat, yritysten osaaminen + Valmis perusinfra ja koulutusverkko + Kehittyvä koulutus ja yhteistyö + Perustyövoiman saatavuus 	<ul style="list-style-type: none"> - Elinkeino- ja yritysraakenteen perinne kaipa ja taso heikko - Syrjäisyys, harva, asutus, pitkät etäisyydet - Pienet kotimarkkinat (ostovoima, palvelu) - Yrityskannan hidas kasvu - Maakuntakuva ristiriitainen (imago, vähäinen teknologiakoulutus ja tutkimustoiminta) - Omien pääomien puute
MAHDOLLISUUDET	UHAT
<ul style="list-style-type: none"> ! Merkittävää avaintoimialojen osaamista ! Menestyvät vientiyritykset ! Tietoyhteydet, kehittyvä koulutus ! Maakunnan yhteistyötaito ja -tahto ! Luonto- ja ympäristöarvot vetovoimatekijöinä 	<ul style="list-style-type: none"> ? Muuttotappion jatkuminen, väestöraakenteen vinoutuminen ? Osaajia ei saada pysymään maakunnassa, imago, negatiivinen kierre ? Maaseudun autioituminen, maatalouden uhat ? Tuotannon juurettomuus/omistus muualla ? Asenteet

Kuvio 4. Kainuun maakunnan SWOT-analyysi (Kauppa- ja teollisuusministeriö 2002, 18)

5.1 Kainuun kulttuurin, perinteiden ja historian merkitys

Kainuuta ei voi kehittää unohtamatta kulttuuria ja historiallisia perinteitä. Kainuulainen kulttuuri ja elämäntapa ovat rakentuneet metsien keskellä perinteisestä talonpoikaiselämänmuodosta. Rikas kielellinen perinne, käden taitojen ja elävän ruokaperinteen vaaliminen sekä kainuulainen, ihmisystävällinen ja luonnon läheinen elämäntapa ovat säilyneet kautta aikojen kainuulaisessa kulttuurissa. Metsät ovat olleet kainuulaisille niin talouden pohja kuin virkistäytymisen ja rauhan paikkakin. (Kainuun Liitto 1997, 13.)

Kainuu on yksi Suomen selvärajaisimmista maakunnista niin vesistö- ja murrealueen kuin hallinnollisen maakunnan ja Kajaanin talousmaakunnan rajat ovat yhtenevät. Kainuulaisilla on vahva aluetietoisuus, mihin osaltaan vaikuttavat omat vakiintuneet instituutiot kuten Kainuun liitto ja maakuntalehti Kainuun Sanomat. Kainuun historiallinen leima ”Nälkämaana” heikentää kuitenkin sen ulkoista imagoa ja ihmisten luottamusta alueeseen. Kainuulaisten tulisikin kohottaa alueen ihmisten itseluottamusta sekä markkinoida rikasta luontoaan, että Kainuun imagoa saataisiin kohotettua. (Kainuun Liitto 1997, 14.)

Yrittäjäperinteet Kainuussa ovat lähes olemattomat, ja esimerkiksi liiketoimipaikkoja asukaslukuun verrattuna alueella on paljon vähemmän kuin Suomessa keskimäärin. Julkisilla palveluilla on Kainuussa vielä nykyäänkin suuri merkitys kun taas pienyrittämisen perinteet ovat vähäiset. Tulevaisuudessa tarvitaankin uusia yrityksiä, että kainuulainen tulopohja vahvistuisi ja työttömyys saataisiin kuriin. (Kainuun Liitto 1997, 14.)

Kainuu on ollut pitkään idän ja lännen välisen liikenteen ja vuorovaikutuksen väylä, mikä johtuu sen sijainnista ja vesistöreiteistä. Tämä ei ole ollut pelkkä hyvä asia vaan Kainuu on joutunut olemaan eräänlaisena taistelutantereena. Kainuu on myös alkanut kehittää pitkän erimielisyyskauden jälkeen Venäjän kanssa suhteitaan ja yhteistyötä. Rajan yli tapahtuva kanssakäyminen onkin tätä nykyä vilkasta ja Kainuussa on idänsuhteiden erityisosaamista. (Kainuun Liitto 1997, 13.)

Kainuusta on kotoisin myös monia merkittäviä suomalaisia henkilöitä, jotka ovat vaikuttaneet kainuulaiseen kulttuuriin. Kaksi Suomen presidenttiä Ståhlberg ja Kekkonen sekä runoilija Eino Leino ja kirjailija Veikko Huovinen ovat muokanneet Kainuun kulttuuri-imagoa, kuten muokkaavat myös nykyään tapahtuvat jokakesäiset kansainväliset Kuhmon kamarimusiikkijuhlat, Kajaanin Runoviikko-tapahtuma ja Kainuun Jazzkevät. (Kainuun Liitto 1997, 13.)

5.2 Kainuu ja EU

On kaksi vaihtoehtoa, miten EU:n integraatio voi vaikuttaa Kainuuseen. Ensimmäisen teorian mukaan alueelliset erot voimistuvat entisestään ja syrjäiset alueet kohtaavat entistä enemmän vaikeuksia. Taantuvat teollisuuden alat, lisääntyvä työttömyys ja

ympäristöongelma ovat tämän mallin mukaan Kainuun tulevaisuutta. Tätä teoriaa on kuitenkin kritisoitu, sillä pelkkä alueen keskussijainti ei välttämättä merkitse kehittyneisyyttä. Toinen vähemmän perinteinen teoria on mosaiikkiteoria, jonka mukaan kaikki alueet voivat tulevaisuudessa kehittyä riippumatta siitä, sijaitsevatko ne keskuksessa vai eivät. Olipa tulevaisuuden kuva millainen tahansa kainuulaisten tulisi kehittää omaa maakuntaansa tulevaisuuteen tähdäten aktiivisuudella, oikealla strategialla, osaamisen lisähankkimisella ja kovalla työllä. (Kainuun Liitto 1997, 22.)

6 ELINKEINOPOLIITTINEN KYSELY KAJAANILAISILLE YRITYKSILLE

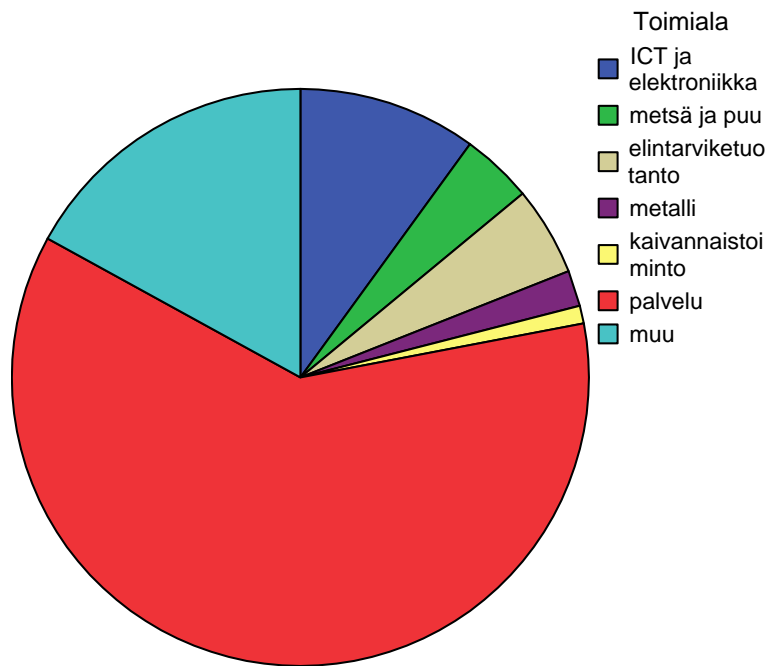
6.1 Tutkimusmenetelmä ja toteutus

Työssä tutkittiin Kajaanissa toimivien yritysten mielipiteitä ja toiveita koskien Kajaanin elinkeinopolitiikkaa. Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin kvantitatiivista kirjekyselyä, joka lähetettiin kajaanilaisiin yrityksiin. Osa kyselyistä vietiin henkilökohtaisesti yrityksiin.

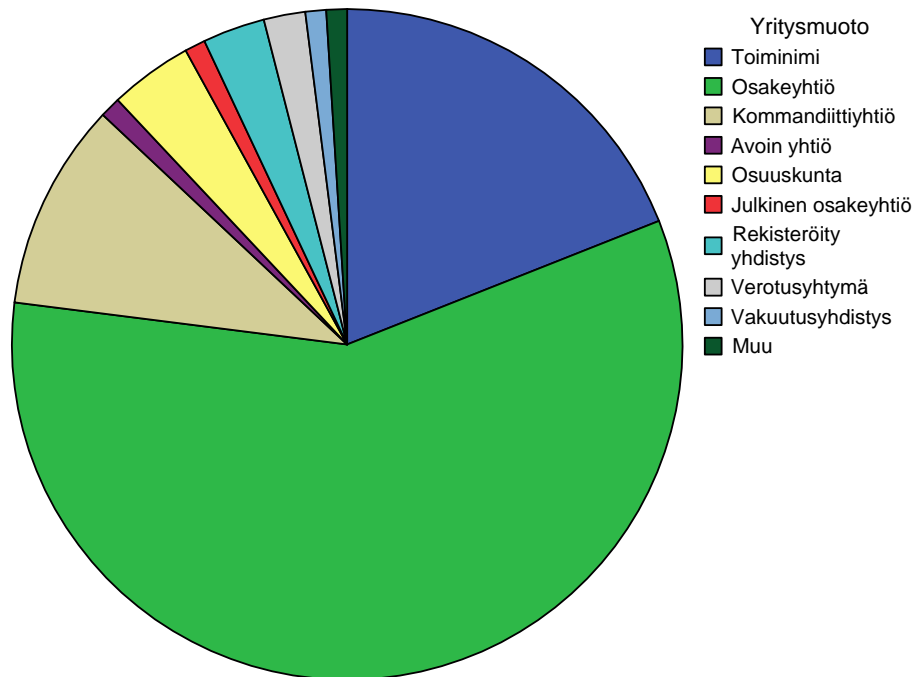
Kyselyn luotettavuuteen pyrittiin sillä, että mittari olisi toistettavissa ja tutkimus mittaisi juuri sitä, mitä sen oli tarkoituskin mitata, eli se olisi pätevä. Validiutta pyrittiin saavuttamaan sillä, että kysymykset olivat yksiselitteisiä, minkä vuoksi vastaajat eivät voineet käsittää kysymyksiä väärin. Luotettavuutta heikensi heikko palautusprosentti. Tuhannesta lähetetystä ja viedystä kyselylomakkeista palautui sata kappaletta, joten palautusprosentti oli kymmenen.

6.2 Tutkimuksen tulokset

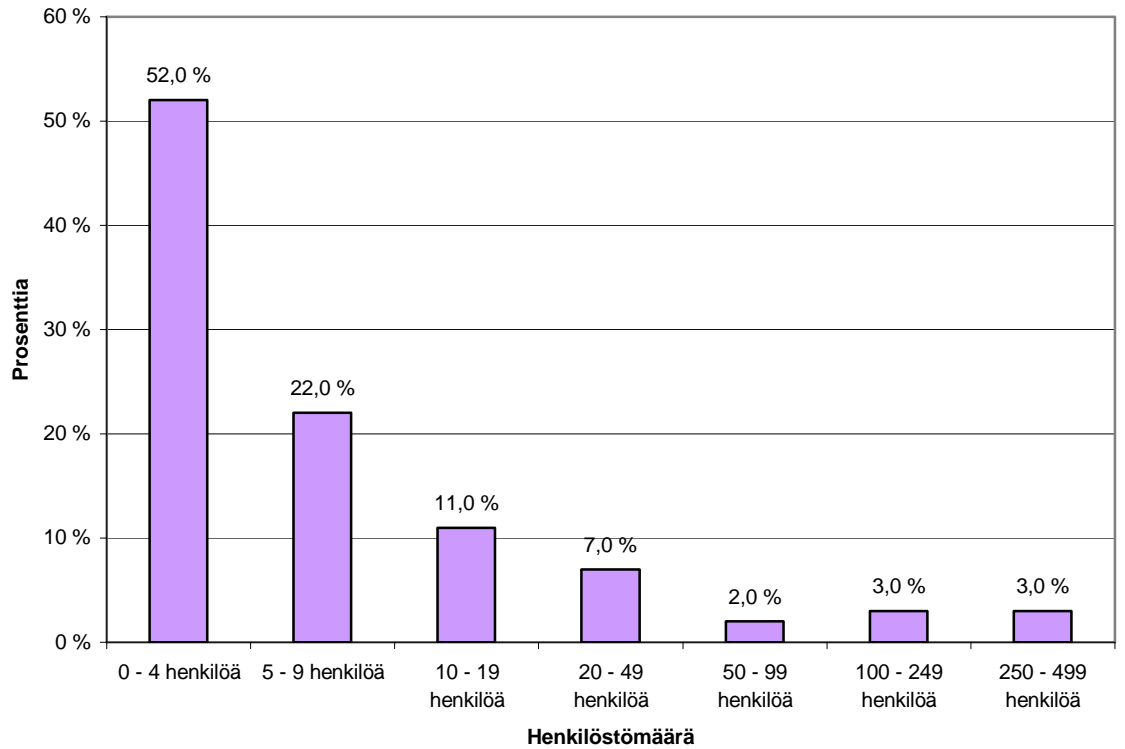
Kyselyyn vastanneista yrityksistä suurin osa, 61 %, oli palvelualan yrityksiä (Kuvio 5.). Vastanneiden yritysten yleisin yritysmuoto oli osakeyhtiö, joita oli 58 %. Seuraavaksi eniten oli toiminimiä (19 %) ja kommandiittiyhtiöitä (10 %) (Kuvio 6.). Eniten kyselyyn vastasi 10 vuotta tai sitä vanhemmat yritykset, niitä oli jopa 61 % vastanneista. Vastanneista yrityksistä 52 % oli henkilöstömäärältään 0 - 4 henkilöä. Toiseksi eniten oli 5 - 9 henkilön yrityksiä (22 %). (Kuvio 7.) Lopuissa yrityksissä (26 %) oli vähintään 10 henkilöä töissä. Liikevaihdoltaan alle 200 000 € olevia yrityksiä kyselyyn vastasi eniten, noin 32 % (Kuvio 8.). Liikevaihdoltaan alle miljoona euroa oli yhteensä 78 % yrityksistä.

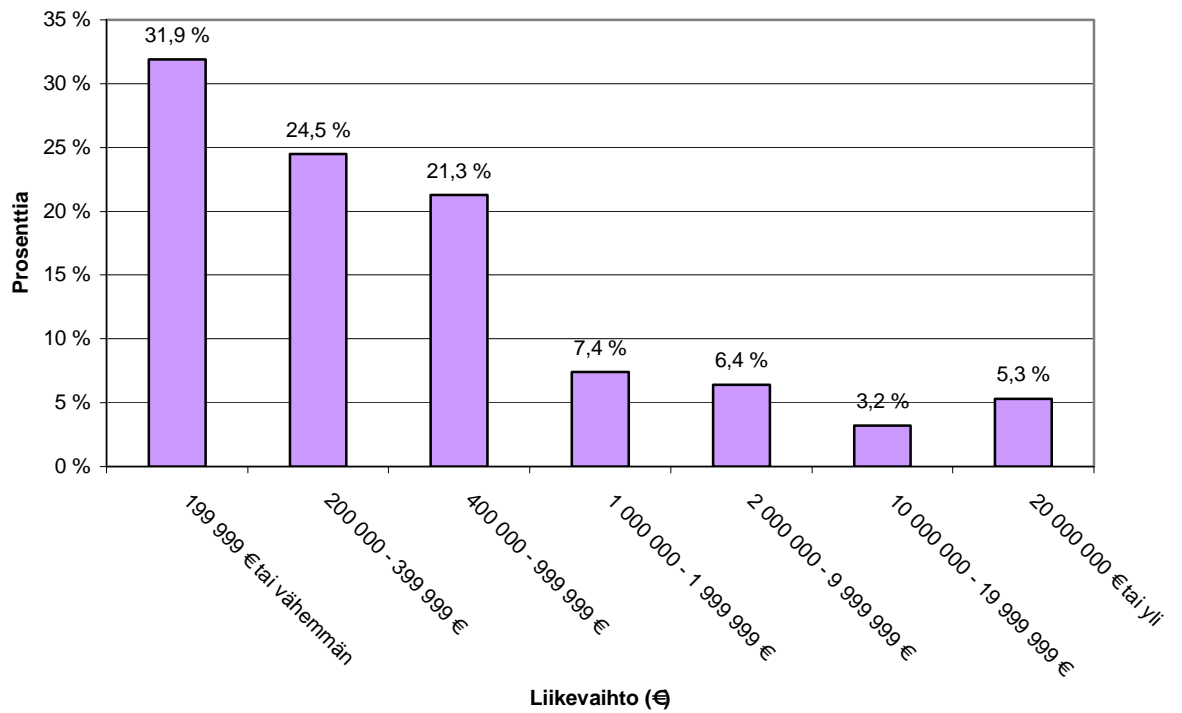
Kuvio 5. Vastaajat toimialoittain

Kuvio 6. Vastaajat yritysmuodoittain

Kuvio 7. Vastanneiden yritysten henkilöstömäärät

Kuvio 8. Vastanneiden yritysten liikevaihdot

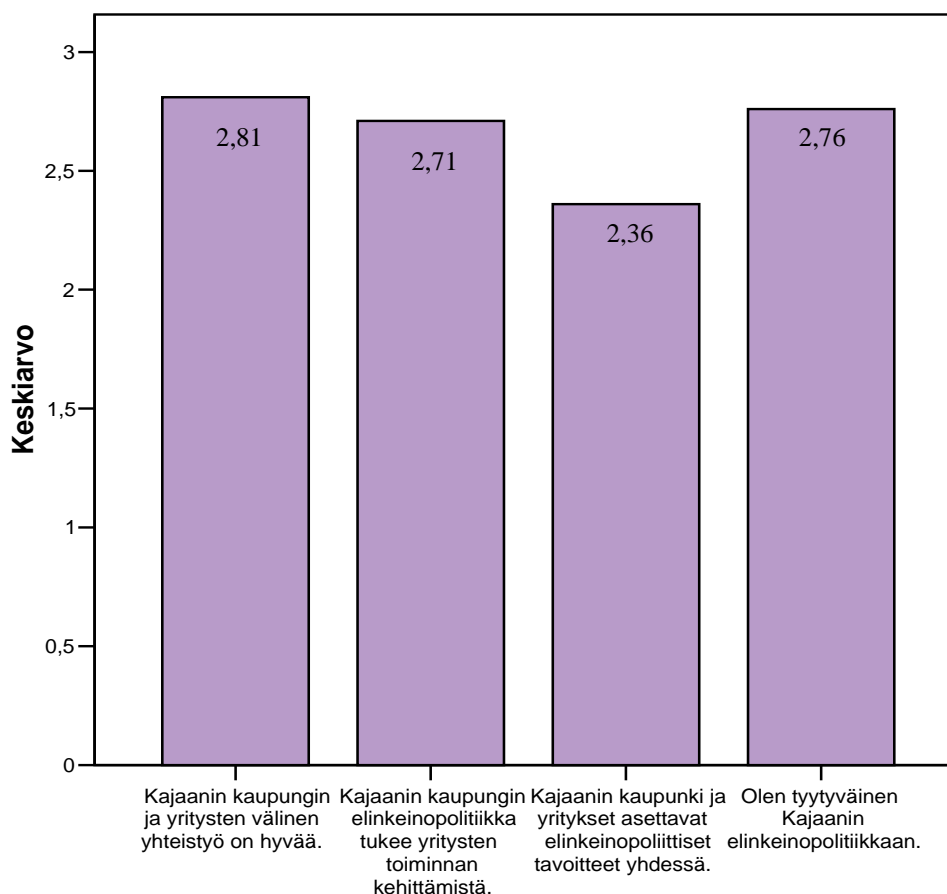
Kyselylomakkeessa oli yhdeksän osiota, jotka käsittelivät yleistä elinkeinopolitiikkaa, kaupungin päätöksenteon yrityslähtöisyyttä, elinkeinotoimea, elinkeinotoimen resursseja, kaupungin viestintää ja tiedottamista, koulutusta, kaupungin julkisten palveluiden ulkoistamista ja hankintapolitiikkaa, infrastruktuuria sekä yritystoimintaa kehittäviä ja tukevia yksiköitä. Vastaajia pyydettiin kertomaan mielipiteensä edellä mainituista asioista seuraavalla asteikolla:

1 = Täysin eri mieltä, 2 = Osittain eri mieltä, 3 = Ei samaa mieltä, ei eri mieltä, 4 = Osittain samaa mieltä, 5 = Täysin samaa mieltä.

Jokaisen osion lopussa oli yksi tai useampi avoin kysymys, johon yritykset saivat vastata sanallisesti. Lisäksi vastaajia pyydettiin kertomaan, ovatko he käyttäneet yritystoimintaa kehittäviä ja tukevia yksiköitä. Vastaajat valitsivat joko kyllä- tai ei-vastauksen. Viimeiseksi yritykset saivat kertoa mielipiteitä ja ajatuksia strategiaryhmälle omat ajatukset -osiossa.

6.2.1 Yleinen elinkeinopolitiikka

Yleinen elinkeinopolitiikka -osiossa kysymykset koskivat Kajaanin kaupungin ja yritysten välistä yhteistyötä, Kajaanin elinkeinopolitiikan tukemista yritysten toiminnan kehittämisessä, kaupungin ja yritysten elinkeinopoliittisten tavoitteiden asettamista yhdessä sekä tyytyväisyyttä yleistä elinkeinopolitiikkaa kohtaan. Vastaajat eivät olleet näihin asioihin tyytyväisiä eivätkä oikein tyytymättömiä. Alle kolmen keskiarvon saivat kaikki kysytyt asiat. Heikoimman keskiarvon sai väite siitä, että Kajaanin kaupunki ja yritykset asettavat elinkeinopoliittiset tavoitteet yhdessä. Tavoitteiden yhteisestä asettamisesta neljäsosa vastanneista oli täysin eri mieltä, muuten vastaukset olivat asettuneet suurimmaksi osaksi kohtiin ”osittain samaa mieltä”, ”ei samaa mieltä, ei eri mieltä” ja ”osittain eri mieltä”.

Kuvio 9. Vastaajien mielipiteet yleisestä elinkeinopolitiikasta

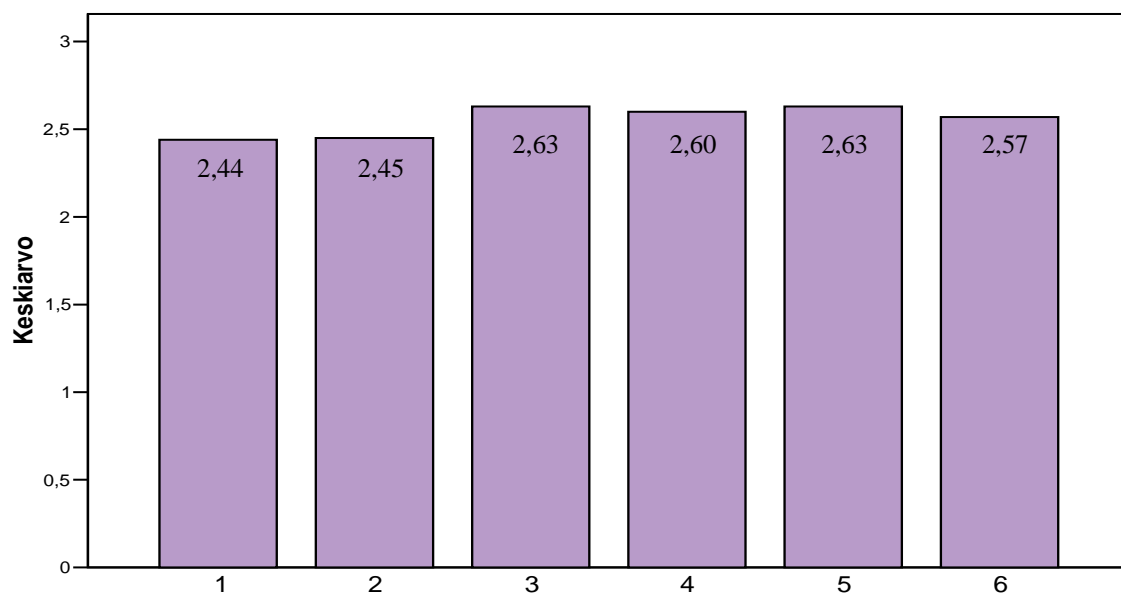
Tutkittiin vaikuttaako kaupunginosa, yritysmuoto tai toimiala siihen, kuinka tyytyväisiä ollaan elinkeinopolitiikkaan. χ^2 -riippumattomuustestin kriteerit eivät täyttyneet, joten kaupunginosan, yritysmuodon ja toimialan vaikutusta ei voitu tilastollisesti testata. Tutkittiin myös, onko henkilöstömäärällä vaikutusta siihen, kuinka tyytyväisiä ollaan elinkeinopolitiikkaan. Huomattiin, että yrityksen henkilömäärällä oli tilastollisesti merkitsevää vaikutusta siihen, kuinka tyytyväisiä ollaan elinkeinopolitiikkaan ($p = 0,004$). Elinkeinopolitiikkaan tyytyväisempiä olivat suuremmat kuin pienemmät yritykset. Yli kymmenen hengen yrityksistä 58 % oli tyytyväisiä elinkeinopolitiikkaan, sitä vastoin jopa 50 % 0 - 4 henkilön yrityksistä ja 46 % 5 - 9 henkilön yrityksistä oli tyytymättömiä elinkeinopolitiikkaan. (Liite 4.)

Kajaanilaisten yritysten mielestä Kajaanin elinkeinopolitiikassa on paljon parannettavaa, mikä tuli ilmi yleisen elinkeinopolitiikan avoimesta kohdasta. Parannusehdotuksia tuli

yhteensä 36 kappaletta. Eniten yritykset kaipaivat kaupungilta lisää yhteistyötä, informaatiota ja neuvonantoa. Yrittäjyyden edistäminen, ”ei aina poikkiteloin” -asettuminen oli tärkeä asia, jota voitaisiin auttaa yritysten mielestä positiivisella mediakuvalla. Yritykset halusivat toisaalta uusia yrityksiä kaupunkiin, mutta toisaalta he halusivat, että kaupunki panostaisi enemmän jo olemassa oleviin yrityksiin. Kajaanin elinkeinopolitiikan päälinjat olivat jääneet epäselviksi joillekin yrityksille. (Liite 5.)

6.2.2 Kaupungin päätöksenteon yrityslähtöisyys

Toisessa osiossa selvitettiin kaupungin yrityslähtöisyyttä päätöksenteossa. Väitteet, jotka liittyivät Kajaanin kaupungin päätöksenteon yrityslähtöisyyteen, saivat keskiarvoja väliltä 2,44 - 2,63. Vaikka vastaukset painottuivat kohtiin ”osittain eri mieltä” ja ”ei samaa mieltä, ei eri mieltä”, noin viidesosa vastaajista oli osittain samaa mieltä päätöksenteon nopeudesta, kaupunginvaltuuston ja -hallituksen yritystoimintaa edistävästä toiminnasta, virkamiesjohdon yritystoimintaa edistävästä toiminnasta ja tyytyväisyydestä Kajaanin kaupungin päätöksentekoon.

1 = Kajaanin kaupungin päätöksenteko pohjautuu yritysvaikutuksen johdonmukaiseen selvittämiseen.

2 = Kajaanin kaupungin päätöksenteko on yritysten toiminnan kannalta ennustettavaa ja pitkäjänteistä.

3 = Kajaanin kaupungin päätöksenteko on yritysten toiminnan kannalta tarpeeksi nopeaa.

4 = Kajaanin kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus edistävät toiminnallaan ja päätöksillään yritysten toiminnan kehittämistä.

5 = Kajaanin kaupungin virkamiesjohto edistää toiminnallaan ja päätöksillään yritysten toiminnan kehittämistä.

6 = Olen tyytyväinen Kajaanin kaupungin päätöksentekoon.

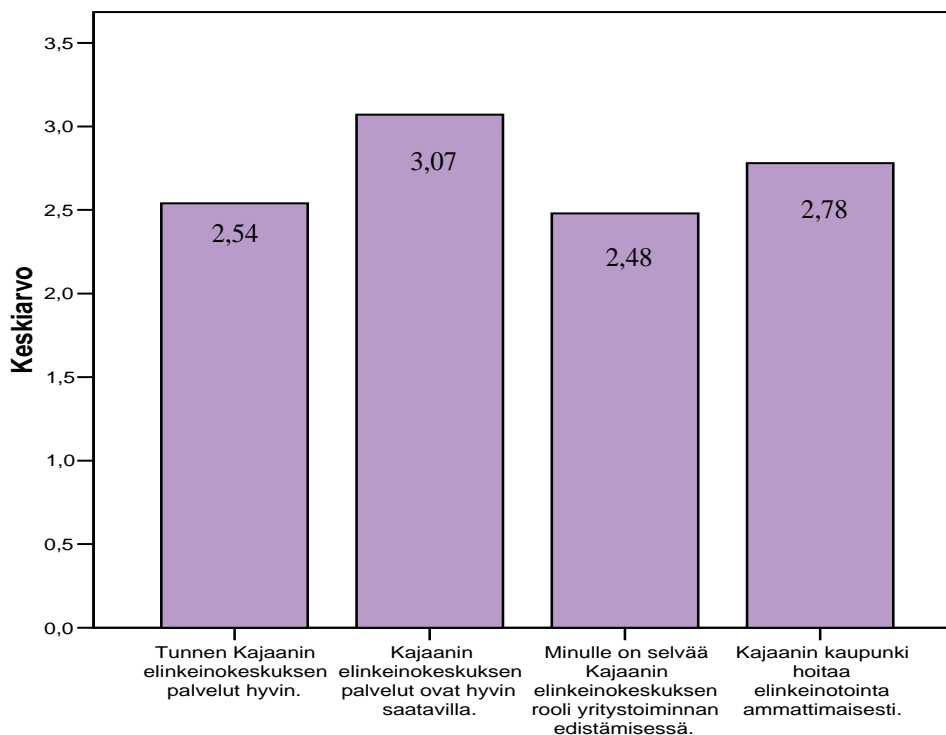
Kuvio 10. Vastaajien mielipiteet kaupungin päätöksenteon yrityslähtöisyydestä

Kaupungin päätöksenteon yrityslähtöisyyden avoimeen kohtaan tuli 30 vastausta. Yritysten mielestä päätöksenteko olisi yritys lähtöisempää, jos se olisi nopeampaa ja pitkäjänteisempää. Yritykset halusivat lisäksi, että heidät otettaisiin enemmän päätöksentekoon mukaan heitä koskevissa asioissa. Yhteydenpito ja yritysten toiveiden huomioiminen, neuvonanto olivat myös tärkeitä asioita yrityksille. (Liite 5.)

6.2.3 Elinkeinotoimi

Tämä osio oli tärkeä tutkimuksen toimeksiantajan kannalta, sillä siinä käsiteltiin Kajaanin elinkeinotoimintaa ja sen palveluja. Vastaajista 25 % oli täysin tai osittain eri mieltä siitä, että

elinkeinokeskuksen palvelut ovat hyvin saatavilla, mutta asiasta samaa tai osittain samaa mieltä olevia oli 31 %. Palveluiden saatavuus saikin keskiarvoksi 3,07. Vastaajista 47 % ei ollut samaa eikä eri mieltä väitteestä ”Kajaanin kaupunki hoitaa elinkeinotointa ammattimaisesti”, se saikin keskiarvoksi 2,78. Noin 50 % vastaajista oli täysin tai osittain eri mieltä Kajaanin kaupungin elinkeinokeskuksen tunnettavuudesta sekä Kajaanin elinkeinokeskuksen roolista yritystoiminnan edistämisessä. Edellä mainitut väittämät saivat noin 2,50 keskiarvon.

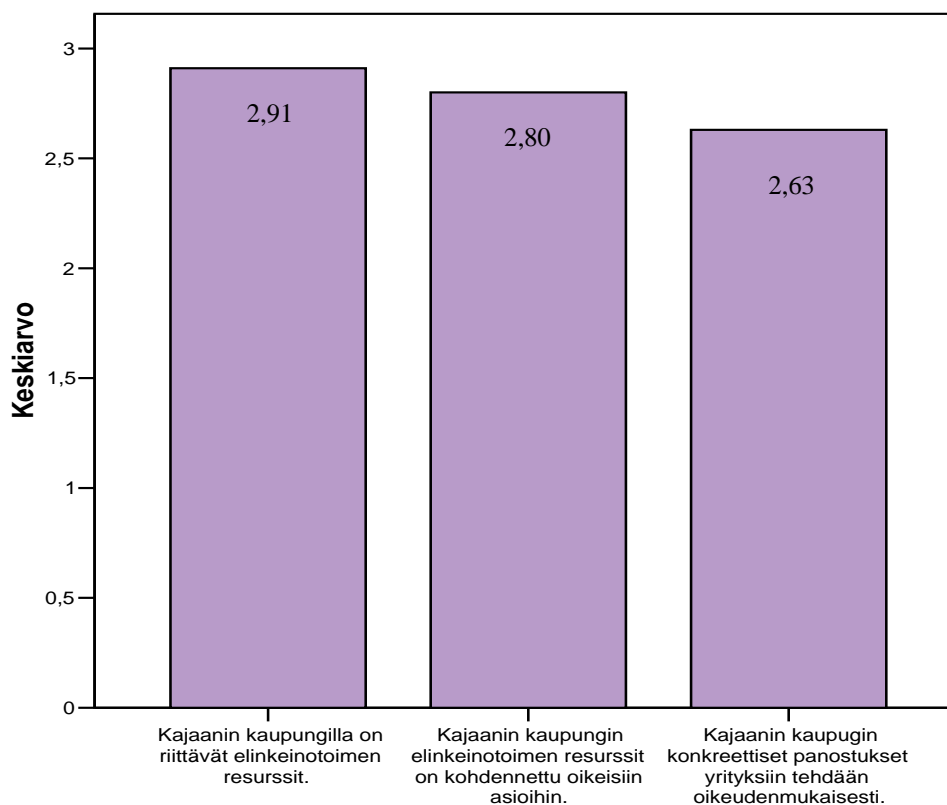

Kuvio 11. Vastaajien mielipiteet Kajaanin elinkeinotoimesta

Avoimien kysymysten 36 vastauksesta ilmeni, että he eivät tunne elinkeinotointa kovin hyvin. Erään yrityksen mielestä jo olemassa olevaa yrityskantaa pitäisi yritysten mielestä hoitaa enemmän, eikä keskittyä uusien yritysten hankintaan. Jotkut yritykset, jotka kertoivat käyttäneensä elinkeinokeskuksen palveluita, kokivat ne kuitenkin hyvinä. Yritykset toivoivat myös lisäinformointia elinkeinokeskuksen palveluista. (Liite 5.)

6.2.4 Elinkeinotoimen resurssit

Kajaanin kaupungilla on riittävät resurssit ja ne ovat kohdennettu oikeisiin asioihin sekä panostettu yrityksiin oikeudenmukaisesti, olivat väitteitä, joista yritykset eivät olleet oikein samaa eivätkä eri mieltä. Näin vastasi jopa noin 50 % vastaajista. Noin neljäsosa vastaajista oli osittain eri mieltä väitteestä. Kaikkien väitteiden, jotka koskivat elinkeinotoimen resursseja, keskiarvot jäivät alle kolmen.

Kuvio 12. Vastaajien mielipiteet elinkeinotoimen resursseista

Yrityksien mielestä elinkeinotoimen resurssit pitäisi kohdentaa kaikille toimialoille, mutta kuitenkin enemmän jo olemassa oleviin pieniin ja keskisuuriin sekä kasvaviin yrityksiin. Toisaalta yritykset halusivat kohdistaa resursseja uusien yritysten hankintaan ja sen myötä työpaikkojen luomiseen. Kaiken kaikkiaan yritykset halusivat, että olemassa olevien yritysten toimintaedellytyksiä parannetaan. Kajaanin elinkeinotoimen resurssien kohdennusehdotuksia tuli yhteensä 28. (Liite 5.)

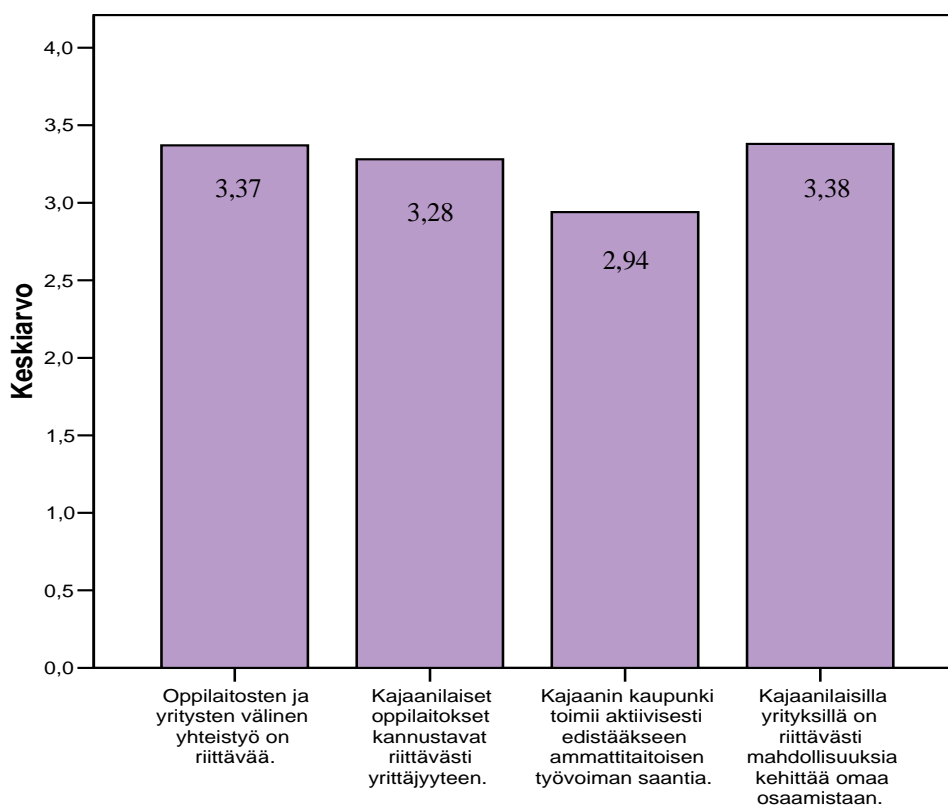
6.2.5 Kaupungin viestintä ja tiedottaminen

Yrityksistä 38 % ei ollut samaa eikä eri mieltä siitä, että kaupunki antaa riittävästi tietoa yrityksiä koskevista päätöksistä ja suunnitelmista. Tästä asiasta 15 % oli täysin eri mieltä ja 29 % osittain eri mieltä ($\text{ka} = 2,61$).

Yrityksillä oli kuitenkin paljon mielipiteitä, miten viestintää tulisi kehittää. Tiedottamista tulisi lisätä yleisellä tasolla ja sen pitäisi kohdistua suoraan yrityksiin. Tämä ilmeni 18 vastauksesta. Yhteistyö, tapaamiset, kirjeet, sähköpostit, viestintä mediakanavia pitkin ja oma tiedottaja yritystoimintaan olisivat yrityksen mielestä keinoja, joilla viestintää ja tiedottamista tulisi kehittää. (Liite 5.)

6.2.6 Koulutus

Väitteiden, jotka koskivat oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyön riittävyyttä, oppilaitosten kannustamista yrittäjyyteen, Kajaanin kaupungin roolia ammattitaitoisen työvoiman saannissa ja kajaanilaisten yritysten mahdollisuuksia kehittää omaa osaamistaan, keskiarvot olivat noin kolme. Kuitenkin oppilaitosten ja yritysten välinen yhteistyö oli yritysten mielestä osittain riittävää, sillä 47 % yrityksistä oli vastannut olevansa osittain samaa mieltä. Myös suurin osa vastanneista oli osittain samaa mieltä väitteistä, jotka koskivat oppilaitosten yrittäjyyteen kannustamista (36 %) ja yritysten mahdollisuutta kehittää omaa osaamistaan (38 %).

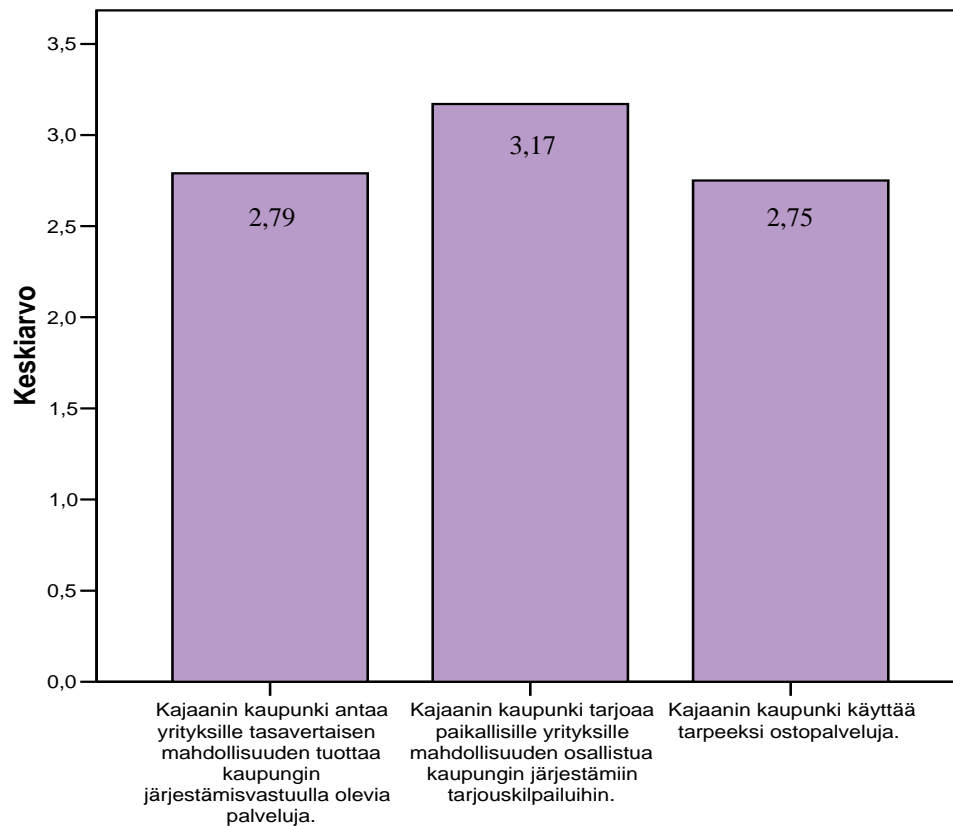
Kuvio 13. Vastaajien mielipiteet koulutuksesta

Parannusehdotuksia koulutukseen tuli yhteensä 30. Vastaukset olivat melko heterogeenisiä. Yritykset haluaisivat, että yhteistyötä tehtäisiin enemmän sekä yritysten ja oppilaitosten välillä sekä eri oppilaitosten välillä. Kuitenkaan työharjoittelua ei saisi unohtaa, vaan sitä pitäisi ennemminkin lisätä. Myös yritysvierailut ja yritysten vierailu kouluissa lisäisi yrittäjätietoutta. Yhdestä vastauksesta kävi ilmi, että koulutusalojen pitäisi olla sellaisia, että niitä voidaan hyödyntää paikkakunnan elinkeinoelämässä. Koulutus koetaan ihan hyvänä, vaikka lisäinformaatio olisikin paikallaan. (Liite 5.)

6.2.7 Kaupungin julkisten palveluiden ulkoistaminen ja hankintapolitiikka

Kajaanin kaupunki antaa yrityksille tasavertaisen mahdollisuuden tuottaa kaupungin järjestämisvastuulla olevia palveluja, tarjoaa paikallisille yrityksille mahdollisuuden osallistua kaupungin järjestämiin tarjouskilpailuihin ja käyttää tarpeeksi ostopalveluja olivat myös asioita, joista lähes 50 % vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä. Kuitenkin 33 % oli

osittain tai täysin sitä mieltä, että Kajaanin kaupunki käyttää tarpeeksi ostopalveluja (keskiarvo 2,75).

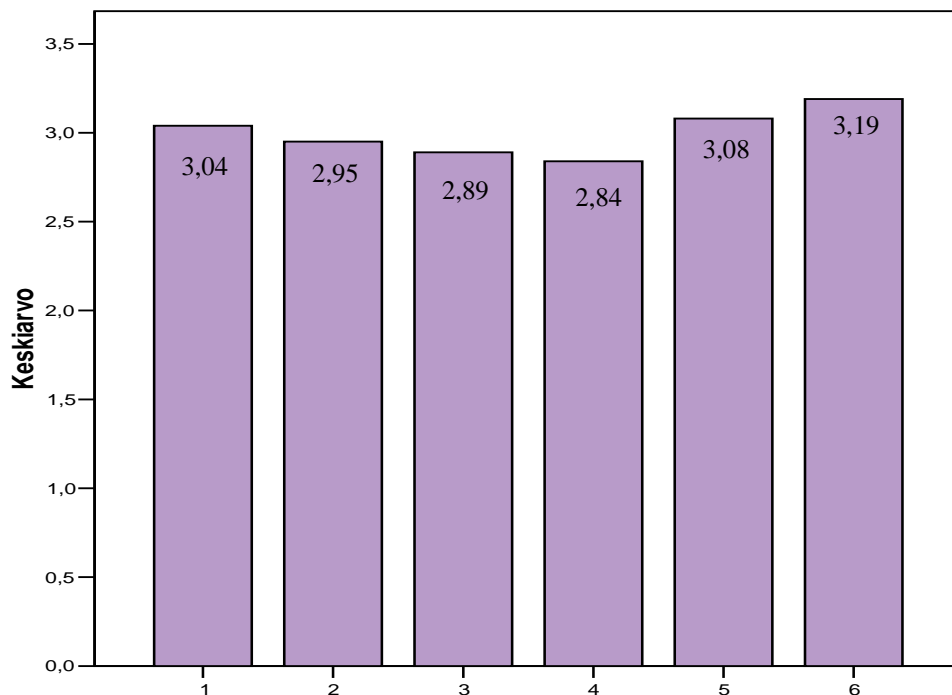

Kuvio 14. Vastaajien mielipiteet kaupungin julkisten palveluiden ulkoistamisesta ja hankintapolitiikasta

Ostopalvelujen käyttöä tulisi yritysten mielestä lisätä niillä aloilla, missä vastanneet yritykset itse toimivat. Tästä kertoivat 27 vastausta. Vastaajat toivoivat ostopalvelujen käyttöä eniten sosiaali-, palvelu- ja tekniselle alalle. Yritykset myös kokivat, että tarjousten tulisi olla tasapuolisia. Hintalaatusuhteen pitäisi vaikuttaa enemmän yrityksen valintaan, eikä vain halvan hinnan. Myös luotettavuus, jatkuvuus, saatavuus ja paikallisuus voisivat olla vaikuttavia asioita. Julkisten palveluiden ja kaupungin hankintapolitiikan kehittämisideoita tuli yhteensä 28 kappaletta. Yritykset haluaisivat yhteiset pelisäännöt hankinta-asioihin. Esimerkiksi tarjouspyynnöt pitäisivät olla julkisesti nähtävillä, jotta kaikilla olisi mahdollisuus osallistua tarjouskilpailuihin. Yritykset kaipasivat myös lisää paikallisuutta julkisten palveluiden järjestämiseen ja hankintapolitiikkaan. (Liite 5.)

6.2.8 Infrastruktuuri

Infrastruktuuriolosion kaikkien väitteiden keskiarvo oli noin kolme. Kaikkien väitteiden vastauksista eniten oli kohdassa ”ei samaa mieltä, ei eri mieltä” ja toiseksi eniten kohdassa ”osittain samaa mieltä”. 12 % oli täysin samaa mieltä toimitilojen sijoittamisesta enemmän keskusta, 8 % täysin samaa mieltä rakentamisen keskittämistä oikeille alueille ja 7 % oli täysin samaa mieltä yritysten tarvitsemien liikenneyhteyksien aktiivisesta huolehtimisesta. Yritykset eivät siis olleet oikein samaa tai eri mieltä, onko kaupunki huolehtinut aktiivisesti liikenne- ja tietoliikenneyhteyksistä, onko yrittäjien tarpeet otettu huomioon kaupungin kaavoituksessa ja tontti- sekä tilatarpeissa, onko toimitilojen rakentaminen keskitetty oikeille alueille ja tulisiko toimitiloja sijoittaa enemmän keskusta.

1 = Kajaanin kaupunki on aktiivisesti huolehtinut yritysten tarvitsemista liikenneyhteyksistä.

2 = Kajaanin kaupunki on aktiivisesti huolehtinut yritysten tarvitsemista tietoliikenneyhteyksistä.

3 = Kajaanilaisten yrittäjien tarpeet on otettu hyvin huomioon kaupungin kaavoituksessa.

4 = Tontti- ja tilatarpeet on huolehdittu hyvin Kajaaniassa.

5 = Toimitilat ja uusien toimitilojen rakentaminen on keskitetty oikeille alueille, esimerkiksi Petäisenniskan alue.

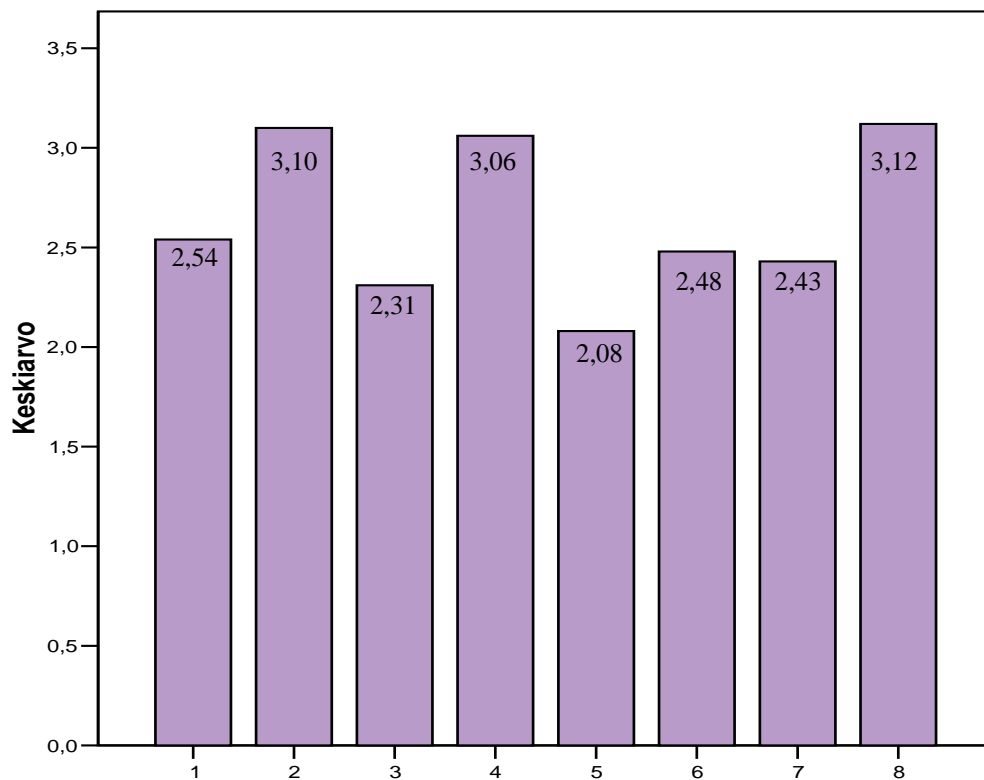
6 = Toimitiloja tulisi sijoittaa enemmän keskusta.

Kuvio 15. Vastaajien mielipiteet infrastruktuurista

Infrastruktuuriolosuhteissa avoimeen kysymykseen tuli 19 kehittämisajatusta. Infrastruktuuria tulisi yritysten mielestä kehittää lisäämällä paikallista viihtyvyyttä ja houkuttelevuutta, niin paikallisten kuin ulkopaikkakuntalaistenkin silmissä. Toimitiloja ja parkkipaikkoja tulisi saada lisää etenkin keskustan alueelle. Myös kaavoitusta tulisi suunnitella pitemmälle aikavälille. Vastaukset olivat hyvin vaihtelevia. Tarkemmat vastaukset voi nähdä liitteestä 5.

6.2.9 Yritystoimintaa kehittävät ja tukevat yksiköt

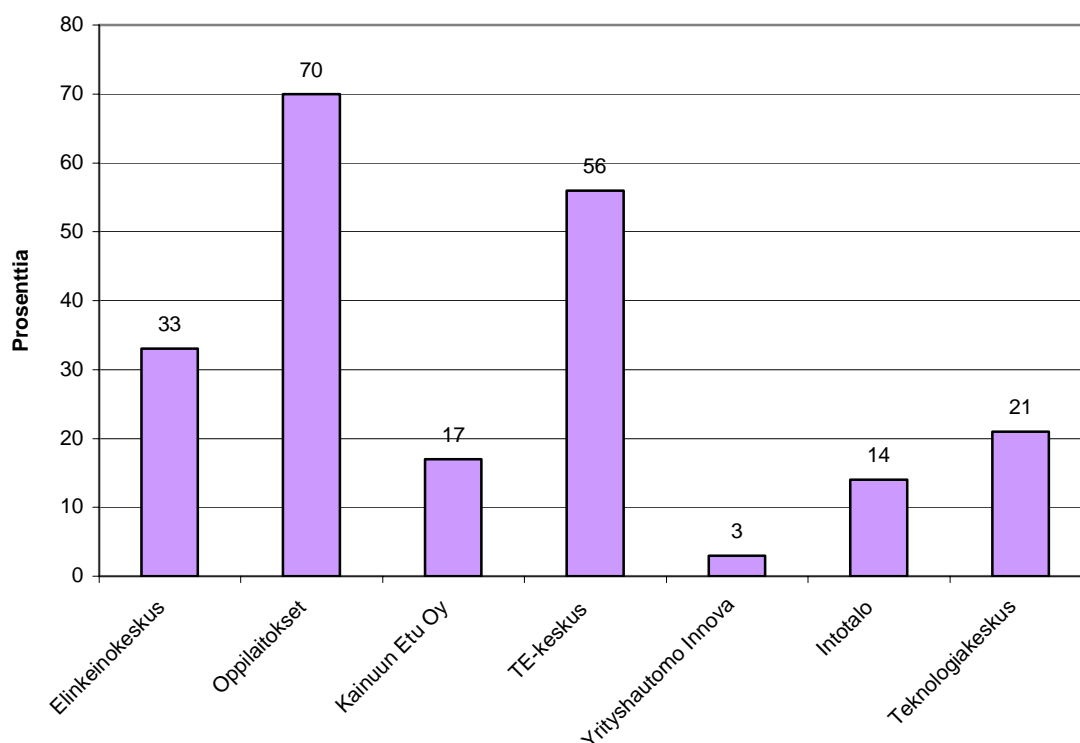
Yritykset eivät tunteneet hyvin yritystoimintaa kehittäviä ja tukevia yksiköitä. Parhaiten vastaajat tunsivat kajaanilaisten oppilaitosten tarjoamat palvelut (keskiarvo 3,10) ja toiseksi parhaiten TE-keskuksen tarjoamat palvelut (keskiarvo 3,06). Jopa 44 % vastanneista tunsi oppilaitosten ja TE-keskuksen palvelut ainakin osittain. Heikoimmin yritykset tunsivat Yrityshautomo Innovan tarjoamat palvelut (keskiarvo 2,08). Tasan 70 % oli täysin tai osittain eri mieltä Yrityshautomo Innovan tarjoamien palveluiden tunnettavuudesta. Kun kysyttiin tarvitaanko yrityskiihdyttämöä, niin 76 % vastauksista oli asettunut kohtiin ”ei samaa mieltä, ei eri mieltä” tai ”osittain samaa mieltä”. Vastanneista 13 % oli täysin eri mieltä yrityskiihdyttämön tarpeellisuudesta.

- 1 = Tunnen hyvin Kajaanin elinkeinokeskuksen tarjoamat palvelut.
 2 = Tunnen hyvin kajaanilaisten oppilaitosten tarjoamat palvelut.
 3 = Tunnen hyvin Kainuun Etu Oy:n tarjoamat palvelut.
 4 = Tunnen hyvin TE-keskuksen tarjoamat palvelut.
 5 = Tunnen hyvin Yrityshautomo Innovan ja sen tarjoamat palvelut.
 6 = Tunnen hyvin Esihautomo Intotalon.
 7 = Tunnen Kajaanin Teknologiakeskus Oy:n ja sen tarjoamat palvelut hyvin.
 8 = Kaupungissa tarvitaan yrityskiihdyttämöä.

Kuvio 16. Vastaajien mielipiteet yritystoimintaa kehittävästä ja tukevista yksiköistä

Käytetyimpiä olivat oppilaitosten palvelut, joita oli käyttänyt 70 % vastanneista yrityksistä. Vähiten yritykset olivat käyttäneet Innovan palveluita, sillä vain 3 % vastasi käyttäneensä niitä. TE-keskuksen palvelut olivat myös melko suosittuja, sillä 56 % vastaajista oli käyttänyt niitä.

Kuvio 17. Yritystoimintaa kehittävien ja tukevien yksiköiden käyttäjäprosentit

Kaiken kaikkiaan yrityksillä oli aika vähän tietoa elinkeinokeskuksen palveluista, joten lisäinformaatiolle olisi tarvetta. Kuitenkin ne yritykset, jotka olivat käyttäneet elinkeinokeskuksen palveluita, kokivat ne hyviksi ja tarpeellisiksi. Mielipiteitä elinkeinokeskuksen tarjoamista palveluista tuli yhteensä 33. (Liite 5.)

Oppilaitosten tarjoamat palvelut koettiin ihan hyvinä, joskin niistä tarvittaisiin lisää tietoa, vaikka ne tunnettiin parhaiten. Yhteistyö oppilaitosten ja yritysten välillä oli vastaajien mielestä hyvää tai kohtalaista. Oppilaitosten tarjoamat palvelut herättivät paljon mielipiteitä. Vastauksia tuli 45 kappaletta. Yritykset kokivat, että niiden palvelut ovat kehittyneet ajan myötä. (Liite 5.)

Kovin harva yrityksistä tunsi Kainuun Etu Oy:n palveluita. Toisaalta ne yritykset, jotka olivat käyttäneet sen palveluita, kokivat ne tehokkaiksi ja asiakaslähtöisiksi. Yritykset halusivat, että heille markkinoitaisiin ja informoitaisiin enemmän Kainuun Etu Oy:n palveluita. Yrityksiltä tuli yhteensä 38 mielipidettä Kainuun Etu Oy:n tarjoamista palveluista. (Liite 5.)

TE-keskuksen palvelut koettiin positiivisina ja aktiivisempina kuin kaupungin palvelut. Osa yrityksistä piti TE-keskuksen palveluita liian byrokraattisina. Vaikka TE-keskuksen palvelut tunnettiin lähes parhaiten, niin kuitenkin osa yrityksistä ei tiennyt näistäkään palveluista, joten tiedotusta tulisi lisätä. Nämä mielipiteet ilmenivät 41 vastauksesta TE-keskuksen tarjoamiin palveluihin. (Liite 5.)

Innovan tarjoamista palveluista yrityksillä ei ollut juurikaan tietoa tai kokemusta, mikä ilmeni suurimmasta osasta vastauksista. Yhteensä vastauksia tuli 29. (Liite 5.)

Intotalonkaan palveluista yrityksillä ei ollut tietoa. Intotalo koettiin kuitenkin hyvänä paikkana nuorille aloittaa yrittäminen, vaikka rahoitusta ei koettu realistisena. Jotkut yritykset pitivät Intotalon palveluita ihan hyvinä. Myös markkinointia kaivattiin lisää. Intotalon tarjoamista palveluista mielipiteensä ilmaisi 37 yritystä. (Liite 5.)

Teknologiakeskus Oy:n palvelut eivät olleet yrityksille kovinkaan tuttuja. Ne, jotka tunsivat palvelut, kokivat ne ihan hyvinä. Teknologiakeskus Oy:n palveluista tuli yhteensä 32 avointa vastausta. (Liite 5.)

6.2.10 Omat ajatukset

Yrityksillä oli paljon ajatuksia ja ehdotuksia elinkeinostrategiaryhmälle, yhteensä 42 vastauksen verran. Mielipiteet vaihtelivat eri yritysten välillä, mutta samojakin ajatuksia oli. Tärkeimmät ajatukset koskivat yleisen yhteistyön lisäämistä, organisaation yksinkertaistamista, pitkäjänteistä, muutoksiin nopeasti reagoivaa strategiaa, pk-yrityksiä painottavaa strategiaa, tavoitteiden yhtenäistämistä, henkilökohtaisia kontakteja yrityksiin kaupungin taholta, lisätiedotusta elinkeinopoliittisista asioista, yrittäjien näkökulman huomioimista, lisätiedotusta elinkeinokeskuksen palveluista sekä olemassa olevien yritysten kehittämistä. Kaiken kaikkiaan yritykset halusivat hyvät työkalut yrittämiseen. (Liite 5.)

6.3 Kehittämisehdotukset

Tutkimustuloksista kävi hyvin selvästi ilmi, että vastaajat eivät tunteneet Kajaanin kaupungin elinkeinopolitiikkaa. Tämä ilmeni useista lähellä kolmea olevista keskiarvoista (3 = ei samaa mieltä, ei eri mieltä). Yritykset tarvitsisivatkin enemmän tietoa kaupungin elinkeinopoliittisista asioista. Yrityksille voitaisiin lähettää tiedotteita elinkeinopoliittisista asioista, jotka koskevat yritystoimintaa. Tiedotusvälineissä on ollut tähän asti ihan hyvin tietoa Kajaanin kaupungin elinkeinopolitiikasta, mutta sitäkin voisi lisätä. Erittäin tärkeää olisi, että tästä lähtien vuosittain yrityksiä olisi mahdollista saada Kajaanin kaupungin elinkeinostrategia luettavakseen. Sen avulla yritykset ymmärtäisivät, mikä on Kajaanin kaupungin elinkeinostrategia ja missä ovat sen rajat. Elinkeinostrategia olisi hyvä myös olla kaikkien kaupunkilaisten nähtävillä.

Olisi hyvä, jos elinkeinostrategian suunnitteluun saataisiin mukaan enemmän yrittäjiä. Tämä edesauttaisi, että elinkeinostrategiasta tulisi hyvin yrityksiä palveleva. Toisaalta yrityksille voisi teettää kyselyn, mutta se on melko huono tapa saada tietoa, sillä yritykset eivät ole halukkaita vastaamaan kyselyihin. Yritykset ja kaupunki olisi saatava kuitenkin jollakin tapaa enemmän kommunikoimaan keskenään. Pieniä yrityksiä tulisi huomioida enemmän kaupungin elinkeinopolitiikassa, sillä he suhtautuivat kaikista kielteisimmin Kajaanin kaupungin elinkeinopolitiikkaan. Yleisesti ottaen Kajaanin kaupungin tulisi lisätä tiedottamista kaikin keinoin, kuten tapaamisilla, sähköpostilla, kirjeitse ja tiedottamalla mediakanavia pitkin.

Yrityslähtöisyyttä päätöksenteossa tulisi myös kehittää. Päättäjien tulisi ajatella enemmän yrittäjien näkökulmasta. Yritykset eivät pitäneet Kajaanin kaupungin päätöksentekoa yritysten toiminnan kannalta kovinkaan ennustettavana ja pitkäjänteisenä. Tämä kertoo jo osaltaan, että elinkeinopolitiikkaan tarvitaan lisää yritysedustajia. Yrityksille olisi hyvä saada tietoon, kuka tai mikä tahoo tekee yrityksiä ja elinkeinopolitiikkaa koskevat päätökset. Tuloksista kävi ilmi, että yritykset ovat hyvin epätietoisia Kajaanin kaupungin päätöksenteosta.

Elinkeinotoimi oli yrityksille aika vieras käsite. Kajaanin kaupungin elinkeinotoimen tulisi kehittää ja markkinoida palvelujaan enemmän yrityksille. Tähän olisi hyvänä keinona tietopaketti, jossa olisi tietoa – enemmän kuin elinkeinokeskuksen esitteessä – elinkeinotoimesta ja sen palveluista. Tämä tietopaketti olisi hyvä jakaa kaikille yrityksille, niin aloittaville kuin jo olemassa oleville. Tämä olisi todella hyvä keino parantaa yritysten

tuntemusta Kajaanin kaupungin elinkeinotoimesta. Näin yritykset saisivat kaiken mahdollisen tiedon, mitä palveluita heillä on saatavilla ja osaisivat sen myötä käyttää niitä hyväkseen. Jo toiminnassa olevia yrityksiä ei saisi unohtaa vaan niihin pitäisi panostaa kuten uuden yrityskannan luomiseen.

Yritykset haluaisivat, että yhteistyötä oppilaitosten ja yritysten välillä lisättäisiin. Tämä antaakin aihetta kehittää oppilaitosten yrityksille kohdistettuja palveluja. Yrityksillä ei ollut juurikaan tietoa oppilaitosten palveluista, minkä takia oppilaitosten tulisi markkinoida palvelujaan enemmän. Markkinointi onnistuisi hyvin tekemällä oppilaitosten yhteinen tietopaketti, jossa olisi esitelty kaikki yrityksille suunnatut palvelut. Tästä yritykset näkisivät, mitä palveluja on tarjolla ja onko heillä tarvetta niihin. Koulutusaloja voisi tulevaisuudessa kehittää enemmän paikallista elinkeinorakennetta tukevaksi. Tämä merkitsisi sitä, että Kajaaniin saataisiin osaajia juuri niille aloille, jotka kaupungissa vaikuttavat.

Kajaanin kaupungin tulisi järjestää julkisia tarjouskilpailuja, jolloin kaikilla yrityksillä olisi mahdollista tarjota palvelujaan. Tarjouskilpailu voisi olla nähtävillä esimerkiksi Koti-Kajaanissa ja Kainuun Sanomissa tai kaupungin julkisella ilmoitustaululla. Tarjouskilpailussa tulisi huomioida muutkin tekijät kuin vain hinta. Olisi myös tärkeää, että ei suosittaisi vain muutamia tiettyjä yrityksiä.

Infrastruktuurin osalta yritykset halusivat lisää toimitiloja keskustaan. Tutkimuksessa suurin osa yrityksistä oli palvelualan yrityksiä, joten toimitilojen tulisi olla palveluyrityksille soveltuvia. Toisaalta keskustasta löytyy tyhjiäkin toimitiloja, mikä tarkoittaa, että tiloja ei tule lisätä liikaa. Jos toimitiloja voitaisiin lisätä, tulisi ensin tutkia, millaisia toimitiloja tarvitaan lisää. Kaavoituksen suunnittelemista pitemmällä aikavälillä kaivattiin myös yritysten toimesta.

Kainuun Etu Oy:n, Yrityshautomo Innovan, Esihautomo Intotalon sekä Kajaanin Teknologiakeskus Oy:n palveluista yrityksillä ei ollut paljon tietoa, mutta sen sijaan elinkeinokeskuksen, kajaanilaisten oppilaitosten ja TE-keskuksen tarjoamat palvelut tunnettiin paremmin. Tiedotusta tulisikin lisätä, ja edellä mainittu elinkeinotoimen tietopaketti voisi sisältää osiot kaikista yritystoimintaa kehittävästä ja tukevasta yksiköistä.

Kajaanin kaupungin tulisi keskittyä pk-yrityksiin, sillä alueen yritykset ovat juuri niitä. Näitä paikallisia yrityksiä ja niiden palveluita pitäisi tukea ja kehittää. Kaupunki voisi myös käyttää enemmän näiden paikallisten yritysten palveluja. Kajaanin kaupunki tulisi olla yritysmyönteisempi ja markkinoida itseään enemmän uusille yrityksille. Kaupungin on tärkeää huolehtia, että nuoret pysyvät paikkakunnalla, mikä edellyttää peruspalvelujen kunnossapitoa. Ei pidä unohtaa myöskään maaseutuelinkeinoja ja -yrittäjyyttä. Kaiken kaikkiaan Kajaanin kaupungin pitäisi suuntautua sanoista tekoihin. Eräs hyvä kehitysidea tuli eräältä yrittäjältä. Hän ehdotti, että joulukuun ajan poistettaisiin parkkimaksut ydinkeskustasta. Tätä mallia on ilmeisesti käytetty Hämeenlinnassa, ja se olisi tosi hyvä joululahja yrityksille.

7 POHDINTA

Elinkeinopolitiikka on laaja käsite, jota ei voi määritellä samanlaiseksi kaikkien kuntien osalta. Jokaisella kunnalla on omat, yksilölliset asiat, jotka vaikuttavat sen elinkeinopolitiikkaan. Kaikilla kunnilla on kuitenkin paljon yhteisiä piirteitä elinkeinopolitiikassaan. On kuitenkin vaikeaa määritellä, mitkä kaikki tekijät vaikuttavat, tässä tapauksessa, Kajaanin elinkeinopolitiikkaan. Työssä on määritelty pääpiirteittäin elinkeinopolitiikkaan vaikuttavat asiat. Yksi olennaisen tärkeä tekijä näytti kuitenkin puuttuvan J. Kaskisen tekemän tutkimuksen tutkimustuloksista. Hänen tutkimuksen mukaan kunnan menestystekijöitä ovat muun muassa toimiva infrastruktuuri, menestyvät yritykset kunnassa, turvallinen asuinympäristö, nopea reagointikyky ja joustavuus, mutta sijaintitekijä näytti puuttuvan. Sijainti vaikuttaa kunnan menestymiseen hyvin paljon, esimerkiksi Itä-Suomessa sijaitseva kunta menestyy huonommin kuin eteläsuomalainen kunta.

Elinkeinostrateginen suunnittelu on kunnalle tärkeää, sillä lopullisesta strategiasta ilmenevät elinkeinopolitiikan suuntaviivat ja yhteiset päämäärät. Kun kunta on muodostanut oman strategiansa, se selkeyttää kunnan elinkeinopolitiikkaa ja kenellekään ei jää epäselväksi, missä mennään. Onkin hyvä, että Kajaanin kaupunki on suunnitellut omaa elinkeinostrategiaansa, sillä tämä auttaa paikallisia yrityksiä ymmärtämään, missä ovat Kajaanin kaupungin elinkeinopolitiikan suuntaviivat.

Viitekehyksessä on pohdittu asioita, jotka vaikuttavat Kajaanin elinkeinostrategian muodostumiseen. Siitä ilmenevät yleiset asiat ja omat yksilölliset asiat, jotka vaikuttavat Kajaanin kaupungin elinkeinostrategiaan. Tässä otettiin myös huomioon tämän opinnäytetyön tutkimus ja sen tulokset. Ne tulevat myös toivon mukaan vaikuttamaan suunniteltaessa Kajaanin kaupungin elinkeinopolitiikkaa, sillä yritysten mielipiteet ovat varmasti tärkeitä kaupungille.

Kajaanissa tulisikin muistaa, että sen verotulot riippuvat yrityksistä ja niiden menestyksestä. Yrityksiä tulisi tukea enemmän ja antaa niille enemmän tietoa erilaisista palveluista, joita he voivat kaupungilta saada. Ittonen ja Laitinen kertovat artikkelissaan ”Pienyrittäjyys on menestyvän kunnan selkäranka” tutkimuksesta, jonka tutkimustulosten mukaan esimerkiksi Vaasassa pienet ja keskisuuret yritykset työllistävät eniten. Tutkimuksen mukaan myös Vaasan kaupungin kunnallisvero-osuudesta iso osuus, 36 %, tuli pienistä ja keskisuurista yrityksistä. Vaasassa on sitä paitsi vielä enemmän julkisen hallinnon työpaikkoja kuin tavallisessa kunnassa. Tämän artikkelin mukaan pk-yrityksillä on sekä voimakas taloudellinen merkitys kuin sosiaalinen panos kunnalle; ne luovat kaupungin taloudelliseen toimintaympäristöön vakautta pitkällä aikavälillä, mikä on nopeatempoisen ja syklisen taloutemme aikana tarpeellinen tasapainottaja. (Kuntalehti 2004, 38.)

Kajaanissakin kaivataan myös enemmän selvyyttä elinkeinopolitiikkaan ja ennen kaikkea tiedotusta yrityksille elinkeinopoliittisista toimista. Kaupungin tulisi ajatella asioita enemmän yritysten näkökulmasta, jolloin asiat voitaisiin hoitaa entistä paremmin. Kajaanilaisten yritysten suhtautuminen Kajaanin kaupunkia kohtaan ei ole kovin valoisa, minkä tähden sitä tulisi kehittää. Jos kaupunki ei ole valmis muuttumaan ja kehittymään, sitä eivät varmasti ole yrityksetkään.

Toisaalta yritysten pitäisi osata kehittää itseään. Vastaus tälle elinkeinopoliittiselle kyselylle oli todella nihkeä. Ykkösosoitteettomana lähetetyistä kirjeistä palautui vain murto-osa. Tämän jälkeen yrityksissä vierailtiin henkilökohtaisesti viemässä kyselyitä, mutta vastausinnostus ei parantunut yhtään. ”Porkkanana” eli motivointikeinona käytetty arvonta, jossa palkintona oli kahden hengen viikonloppu Katinkullassa, ei saanut vastaamaan yrityksiä yhtään enempää. Kyselyitä piti melkein tyrkyttää. Yrittäjillä oli hyviä syitä vastaamattomuuteen: yrittäjän aika ei riitä, kysely ei koske kyseistä yritystä, kyselystä ei ymmärretty mitään, yrittäjä ei jaksanut pohdiskella asioita syvällisesti, yrittäjä tarvitsi vain lisää parkkipaikkoja yrityksensä eteen, kaupunki hoitaa asiat tosi huonosti tai jotain muuta sellaista. Asenne oli siis hyvin negatiivinen eikä ollut halua kehittää kaupunkia vaan haluttiin pysyä siinä, missä ollaan oltu viimeiset parikymmentä vuotta. Nuorilla yrittäjillä oli sentään halua vastata kyselyyn ja ehdottaa omia ideoitaan. Vastaaminen kyselyyn yritettiin perustella järkevästi sillä, että yritys voi vaikuttaa Kajaanin kaupungin elinkeinopolitiikkaan, mutta tämä ei tehonnut. Yritykset pitivät Kajaanin kaupungin toimintaa huonona, mutta eivät suostuneet täyttämään kyselyä, jossa olisivat voineet kertoa

mielipiteensä ja kehitysideansa. Tämä oli todella ristiriitaista. Kaikki yrittäjät eivät tienneet, mitä on elinkeinopolitiikka ja siihen liittyvät käsitteet kuten infrastruktuuri. He eivät siis ymmärtäneet, mitä kyselyssä kysyttiin. Jos perustetaan yritys, tulisi perusasiat ymmärtää. Osa yrittäjistä voisikin hankkia itselleen lisäkoulutusta yrittäjyyteen liittyvissä asioissa. Yritykset eivät myöskään tienneet paljoa heitä koskevista palveluista, joita esimerkiksi elinkeinokeskus tarjoaa. Osa syy on elinkeinokeskuksella ja muilla yksiköillä, jotka tarjoavat palveluita, mutta toisaalta syy on myös yrittäjissä. Heidän tulisi olla enemmän oma-aloitteisempia ja tutustua heille tarjottuun palveluvalikoimaan. Yritystä perustettaessa kannattaisi käyttää kaikki mahdolliset palvelut hyväkseen.

Artikkeli ”Leipää paikalliskulttuurista” kerrotaan identiteettitaloudesta, joka sopisi myös Kajaaniin. Identiteettitaloudessa uusi talous hyödyntää vanhaa elämänmuotoa, mutta sen rahoittavat uudet asiakkaat. Toisin sanoen paikallisen yrittäjän tuotteen pitää kunnioittaa paikan henkeä, eikä yrittäjä saa ruveta juoksemaan jokaisen muotioikun tai trendin perässä. Identiteettitalous pitää huolta myös luonnosta, sillä sen mukaan tuote ei saa tuhota paikan ja luonnon aitoutta, alkuperäisyyttä ja autenttisuutta. Hyviä esimerkkejä on löydetty niin Suomen Kolarista kuin Pohjois-Espanjastakin. Pääkohteena artikkelissa on Lappi, josta löytyy paljon mahdollisuuksia ja kehitettävää. Lapissa tarvitaan uskoa itseen ja juuri asukkaiden uskoa itseensä, sillä he voivat auttaa itseään omien kokemustensa ja tietonsa sekä näihin pohjautuvan yritystoiminnan perusteella. (Suomen Luonto 2004, 36 - 39.)

Kajaanista on näyttänyt aina puuttuvan se jokin ”oma juttu”. Esimerkiksi Rovaniemellä on joulupukkinsa ja Oululla Rotuaarinsa. Kajaani on aina tunnettu linnanraunioistaan ja nykyään teatteristaan, mutta ”se jokin” puuttuu. Olisikin löydettävä jokin oma perinteinen kainuulainen juttu, jonka pohjalta Kajaanin matkailukulttuuria voitaisiin kehittää. Esimerkiksi linnanraunioiden henkeen voitaisiin rakentaa jotain enemmän. Kajaanissa on muitakin hienoja perinteitä, joita Kajaanissa kannattaisi vaalia ja näyttää muulle Suomelle. Tällä hetkellä suomalaisilla on Kainuusta karu ja heikko kuva.

Yritysten kuunteleminen on tärkeää ja olennainen osa kehitettäessä Kajaanin kaupungin elinkeinostrategiaa. Tämä ei kuitenkaan vaan riitä, sillä myös yritysten on osattava kuunnella kaupunkia. Yritysten ja Kajaanin kaupungin on tehtävä yhteistyötä ja toimittava ajan hermolla, että Kajaanin kaupunki pysyy muutoksen mukana. Vastuu on jaettava

kaikille osapuolille, mikä tuo parhaan mahdollisen tuloksen. Ei riitä, että vain joukko kaupungin virkamiehiä suunnittelee elinkeinostrategiaa vaan siihen on otettava mukaan yritykset tavalla tai toisella. Kajaanin kaupungin voimavara on sen yrityksissä ja niihin sen pitää panostaa muistaen, että on kehityttävä koko ajan, sillä maailma muuttuu jatkuvasti.

LÄHTEET

- Elinkeinotoimen Asiantuntijat Ry. 2004. Saatavilla:
<http://www.elinkeinotoimijat.fi/> (Luettu 25.9.2004.)
- Kainuun Liitto. 1997. Kainuun kehittämisohjelma 1997. Kajaani: Kainuun Liitto.
- Kajaanin kaupunki. 2004. Kajaani kaupungin elinkeinotoimi. Saatavilla:
<http://www.kajaani.fi/index.asp?id=F55A30C7495645CE9D1BFB2B013375F4&data=1,00308B787886459385F296A5AFD4FA74,7B22BBE8941543BD8054B9A157D856B4>. (Luettu 14.7.2004 klo 09.56.)
- Kajaanin kaupunki. 2004. Elinkeinostrategia. Luonnos.
- Kaskinen, J. 2003. Onko elinkeinopolitiikalla tulevaisuutta? Kuntien ja seutujen elinkeinopolitiikan tulevaisuusbarometri. Helsinki: Suomen Kuntaliitto
- Kauppa- ja teollisuusministeriö. 2004. Elinkeinopolitiikka. Saatavilla:
http://www.ktm.fi/index.phtml?menu_id=2&lang=1 . (Luettu 31.5.2004.)
- Kauppa- ja teollisuusministeriö. 2002. Kainuun elinkeinopolitiikan tehostaminen ja elinkeinopoliittisen yhteistyön tiivistäminen.
- Kauppa- ja teollisuusministeriö. 1996. Valtioneuvoston elinkeinopoliittinen selonteko. Kauppa- ja teollisuusministeriön julkaisuja 7/1996. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Kemin kaupunki. Kemi - Strategia. 1999. Saatavilla: http://kemi.fi/kemi_strategia/. (Luettu 24.5.2004)
- Kettunen, P.1998. Elinkeinopolitiikan taito. Kunnallissalan kehittämissäätiön Polemia-sarjan julkaisu nro 30. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy
- Kirvelä T. & Sahrman K. 1994. Kunnat ja EU/ETA. Suomen Kuntaliitto. Helsinki.
- Laitinen T. & Ittonen K. 2004. Kuntalehti 3/2004
- Linnapuomi P. 1990. Kuntastrategiatyökirja. Kouvola: Kouvolan Kirjapaino Oy
- Niemi T. 2004. Suomen Luonto 3/2004
- Pietarinen M. 2001. Elinkeinopolitiikka uudessa taloudessa. Helsinki: Kauppa- ja teollisuusministeriö
- Sotarauta M., Linnamaa R. & Viljamaa K. 1999. Kumppanit peilinä. Elinkeinopoliittisen seutuyhteistyön profiilit Tampereen, Turun ja Imatran seuduilla sekä Ouluseudulla ja Seinänaapureissa. SENTE-julkaisuja 1/1999. Tampere: Cityoffset Oy.
- Sotarauta M. & Majoinen K. 2001. Kunnat virtaavassa maailmassa. Suomen Kuntaliitto. Helsinki: Kuntatalon painatuskeskus

- Sotarauta M. & Mustikkamäki N. 2001. Alueiden kilpailukyvyyn kahdeksan elementtiä. Suomen Kuntaliitto. Helsinki: Kuntaliiton painatuskeskus.
- Suomen Yrittäjät ry. 2004. Elinkeinopolitiikan mittaristo –kysely.
- TE-keskus. 2004. TE-keskus info. <http://www.te-keskus.fi/> (Luettu 5.9.2004)
- Vartiainen P. & Lähdesmäki K. 1997. Kilpailevat kumppanit. Suomen Kuntaliitto. Helsinki: Kuntaliiton painatuskeskus.
- Westling Y. 1997. Kunnallinen elinkeinopolitiikka ja tulevaisuuden haasteet. Suomen Kuntaliitto. Helsinki: Kuntaliiton painatuskeskus.
- Wuori O., Niemi-Ilahti A. & Muotio M. 1999. Onnistunutta elinkeinopolitiikkaa etsimässä. Suomen Kuntaliitto. Helsinki: Kuntaliiton painatuskeskus.
- Kuopion Yliopisto. 2004. Yrittäjyyden edistäminen. Saatavilla:
[http://www.uku.fi/~littunen/ alueellinenkehittaminen/Kehitt%E4mistoiminta.ppt](http://www.uku.fi/~littunen/alueellinenkehittaminen/Kehitt%E4mistoiminta.ppt).
(Luettu 6.7.2004.)

LIITTEET

- Liite 1: Saatekirje
- Liite 2: Kyselylomake
- Liite 3: Arvontakirje
- Liite 4: Spss-taulukot
- Liite 5: Avoimet vastaukset

Terhi Jokelainen ja Katja Heikkinen
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Ketunpolku 4
87100 KAJAANI

SAATE

4.6.2004

KYSELY KAJAANILAISILLE YRITYKSILLE KAJAANIN ELINKEINOPOLITIIKASTA

Arvoisa Yrittäjä

Tämä kysely antaa tietoa Kajaanissa toimivien yritysten mielipiteistä ja toiveista koskien Kajaanin elinkeinopolitiikkaa.

Kyselyssä saadaan tietoa, mitä kehitettävää ja parannettavaa on kajaanilaisessa elinkeinopolitiikassa. Näiden tietojen avulla Kajaanin kaupunki voi kehittää elinkeinostrategiaansa ja sen myötä luoda yrittäjille paremmat mahdollisuudet menestykselliseen yritystoimintaan, sekä lisätä yhteistyön tehokkuutta ja pitkäjänteisyyttä paikallisella tasolla.

Tämä tutkimus on osatekijänä vaikuttamassa Kajaanin kaupungin elinkeinostrategian kehittämisessä. Tutkimuksen tulokset esitetään strategiaryhmälle, joka suunnittelee Kajaanin kaupungin elinkeinostrategiaa.

Teemme kyselystä opinnäytetyötä Kajaanin ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelmassa ja ohjaavana opettajana toimii FM Pekka Tervonen.

Pyydämme Teitä vastaamaan kyselylomakkeeseen 30.6. mennessä. Toivomme Teidän palauttavan lomakkeen lähettämässämme kirjekuoressa, jonka postimaksu on jo maksettu. Vastauksillanne ja mielipiteillänne on suuri merkitys tutkimuksen onnistumiselle. Olkaa hyvä ja vastatkaa, sillä tämä on Teidän mahdollisuutenne vaikuttaa. Antamanne tiedot käsitellään luottamuksellisesti.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvotaan kahden hengen kylpyläviikonloppu Katinkultaan.

Kiitämme vastauksistanne etukäteen!

Terveisin

Terhi Jokelainen
tradenomiopiskelija

Katja Heikkinen
tradenomiopiskelija

LIITE

Elinkeinopoliittinen kysely kajaanilaisille yrityksille

ELINKEINOPOLIITTINEN KYSELY

LIITE 2 1(6)

YRITYKSEN PERUSTIEDOT

Olkaa hyvä ja vastatkaa kaikkiin yritystänne koskeviin tietoihin.

Yrityksen nimi:

Osoite:

Postinumero:

Postitoimipaikka:

Kaupunginosa:

Vastaajan nimi:

Asema yrityksessä:

Puhelin:

Faksi:

Sähköposti:

Yritysmuoto:

Valitkaa jokaisesta kohdasta sopivin vaihtoehto.

Toimiala:

ICT ja elektroniikka

☐

elämystuotanto

☐

metsä ja puu

☐

elintarviketuotanto

☐

metalli

☐

kaivannaistoiminto

☐

palvelu

☐

muu

☐

Henkilöstömäärä:

0 - 4 henkilöä

☐

5 - 9 henkilöä

☐

10 - 19 henkilöä

☐

20 - 49 henkilöä

☐

50 - 99 henkilöä

☐

100 - 249 henkilöä

☐

250 - 499 henkilöä

☐

500 - 999 henkilöä

☐

1000 - henkilöä

☐

Liikevaihto:

- 199 999 €

☐

200 000 - 399 999 €

☐

400 000 - 999 999 €

☐

1 000 000 - 1 999 999 €

☐

2 000 000 - 9 999 999 €

☐

10 000 000 - 19 999 999 €

☐

20 000 000 - €

☐

Yrityksen ikä:

☐

1 - 3 vuotta

☐

4 - 6 vuotta

☐

7 - 9 vuotta

☐

10 - vuotta

Olkaa hyvä ja vastatkaa jokaiseen kohtaan rastittamalla yksi sopiva vaihtoehto.

LIITE 2 2(6)

1 = Täysin eri mieltä

2 = Osittain eri mieltä

3 = Ei samaa mieltä, ei eri mieltä

4 = Osittain samaa mieltä

5 = Täysin samaa mieltä

Vastatkaa jokaisen osion viimeiseen kohtaan sanallisesti.

1. YLEINEN ELINKEINOPOLITIikka

- a) Kajaanin kaupungin ja yritysten välinen yhteistyö on hyvää.
- b) Kajaanin kaupungin elinkeinopolitiikka tukee yritysten toiminnan kehittämistä.
- c) Kajaanin kaupunki ja yritykset asettavat elinkeinopoliittiset tavoitteet yhdessä.
- d) Olen tyytyväinen Kajaanin elinkeinopolitiikkaan.
- e) Mitä parannettavaa on Kajaanin elinkeinopolitiikassa?

1	2	3	4	5

2. KAUPUNGIN PÄÄTÖKSENTEON YRITYSLÄHTÖISYYS

- a) Kajaanin kaupungin päätöksenteko pohjautuu yritysvaikutuksen johdonmukaiseen selvittämiseen.
- b) Kajaanin kaupungin päätöksenteko on yritysten toiminnan kannalta ennustettavaa ja pitkäjänteistä.
- c) Kajaanin kaupungin päätöksenteko on yritysten toiminnan kannalta tarpeeksi nopeaa.
- d) Kajaanin kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus edistävät toiminnallaan ja päätöksillään yritysten toiminnan kehittämistä.
- e) Kajaanin kaupungin virkamiesjohto edistää toiminnallaan ja päätöksillään yritysten toiminnan kehittämistä.
- f) Olen tyytyväinen Kajaanin kaupungin päätöksentekoon.
- g) Miten Kajaanin kaupungin tulisi kehittää päätöksentekoaan yrityslähtöisemmäksi?

1	2	3	4	5

3. ELINKEINOTOIMI

- a) Tunnen Kajaanin elinkeinokeskuksen palvelut hyvin.
- b) Kajaanin elinkeinokeskuksen palvelut ovat hyvin saatavilla.
- c) Minulle on selvää Kajaanin elinkeinokeskuksen rooli yritystoiminnan edistämisessä.
- d) Kajaanin kaupunki hoitaa elinkeinotointa ammattimaisesti.
- e) Millaisina koet Kajaanin elinkeinokeskuksen palvelut?

1	2	3	4	5

Olkaa hyvä ja vastatkaa jokaiseen kohtaan rastittamalla yksi sopiva vaihtoehto.

LIITE 2 3(6)

1 = Täysin eri mieltä

2 = Osittain eri mieltä

3 = Ei samaa mieltä, ei eri mieltä

4 = Osittain samaa mieltä

5 = Täysin samaa mieltä

Vastatkaa jokaisen osion viimeiseen kohtaan sanallisesti.

4. ELINKEINOTOIMEN RESURSSIT

- a) Kajaanin kaupungilla on riittävät elinkeinotoimen resurssit.
- b) Kajaanin kaupungin elinkeinotoimen resurssit on kohdennettu oikeisiin asioihin.
- c) Kajaanin kaupungin konkreettiset panostukset yrityksiin tehdään oikeudenmukaisesti.
- d) Mihin Kajaanin elinkeinotoimen resurssit pitäisi mielestäsi kohdentaa?

1	2	3	4	5

5. KAUPUNGIN VIESTINTÄ JA TIEDOTTAMINEN

- a) Kajaanin kaupunki antaa riittävästi tietoa yrityksistä koskevista päätöksistä ja suunnitelmista.
- b) Miten kaupungin tulisi kehittää viestintää ja tiedottamista?

1	2	3	4	5

6. KOULUTUS

- a) Oppilaitosten ja yritysten välinen yhteistyö on riittävää.
- b) Kajaanilaiset oppilaitokset kannustavat riittävästi yrittäjyyteen.
- c) Kajaanin kaupunki toimii aktiivisesti edistääkseen ammattitaitoisen työvoiman saantia.
- d) Kajaanilaisilla yrityksillä on riittävästi mahdollisuuksia kehittää omaa osaamistaan.
- e) Mitä parannettavaa on koulutuksessa yleensä?

1	2	3	4	5

Olkaa hyvä ja vastatkaa kohtiin a – h rastittamalla yksi sopiva vaihtoehto.

LIITE 2 5(6)

1 = Täysin eri mieltä

2 = Osittain eri mieltä

3 = Ei samaa mieltä, ei eri mieltä

4 = Osittain samaa mieltä

5 = Täysin samaa mieltä

Vastatkaa kohtiin i – o sanallisesti.

9. YRITYSTOIMINTAA KEHITTÄVÄT JA TUKEVAT YKSIKÖT

1	2	3	4	5

a) Tunnen hyvin Kajaanin elinkeinokeskuksen tarjoamat palvelut.

b) Tunnen hyvin kajaanilaisten oppilaitosten tarjoamat palvelut.

c) Tunnen hyvin Kainuun Etu Oy:n tarjoamat palvelut.

d) Tunnen hyvin TE-keskuksen tarjoamat palvelut.

e) Tunnen hyvin Yrityshautomo Innovan ja sen tarjoamat palvelut.

f) Tunnen hyvin Esihautomo Intotalon.

g) Tunnen Kajaanin Teknologiakeskus Oy:n ja sen tarjoamat palvelut hyvin.

h) Kaupungissa tarvitaan yrityskiihdyttämöä. *

i) Mitä mieltä olet elinkeinokeskuksen tarjoamista palveluista?

j) Mitä mieltä olet oppilaitosten tarjoamista palveluista?

k) Mitä mieltä olet Kainuun Etu Oy:n tarjoamista palveluista?

l) Mitä mieltä olet TE-keskuksen tarjoamista palveluista?

m) Mitä mieltä olet Innovan tarjoamista palveluista?

n) Mitä mieltä olet Intotalon tarjoamista palveluista?

o) Mitä mieltä olet Teknologiakeskuksen tarjoamista palveluista?

* Yrityskiihdyttämö on organisoitu tapa tuottaa kehitysympäristö kasvuhakuisille osaamisintensiivisille, pääsääntöisesti perustamisvaiheen ohittaneille yrityksille. Kiihdyttämö olisi jatkoa Intotalolle ja Innovalle.

Vastatkaa seuraaviin kysymyksiin kyllä tai ei. (K = kyllä ja E = ei)

- p) Oletko käyttänyt elinkeinokeskuksen tarjoamia palveluita?
- q) Oletko käyttänyt kajaanilaisten oppilaitosten tarjoamia palveluita?
- r) Oletko käyttänyt Kainuun Etu Oy:n tarjoamia palveluita?
- s) Oletko käyttänyt TE-keskuksen tarjoamia palveluita?
- t) Oletko käyttänyt Yrityshautomo Innovan palveluita?
- u) Oletko käyttänyt Intotalon palveluita hyväksesi?
- v) Oletko käyttänyt Teknologiakeskuksen palveluita hyväksesi?

K	E

10. OMAT AJATUKSET

Olkaa hyvä ja vastatkaa sanallisesti seuraavaan kysymykseen.

Mitä haluatte esittää työryhmälle, joka suunnittelee Kajaanin kaupungin elinkeinostrategiaa?

Kiitoksia vastauksistanne!

Terhi Jokelainen ja Katja Heikkinen
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Ketunpolku 4
87100 KAJAANI

LIITE 3

9.9.2004

ARVONTA

Arvoisa Yrittäjä

Kiitämme vastauksistanne elinkeinopoliittiseen kyselyymme. Teidän vastauksillanne ja mielipiteillänne on ollut suuri merkitys opinnäytetyömme onnistumiselle sekä elinkeinokeskukselle, joka haluaa kehittää elinkeinopolitiikkaa enemmän Teitä palvelevaksi.

Olemme suorittaneet kylpyläviikonlopun virallisen arvonnän kyselyyn vastanneiden kesken. Tällä kertaa onni suosi Mika Kyllöstä Comasul Oy:stä. Paljon onnea vaan ja rentouttavaa viikonloppua Katinkullassa.

Suurkiitokset vielä kaikille vastanneille!

Syysterveisin

Terhi Jokelainen ja Katja Heikkinen

Suorat jakaumat**Yritysmuoto**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Toiminimi	19	19,0	19,0	19,0
	Osakeyhtiö	58	58,0	58,0	77,0
	Kommandiittiyhtiö	10	10,0	10,0	87,0
	Avoin yhtiö	1	1,0	1,0	88,0
	Osuuskunta	4	4,0	4,0	92,0
	Julkinen osakeyhtiö	1	1,0	1,0	93,0
	Rekisteröity yhdistys	3	3,0	3,0	96,0
	Verotusyhtymä	2	2,0	2,0	98,0
	Vakuutusyhdistys	1	1,0	1,0	99,0
	Muu	1	1,0	1,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Toimiala

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ICT ja elektroniikka	10	10,0	10,0	10,0
	metsä ja puu	4	4,0	4,0	14,0
	elintarviketuotanto	5	5,0	5,0	19,0
	metalli	2	2,0	2,0	21,0
	kaivannaistoiminto	1	1,0	1,0	22,0
	palvelu	61	61,0	61,0	83,0
	muu	17	17,0	17,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Henkilöstömäärä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0 - 4 henkilöä	52	52,0	52,0	52,0
	5 - 9 henkilöä	22	22,0	22,0	74,0
	10 - 19 henkilöä	11	11,0	11,0	85,0
	20 - 49 henkilöä	7	7,0	7,0	92,0
	50 - 99 henkilöä	2	2,0	2,0	94,0
	100 - 249 henkilöä	3	3,0	3,0	97,0
	250 - 499 henkilöä	3	3,0	3,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Liikevaihto

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	199 999 € tai vähemmän	30	30,0	31,9	31,9
	200 000 - 399 999 €	23	23,0	24,5	56,4
	400 000 - 999 999 €	20	20,0	21,3	77,7
	1 000 000 - 1 999 999 €	7	7,0	7,4	85,1
	2 000 000 - 9 999 999 €	6	6,0	6,4	91,5
	10 000 000 - 19 999 999 €	3	3,0	3,2	94,7
	20 000 000 € tai yli	5	5,0	5,3	100,0
Total		94	94,0	100,0	
Missing	System	6	6,0		
Total		100	100,0		

Yrityksen ikä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 - 3 vuotta	15	15,0	15,0	15,0
	4 - 6 vuotta	14	14,0	14,0	29,0
	7 - 9 vuotta	10	10,0	10,0	39,0
	10 vuotta tai enemmän	61	61,0	61,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupungin ja yritysten välinen yhteistyö on hyvää.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	9	9,0	9,0	9,0
	Osittain eri mieltä	33	33,0	33,0	42,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	28	28,0	28,0	70,0
	Osittain samaa mieltä	28	28,0	28,0	98,0
	Täysin samaa mieltä	2	2,0	2,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupungin elinkeinopolitiikka tukee yritysten toiminnan kehittämistä.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	13	13,0	13,0	13,0
	Osittain eri mieltä	29	29,0	29,0	42,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	33	33,0	33,0	75,0
	Osittain samaa mieltä	24	24,0	24,0	99,0
	Täysin samaa mieltä	1	1,0	1,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupunki ja yritykset asettavat elinkeinopoliittiset tavoitteet yhdessä.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	26	26,0	26,0	26,0
	Osittain eri mieltä	24	24,0	24,0	50,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	38	38,0	38,0	88,0
	Osittain samaa mieltä	12	12,0	12,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Olen tyytyväinen Kajaanin elinkeinopoliitiikkaan.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	12	12,0	12,0	12,0
	Osittain eri mieltä	31	31,0	31,0	43,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	28	28,0	28,0	71,0
	Osittain samaa mieltä	27	27,0	27,0	98,0
	Täysin samaa mieltä	2	2,0	2,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupungin päätöksenteko pohjautuu yritysvaikutuksen johdonmukaiseen selvittämiseen.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	17	17,0	17,0	17,0
	Osittain eri mieltä	31	31,0	31,0	48,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	43	43,0	43,0	91,0
	Osittain samaa mieltä	9	9,0	9,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupungin päätöksenteko on yritysten toiminnan kannalta ennustettavaa ja pitkäjänteistä.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	15	15,0	15,0	15,0
	Osittain eri mieltä	36	36,0	36,0	51,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	39	39,0	39,0	90,0
	Osittain samaa mieltä	9	9,0	9,0	99,0
	Täysin samaa mieltä	1	1,0	1,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupungin päätöksenteko on yritysten toiminnan kannalta tarpeeksi nopeaa.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	15	15,0	15,0	15,0
	Osittain eri mieltä	28	28,0	28,0	43,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	37	37,0	37,0	80,0
	Osittain samaa mieltä	19	19,0	19,0	99,0
	Täysin samaa mieltä	1	1,0	1,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus edistävät toiminnallaan ja päätöksillään yritysten toiminnan kehittämistä.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	17	17,0	17,0	17,0
	Osittain eri mieltä	25	25,0	25,0	42,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	39	39,0	39,0	81,0
	Osittain samaa mieltä	19	19,0	19,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupungin virkamiesjohto edistää toiminnallaan ja päätöksillään yritysten toiminnan kehittämistä.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	18	18,0	18,0	18,0
	Osittain eri mieltä	24	24,0	24,0	42,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	35	35,0	35,0	77,0
	Osittain samaa mieltä	23	23,0	23,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Olen tyytyväinen Kajaanin kaupungin päätöksentekoon.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	17	17,0	17,0	17,0
	Osittain eri mieltä	29	29,0	29,0	46,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	35	35,0	35,0	81,0
	Osittain samaa mieltä	18	18,0	18,0	99,0
	Täysin samaa mieltä	1	1,0	1,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Tunnen Kajaanin elinkeinokeskuksen palvelut hyvin.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	20	20,0	20,0	20,0
	Osittain eri mieltä	31	31,0	31,0	51,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	27	27,0	27,0	78,0
	Osittain samaa mieltä	19	19,0	19,0	97,0
	Täysin samaa mieltä	3	3,0	3,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin elinkeinokeskuksen palvelut ovat hyvin saatavilla.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	4	4,0	4,0	4,0
	Osittain eri mieltä	21	21,0	21,0	25,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	44	44,0	44,0	69,0
	Osittain samaa mieltä	26	26,0	26,0	95,0
	Täysin samaa mieltä	5	5,0	5,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Minulle on selvää Kajaanin elinkeinokeskuksen rooli yritystoiminnan edistämisessä.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	23	23,0	23,0	23,0
	Osittain eri mieltä	26	26,0	26,0	49,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	32	32,0	32,0	81,0
	Osittain samaa mieltä	18	18,0	18,0	99,0
	Täysin samaa mieltä	1	1,0	1,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupunki hoitaa elinkeinotointa ammattimaisesti.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	10	10,0	10,0	10,0
	Osittain eri mieltä	24	24,0	24,0	34,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	47	47,0	47,0	81,0
	Osittain samaa mieltä	16	16,0	16,0	97,0
	Täysin samaa mieltä	3	3,0	3,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupungilla on riittävät elinkeinotoimen resurssit.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	6	6,0	6,0	6,0
	Osittain eri mieltä	24	24,0	24,0	30,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	47	47,0	47,0	77,0
	Osittain samaa mieltä	19	19,0	19,0	96,0
	Täysin samaa mieltä	4	4,0	4,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupungin elinkeinotoimen resurssit on kohdennettu oikeisiin asioihin.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	4	4,0	4,0	4,0
	Osittain eri mieltä	27	27,0	27,0	31,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	55	55,0	55,0	86,0
	Osittain samaa mieltä	13	13,0	13,0	99,0
	Täysin samaa mieltä	1	1,0	1,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupungin konkreettiset panostukset yrityksiin tehdään oikeudenmukaisesti.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	15	15,0	15,0	15,0
	Osittain eri mieltä	20	20,0	20,0	35,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	54	54,0	54,0	89,0
	Osittain samaa mieltä	9	9,0	9,0	98,0
	Täysin samaa mieltä	2	2,0	2,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupunki antaa riittävästi tietoa yrityksistä koskevista päätöksistä ja suunnitelmista.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	15	15,0	15,0	15,0
	Osittain eri mieltä	29	29,0	29,0	44,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	38	38,0	38,0	82,0
	Osittain samaa mieltä	16	16,0	16,0	98,0
	Täysin samaa mieltä	2	2,0	2,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Oppilaitosten ja yritysten välinen yhteistyö on riittävää.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	3	3,0	3,0	3,0
	Osittain eri mieltä	20	20,0	20,0	23,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	22	22,0	22,0	45,0
	Osittain samaa mieltä	47	47,0	47,0	92,0
	Täysin samaa mieltä	8	8,0	8,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanilaiset oppilaitokset kannustavat riittävästi yrittäjyyteen.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	3	3,0	3,0	3,0
	Osittain eri mieltä	20	20,0	20,0	23,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	32	32,0	32,0	55,0
	Osittain samaa mieltä	36	36,0	36,0	91,0
	Täysin samaa mieltä	9	9,0	9,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupunki toimii aktiivisesti edistääkseen ammattitaitoisen työvoiman saantia.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	6	6,0	6,0	6,0
	Osittain eri mieltä	23	23,0	23,0	29,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	45	45,0	45,0	74,0
	Osittain samaa mieltä	23	23,0	23,0	97,0
	Täysin samaa mieltä	3	3,0	3,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanilaisilla yrityksillä on riittävästi mahdollisuuksia kehittää omaa osaamistaan.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	3	3,0	3,0	3,0
	Osittain eri mieltä	12	12,0	12,0	15,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	38	38,0	38,0	53,0
	Osittain samaa mieltä	38	38,0	38,0	91,0
	Täysin samaa mieltä	9	9,0	9,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupunki antaa yrityksille tasavertaisen mahdollisuuden tuottaa kaupungin järjestämistä vastaavilla olevia palveluja.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	13	13,0	13,0	13,0
	Osittain eri mieltä	19	19,0	19,0	32,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	47	47,0	47,0	79,0
	Osittain samaa mieltä	18	18,0	18,0	97,0
	Täysin samaa mieltä	3	3,0	3,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupunki tarjoaa paikallisille yrityksille mahdollisuuden osallistua kaupungin järjestämiin tarjouskilpailuihin.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	2	2,0	2,0	2,0
	Osittain eri mieltä	21	21,0	21,0	23,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	44	44,0	44,0	67,0
	Osittain samaa mieltä	24	24,0	24,0	91,0
	Täysin samaa mieltä	9	9,0	9,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupunki käyttää tarpeeksi ostopalveluja.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	11	11,0	11,0	11,0
	Osittain eri mieltä	22	22,0	22,0	33,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	50	50,0	50,0	83,0
	Osittain samaa mieltä	15	15,0	15,0	98,0
	Täysin samaa mieltä	2	2,0	2,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupunki on aktiivisesti huolehtinut yritysten tarvitsemista liikenneyhteyksistä.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	10	10,0	10,0	10,0
	Osittain eri mieltä	17	17,0	17,0	27,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	39	39,0	39,0	66,0
	Osittain samaa mieltä	27	27,0	27,0	93,0
	Täysin samaa mieltä	7	7,0	7,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanin kaupunki on aktiivisesti huolehtinut yritysten tarvitsemista tietoliikenneyhteyksistä.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	8	8,0	8,0	8,0
	Osittain eri mieltä	16	16,0	16,0	24,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	53	53,0	53,0	77,0
	Osittain samaa mieltä	19	19,0	19,0	96,0
	Täysin samaa mieltä	4	4,0	4,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kajaanilaisten yrittäjien tarpeet on otettu hyvin huomioon kaupungin kaavoituksessa.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	9	9,0	9,0	9,0
	Osittain eri mieltä	23	23,0	23,0	32,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	41	41,0	41,0	73,0
	Osittain samaa mieltä	24	24,0	24,0	97,0
	Täysin samaa mieltä	3	3,0	3,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Tontti- ja tilatarpeet on huolehdittu hyvin Kajaanissa.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	14	14,0	14,0	14,0
	Osittain eri mieltä	12	12,0	12,0	26,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	52	52,0	52,0	78,0
	Osittain samaa mieltä	20	20,0	20,0	98,0
	Täysin samaa mieltä	2	2,0	2,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Toimitilat ja uusien toimitilojen rakentaminen on keskitetty oikeille alueille, esimerkiksi Petäisenniskan alue.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	9	9,0	9,0	9,0
	Osittain eri mieltä	18	18,0	18,0	27,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	37	37,0	37,0	64,0
	Osittain samaa mieltä	28	28,0	28,0	92,0
	Täysin samaa mieltä	8	8,0	8,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Toimitiloja tulisi sijoittaa enemmän keskusta.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	5	5,0	5,0	5,0
	Osittain eri mieltä	21	21,0	21,0	26,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	36	36,0	36,0	62,0
	Osittain samaa mieltä	26	26,0	26,0	88,0
	Täysin samaa mieltä	12	12,0	12,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Tunnen hyvin Kajaanin elinkeinokeskuksen tarjoamat palvelut.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	26	26,0	26,0	26,0
	Osittain eri mieltä	23	23,0	23,0	49,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	26	26,0	26,0	75,0
	Osittain samaa mieltä	21	21,0	21,0	96,0
	Täysin samaa mieltä	4	4,0	4,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Tunnen hyvin kajaanilaisten oppilaitosten tarjoamat palvelut.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	8	8,0	8,0	8,0
	Osittain eri mieltä	22	22,0	22,0	30,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	26	26,0	26,0	56,0
	Osittain samaa mieltä	40	40,0	40,0	96,0
	Täysin samaa mieltä	4	4,0	4,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Tunnen hyvin Kainuun Etu Oy:n tarjoamat palvelut.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	31	31,0	31,0	31,0
	Osittain eri mieltä	32	32,0	32,0	63,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	18	18,0	18,0	81,0
	Osittain samaa mieltä	13	13,0	13,0	94,0
	Täysin samaa mieltä	6	6,0	6,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Tunnen hyvin TE-keskuksen tarjoamat palvelut.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	13	13,0	13,0	13,0
	Osittain eri mieltä	23	23,0	23,0	36,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	20	20,0	20,0	56,0
	Osittain samaa mieltä	33	33,0	33,0	89,0
	Täysin samaa mieltä	11	11,0	11,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Tunnen hyvin Yrityshautomo Innovan ja sen tarjoamat palvelut.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	35	35,0	35,0	35,0
	Osittain eri mieltä	35	35,0	35,0	70,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	20	20,0	20,0	90,0
	Osittain samaa mieltä	7	7,0	7,0	97,0
	Täysin samaa mieltä	3	3,0	3,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Tunnen hyvin Esihautomo Intotalon.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	33	33,0	33,0	33,0
	Osittain eri mieltä	19	19,0	19,0	52,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	23	23,0	23,0	75,0
	Osittain samaa mieltä	17	17,0	17,0	92,0
	Täysin samaa mieltä	8	8,0	8,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Tunnen Kajaanin Teknologiakeskus Oy:n ja sen tarjoamat palvelut hyvin.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	24	24,0	24,0	24,0
	Osittain eri mieltä	32	32,0	32,0	56,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	25	25,0	25,0	81,0
	Osittain samaa mieltä	15	15,0	15,0	96,0
	Täysin samaa mieltä	4	4,0	4,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Kaupungissa tarvitaan yrityskiihdyttämöä.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Täysin eri mieltä	13	13,0	13,0	13,0
	Osittain eri mieltä	3	3,0	3,0	16,0
	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	51	51,0	51,0	67,0
	Osittain samaa mieltä	25	25,0	25,0	92,0
	Täysin samaa mieltä	8	8,0	8,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Olen käyttänyt elinkeinokeskuksen tarjoamia palveluja.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kyllä	33	33,0	33,0	33,0
	Ei	67	67,0	67,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Olen käyttänyt kajaanilaisten oppilaitosten tarjoamia palveluja.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kyllä	70	70,0	70,0	70,0
	Ei	30	30,0	30,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Olen käyttänyt Kainuun Etu Oy:n tarjoamia palveluja.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kyllä	17	17,0	17,0	17,0
	Ei	83	83,0	83,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Olen käyttänyt TE-keskuksen tarjoamia palveluja.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kyllä	56	56,0	56,0	56,0
	Ei	44	44,0	44,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Olen käyttänyt Yrityshautomo Innovan palveluita.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kyllä	3	3,0	3,0	3,0
	Ei	97	97,0	97,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Olen käyttänyt Intotalon palveluja hyväkseni.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kyllä	14	14,0	14,0	14,0
	Ei	86	86,0	86,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Olen käyttänyt Teknologiakeskuksen palveluita hyväkseni.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kyllä	21	21,0	21,0	21,0
	Ei	79	79,0	79,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Ristiintaulukko

Luokiteltu tyytyväisyys elinkeinopolitiikkaan * Luokiteltu henkilöstömäärä Crosstabulation

			luokiteltu henkilöstömäärä			Total
			0 - 4 henkilöä	5 - 9 henkilöä	10 - henkilöä	
luokiteltu tyytyväisyys elinkeino- politiikkaan	eri mieltä	Count	26	10	7	43
		% within luokiteltu henkilöstömäärä	50,0%	45,5%	26,9%	43,0%
	ei samaa mieltä, ei eri mieltä	Count	18	6	4	28
		% within luokiteltu henkilöstömäärä	34,6%	27,3%	15,4%	28,0%
	samaa mieltä	Count	8	6	15	29
		% within luokiteltu henkilöstömäärä	15,4%	27,3%	57,7%	29,0%
	Total	Count	52	22	26	100
		% within luokiteltu henkilöstömäärä	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	15,208(a)	4	,004
Likelihood Ratio	14,682	4	,005
Linear-by-Linear Association	9,920	1	,002
N of Valid Cases	100		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,16.

Yleisen elinkeinopolitiikan keskiarvot

		Kajaanin kaupungin ja yritysten välinen yhteistyö on hyvää.	Kajaanin kaupungin elinkeinopolitiikka tukee yritysten toiminnan kehittämistä.	Kajaanin kaupunki ja yritykset asettavat elinkeinopolitiittiset tavoitteet yhdessä.	Olen tyytyväinen Kajaanin elinkeinopolitiikkaan.
N	Valid	100	100	100	100
	Missing	0	0	0	0
Mean		2,81	2,71	2,36	2,76

Kaupungin päätöksenteon yrityslähtöisyyden keskiarvot

		Kajaanin kaupungin päättöksenteko pohjautuu yritysvaiikutuk- sen johdonmukai- seen selvittämiseen.	Kajaanin kaupungin päättöksentek o on yritysten toiminnan kannalta tarpeeksi nopeaa.	Kajaanin kaupungin päättöksenteko on yritysten toiminnan kannalta ennustettavaa ja pitkäjänteistä.	Kajaanin kaupunginvaltu usto ja kaupunginhallit us edistävät toiminnallaan ja päättöksillään yritysten toiminnan kehittämistä.	Kajaanin kaupungin virkamiesjohto edistää toiminnallaan ja päättöksillään yritysten toiminnan kehittämistä.	Olen tyytyväinen Kajaanin kaupungin päättöksente koon.
N	Valid	100	100	100	100	100	100
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		2,44	2,63	2,45	2,60	2,63	2,57

Elinkeinotoimen keskiarvot

		Tunnen Kajaanin elinkeinokeskuksen palvelut hyvin.	Kajaanin elinkeinokeskuksen palvelut ovat hyvin saatavilla.	Minulle on selvää Kajaanin elinkeinokeskuksen rooli yritystoiminnan edistämisessä.	Kajaanin kaupunki hoitaa elinkeinotointa ammattimaisesti.
N	Valid	100	100	100	100
	Missing	0	0	0	0
Mean		2,54	3,07	2,48	2,78

Elinkeinotoimen resurssien keskiarvot

		Kajaanin kaupungilla on riittävät elinkeinotoimen resurssit.	Kajaanin kaupungin elinkeinotoimen resurssit on kohdennettu oikeisiin asioihin.	Kajaanin kaupungin konkreettiset panostukset yrityksiin tehdään oikeudenmukaisesti.
N	Valid	100	100	100
	Missing	0	0	0
Mean		2,91	2,80	2,63

Kaupungin viestinnän ja tiedottamisen keskiarvo

N	Valid	100
	Missing	0
Mean		2,61

Kajaanin kaupunki antaa riittävästi tietoa yrityksiä koskevista päätöksistä ja suunnitelmista.

Koulutuksen keskiarvot

		Oppilaitosten ja yritysten välinen yhteistyö on riittävää.	Kajaanilaiset oppilaitokset kannustavat riittävästi yrittäjyyteen.	Kajaanin kaupunki toimii aktiivisesti edistääkseen ammattitaitoisen työvoiman saantia.	Kajaanilaisilla yrityksillä on riittävästi mahdollisuuksia kehittää omaa osaamistaan.
N	Valid	100	100	100	100
	Missing	0	0	0	0
Mean		3,37	3,28	2,94	3,38

Kaupungin julkisten palveluiden ulkoistamisen ja hankintapolitiikan keskiarvot

		Kajaanin kaupunki antaa yrityksille tasavertaisen mahdollisuuden tuottaa kaupungin järjestämisvastuulla olevia palveluja.	Kajaanin kaupunki tarjoaa paikallisille yrityksille mahdollisuuden osallistua kaupungin järjestämiin tarjouskilpailuihin.	Kajaanin kaupunki käyttää tarpeeksi ostopalveluja.
N	Valid	100	100	100
	Missing	0	0	0
Mean		2,79	3,17	2,75

Infrastruktuurin keskiarvot

		Kajaanin kaupunki on aktiivisesti huolehtinut yritysten tarvitsemista liikenneyhteyksistä.	Kajaanin kaupunki on aktiivisesti huolehtinut yritysten tarvitsemista tietoliikenne yhteyksistä.	Kajaanilaisten yrittäjien tarpeet on otettu hyvin huomioon kaupungin kaavoituksessa.	Tontti- ja tilatarpeet on huolehdittu hyvin Kajaanissa.	Toimitilat ja uusien toimitilojen rakentaminen on keskitetty oikeille alueille, esimerkiksi Petäisenniskan alue.	Toimitiloja tulisi sijoittaa enemmän keskustaan.
N	Valid	100	100	100	100	100	100
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		3,04	2,95	2,89	2,84	3,08	3,19

Yritystoimintaa kehittävien ja tukevien yksiköiden keskiarvot

		Tunnen hyvin Kajaanin elinkeinokeskuk- sen tarjoamat palvelut.	Tunnen hyvin kajaanilaisten oppilaitosten tarjoamat palvelut.	Tunnen hyvin Kainuun Etu Oy:n tarjoamat palvelut.	Tunnen hyvin TE-keskuksen tarjoamat palvelut.
N	Valid	100	100	100	100
	Missing	0	0	0	0
Mean		2,54	3,10	2,31	3,06

		Tunnen hyvin Yrityshautomo Innovan ja sen tarjoamat palvelut.	Tunnen hyvin Esihautomo Intotalon.	Tunnen Kajaanin Teknologiakes- kus Oy:n ja sen tarjoamat palvelut hyvin.	Kaupungissa tarvitaan yrityskiihdyttämöä.
N	Valid	100	100	100	100
	Missing	0	0	0	0
Mean		2,08	2,48	2,43	3,12

1. Yleinen elinkeinopolitiikka

e) Mitä parannettavaa on Kajaanin elinkeinopolitiikassa?

- Yrittäjien kuuleminen ja yhteistyö (13)
- Lisäinformointi ja tiedotus (5)
- Aika paljon (2)
- Ei tiedä, mitä on Kajaanin elinkeinopolitiikkaa (2)
- Enemmän paikallisia tuotteita ja palveluja (2)
- Asenne luottamusmiehillä, virkamiesten tyhjät lupaukset yrityksii paikkakunnalle houkuteltaessa
- Elinkeinopolitiikassa tuntuu unohtuneen se, että intressejä on oltava muuallekin kuin kaupungin omaan suuntaan.
- Infrastruktuurin luomisessa pyrkimys kustannustehokkuuteen olisi oltava voimakkaammin esillä myös elinkeinopolitiikassa
- Ehdottomasti saatava lisää työllistäviä uusia yrityksiä → työpaikkoja ja saatava jo olemassa olevat yritykset pysymään täällä
- Tartuttava tilaisuuksiin järkevällä otteella
- Ilmaisia pysäköintipaikkoja yritysten eteen, verohelpotuksia yrittäjille.
- Elinkeinotoimen yhteistyö on ollut hyvää, muiden sektorien tilanne on huonompi.
- On luotava sille, ja määrätietoisesti sitä kehitettävä
- Aluksi pitäisi, edes yrityksille antaa, hoidettu ympäristö, katujen, katuvalojen, elinkeinomaiseman suhteen. Heinisuoilla olemme ostaneet maat kaupungilta omaksemme, mutta esim. Putkinotkontiella ei ole saatu katuvaloja...
- Enemmän asiantuntemusta + olemassa olevien yritysten kehittämistä "utopististen" hankkeiden sijaan
- Enemmän huomiota myös järjestölle eikä pelkästään hyväntekeväisyyttä vaan oikein hinnoiteltuja asioita
- K - 18 tanssipaiikkoja lisättävä! Positiivinen asenne yrittäjyyteen saisi näkyä esim. mediassa → lisäisi yrittäjyyttä
- Satsataan vain tiettyihin "painotettuihin" toimialoihin, esim. pienten kaupanalan yritysten merkitystä työllistävinä, ei arvosteta lainkaan. Haetaan uutta ja ihmeellistä, mutta ei arvosteta jo toimivia yrityksiä.
- Kokonaisvaltaista näkemystä, elinkeinopolitiikan tehtävänä on edistää yritysten hyvinvointia kaikilla tasoilla.

2. Kajaanin kaupungin päätöksenteon yritysälhtöisyys

g) Miten Kajaanin kaupungin tulisi kehittää päätöksentekoaan yritysälhtöisemmäksi?

- Enemmän yhteistyötä yritysten kanssa ja kuunneltava yrityksiä (12)
- Nopeammat päätökset (5)
- Huomioitava pienet yritykset paremmin (2)
- Pitäisi hankkia oman paikkakunnan yrittäjiltä palveluja yms. (2)
- Yhteinen elinkeinopoliittinen strategia (2)

- Tiedottamalla ko. yritystä koskevissa päätöksissä. Pyytää yrittäjiltä lausuntoja ja tehdä yhteistyötä yrittäjien tarpeiden kartoittamiseksi ja tukea yritystoimintaa eri keinoin. Tukea esim. koulutuksessa ja muutenkin. (2)
- Yritystoiminta on nopeatempoista ja teidän tulisi muokata organisaatiota siihen sopivammaksi.
- Selkeät päätökset, päätösten takana on myös pysyttävä
- Voitaisiko perustaa yrityslautakunta/elinkeinolautakunta. Näin luottamusmiehet voisi tarkemmin miettiä yritysasioita.
- Valita viisaammat virkamiehet hoitamaan asioita.
- Kannan ottaminen suuntaan tai toiseen vaatisi parempaa tuntemusta asian nykyisestä tilasta.
- Pitkäjänteistä
- IT-talo ym. hankkeet rahan haaskausta
- Palkattava yrityspäättävävastaava
- Lakisääteisissä asioissa mm. rakennusluvut, tarkastukset ovat tulleet sovitusajassa ja asiallisesti. Kiitokset rakennustoimelle. Muihin kohtiin vastaaminen vaikeaa koska kontaktit puuttuu
- Esimerkiksi yritysjärj. Lausunnot rutiininomaisesti valmistelussa oleviin elinkeinopoliittisiin päätöksiin
- Neuvonantoa lisättävä aloittaville yrityksille → mitä lupia on esim. annettava mihinkin

3. Elinkeinotoimi

e) Millaisina koet Kajaanin kaupungin elinkeinokeskuksen palvelut?

- Ei kokemuksia tai ei tunne (21)
- Hyvinä (6)
- Huonosti informoituna (4)
- Siinä olisi parantamisen varaa pienyrittäjien tukemisessa.
- Hitaasti lähдете uusiin hankkeisiin. Olemme Yrittäjänäisten taholta yrittäneet saada yhteistyötä käyntiin, mutta onnistuneet vasta pieni askelin.
- Uusi sijainti loistava, elinkeinosihteeri Anu Tervonen tekee hienoa työtä / palkitkaa häntä!
- Elinkeinokeskus tarjoaa monialaisesti palveluja, ehkä osa on ”ympäty” keskukseen
- Uuden yrityskannan hankintaan suuntautuvana, jo olemassa olevaa yrityskantaa pitäisi myös hoitaa
- Ammattimaisuuteen kuuluu tasapuolisuus, myös toimivien yritysten huomioiminen, elinkeinotoimen pitäisi olla yrityksiänsä asialla, eikä niiden yläpuolella
- Byrokraattisia, ei palvele jo toimivia yrityksiä, IT-talo ym. hankkeet rahan haaskaamista

4. Elinkeinotoimen resurssit

d) Mihin Kajaanin elinkeinotoimen resurssit pitäisi mielestäsi kohdentaa?

- Pieniin tai keskisuuriin yrityksiin (7)
- Olemassa olevien yritysten toimintaedellytysten parantamiseen (5)
- Elinkelpoisten työpaikkojen luomiseen ja säilyttämiseen (2)
- Mahd. laaja-alaisesti kaikille toimialoille/eri kokoisille yrityksille
- En tiedä tarpeeksi kohdennuksista tänä päivänä mutta sopiva tasapaino kehitys- ja uudistamisprosesseihin. Enempi kv-projekteja ja kv-toimintaa
- Uusien yritysten hankinta Kajaaniin, muistaen asian vaatiman pitkäjänteisyyden
- Turha byrokratia pois, ja paperien pyörittäjät pellolle.
- En ota kantaa, koska en tunne tarpeeksi asioita
- 1) aktiivinen työskentely ja välittäjänä toimiminen yrittäjien ja päättäjien välillä 2) kaupunkimielikuvan mainostaminen ja markkinointituki 3) osaamiseen ja infrastruktuuriin
- Yhteistoimintaa tukemiseen tasapuolisesti eri toimialoille
- Elinkeinostrategian mukaisesti
- Alkavien yritysten neuvonta ja kannustaminen, palvelut yhdestä pisteestä
- Kasvaviin, kehittyviin ja vientiä harjoittaviin yrityksiin
- Nuoriin ja matkailuun. Palvelut, kuten kahvilat ja huvipaikat → lisäisi Kajaanin viihtyvyyttä ja vetovoimaa
- Keskustan kehittämistä pitäisi jatkaa suunnitelmien mukaan
- Pk-yrityspalvelu, olisiko yhteistyö TE-keskuksen yrityspalvelupisteen kanssa mahdollinen?

5. Kaupungin viestintä ja tiedottaminen

b) Miten kaupungin tulisi kehittää viestintää ja tiedottamista?

- Lisäämällä tiedotusta enemmän erilaisia viestintä/mediakanavia pitkin (Kainuun Sanomat, Kainuun radio, Koti-Kajaani jne.) ja myös suoraan yrityksille esim faksilla, kirjeellä, sähköpostilla sekä yhteisiä tapaamisia (22)
- Riittävästi henkilökuntaa hoitamaan asioita. Johtaja johtaa, sihtööri hoitaa omat hommat, tiedottaja yritystoimintaan jne. (2)
- Pk-yrityspalvelu, olisiko yhteistyö TE-keskuksen yrityspalvelupisteen kanssa mahdollinen?
- Pyytää yrittäjiltä lausuntoja ja tehdä yhteistyötä yrittäjien tarpeiden kartoittamiseksi ja tukea yritystoimintaa eri keinoin. Tukea esim. koulutuksessa ja muutenkin.
- Ei tarvitse kehittää viestintää

- Päätöksen tekoprosessi ja käsiteltävät asiat (esim. valtuusto) lähemmäksi kansalaisia
- Valtakunnallisesti myönteisen imagon luominen kaikessa kaupungin toiminnassa (ei vain paperilla)
- Esim. katu- ja kunnostustyöt ovat fiaskoja tiedottamisen osalta/esim. Välikadun korjaustyö oli lähes kuolema yrittäjille
- Jos kaupungilla on virkamiehiä, jotka touhuu elinkeinopolitiikan alalla, niin pitäisi ottaa yhteyttä yrityksiin ja tulla käymään yrityksissä

6. Koulutus

e) Mitä parannettavaa on koulutuksessa yleensä?

- Käytännön (=työ-)harjoittelua enemmän koulutusohjelmaan. (4)
- Kajaanissa koulutuskuviot kutakuinkin OK (3)
- Selvitettävä minkä alan ammattihenkilöistä on puutetta ja ohjata koulutus niille aloille (2)
- Yrittäjyysuuntautumisvaihtoehto niin ammatillisiin kuin korkakouluihinkin (2)
- Yrittäjyydestä tulisi antaa realistinen kuva! Tietoisuus riskeistä, lomista yms. mitä tavan työntekijän ei koskaan tarvitse miettiä!
- En osaa sanoa.
- Ammattikorkeakoulun opetuksen tasoa saatava korkeammaksi, jopa lukiossa parempi opetus kuin AMK:ssa (talous ja hallinto)
- Ainakin kaupan alalla ”terveen järjen käyttö” olisi sallittua
- Kohta a) aina vain paremmaksi
- Yliopistotason koulutuksen laajentaminen olisi hyvä asia → lisää tietoisuutta → lisää pienyrityksiä, jotka kasvavat (alihankintaa, erikoisosaamista yms.)
- Pienentää luokkakokoja eikä aina olla supistamassa kouluja
- Osaltanne voi todeta, että opetus on ollut liian teoreettista. Käytännön asiat ovat joskus toisenlaisia kuin opetetut. –Siis enemmän käytännön opetusta! Oppilaitosten tulisi esitellä ”itsensä” ja tiedottaa asioista yrityksille. Vierailut yrityksissä suotavia ja päinvastoin sovittaessa. Nuorille tulee esitellä mahdollisimman monta vaihtoehtoa käytännössä: ”Näin kipinä voi syttyä” varhaisessa vaiheessa.
- Omalla aktiivisuudella iso merkitys! Siksi 5
- Yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa.
- Koulutusta suunnattava Kajaanin ja Kainuun strategian mukaisiksi, sitten kun sellainen saadaan.
- Johtuuko tämä epätietoisuudesta käyttää oppilaitoksia hyväksi oman työn helpottamiseksi, kun samalla tarjoaa harjoittelupaikan opiskelijalle
- Kajaanin tulisi näyttää omat mahdollisuutensa nuorille ennen kuin nämä lähtevät pois kaupungista. Tulisi antaa kuva Kajaanista työllistävänä ja aktiivisena kaupunkina
- Käytännön läheisyyttä, yleensä hyvien tapojen arvostusta tms.
- Ei oppilaille yrittäjien leipää!! Nöyrempiä esim. AMK:n harjoittelijoille

- Koko koulutusvalikoima nähtävä yhtenä kokonaisuutena (A-oppilaitos) AMK, yliopisto, kesäyliopisto jne.
- Miksi koulutusten painopisteet ovat vain tietyille painopistealueille, ja ei niin trendikkäät alat ja koulutukset on ajettu alas. Surullisen lyhytnäköistä ja kapeakatseista
- Pitäisi olla yrityksen kehittämiseen – missä mennään – liittyviä lyhyitä luentoja ja testejä. ILMAISIA! Päivä- ja ilta-aikana.
- Uusien toimintamallien tukeminen opetuksessa, yrittäjien ja opiskelijoiden välisten linkkien vahvistaminen ja asenne mukana + + Kajaani + + yrittäjäyys
- Lisää yritysysteistyötä; resurssejakin pitäisi kohdentaa
- Tieto-opas tahi jonkinlainen esite, mitä mahdollisuuksia on käyttää opiskelijoita. Kajaanissa on vähän hyviä työharjoittelupaikkoja!

7. Kaupungin julkisten palveluiden ulkoistaminen ja hankintapolitiikka

d) Millä sektoreilla/toimialoilla ostopalvelujen käyttöä tulisi lisätä?

- Päiväkodit, tuettaisiin myös kotihoitoa. Olisi kaupungille edullisempaa kuin (2)
- Lisää yritysysteistyötä; resurssejakin pitäisi kohdentaa
- Puutarha-alalla mm. kaupungin istutuksista (esim.) kesäkukat ei ole vertailtu oman toiminnan kannattavuutta eikä pyydetty esim. kesäkuukkatarjouksia paikallisilta yrityksiltä. (-Sama asia koskee seurakuntaa.)
- Rakennuttamistehtävät tulisi siirtää kokonaan pois kaupungilta sis. mm. valvontatehtävät (epäpätevien vastuulla tällä hetkellä)
- Puhtaanapito ja katujen kunnostus, auraus, lumensiirto, yleensä kaikki kunnossapito
- Tekninen toimiala
- Siistiminen, puhtaaksikirjoitus, rakentaminen, tilaisuuksien järjestäminen
- Kiinteistöjen käyttö- ja huoltotoimet
- En osaa sanoa
- Ei ole tarvetta lisätä
- Aina kun se tulee halvemmaksi ja se voidaan toteuttaa oman kaupungin yrittäjillä!
- En tiedä muuta kuin sen että ei pidä olla niin EU-sidonnainen, että oman kunnan yrittäjät syrjäytetään. Ei muuallakaan maailmassa niin tehdä, vaikka EU:ssa ovat.
- Hintaa ei aina saisi olla tärkein kriteeri, myös laatu, luotettavuus, jatkuvuus, saatavuus, PAIKALLISUUS voisivat olla vaikuttamassa
- Mahdollisuuksien mukaan hankinnat paikallisilta yrittäjiltä (julkiset hankinnat kilpailutettava: tarjouspyynnöt pitäisi muotoilla siten, että mahdollistaisi paikallisten yrittäjien käyttämisen)
- Viikoittaiset avoimet tarjouspyynnöt lehteen, palvelujen suunnittelu yhdessä yrittäjien kanssa (pakollisesti)

- Linjattava strategia hankintapolitiikkaan; mitä on kokonaisedullisuus. Osaamista, varmuutta toimituksiin (→hankintapolitiikkaan/tarjoajien muodostaminen)
- Ei ainakaan veroja korottamalla...
- Pitäisi neuvotella yritysten kanssa mitä voisi saada paikkakunnalta, vaikka on olemassa tarjouskilpailusäännöt
- Yhteiset pelisäännöt hankinta-asioissa sanelusta pitäisi päästä pois yhteiseen kumppanuuteen
- Kokonaisvaltainen hyöty Kajaanille ja Kainuulle
- Iltatori heinäkuussa Raatintorilla – ei vuokraa (aika 18 – 21)
- Ulkoistamalla palveluita järkipäisesti
- Hankinnat sellaisiksi, että pienetkin yritykset yhdessä verkottuneina voivat niitä tarjota (palvelut, tuotteet)
- Selkeyttää ja vähentää organisaatioita, että yritykset tietävät kuka tekee mitään
- Keskustelemalla mitä, miten ja milloin
- Ammattihenkilöiden yhteistyötä enempi ruohonjuuritasolla

e) Miten julkisten palveluiden järjestämistä ja kaupungin hankintapolitiikkaa tulisi kehittää?

- Ostaa palveluita paikallisilta yrityksiltä (4)
- Ei osannut sanoa (3)
- Kriteerinä saisi olla vain hinta vaan myös muut tekijät tulee ottaa huomioon (3)
- Kaupungin työt tulisi aikatauluttaa ja järjestää niin, kuin tuottavan yrityksen tulee tehdä
- Ulkoistaa toimintoja kilpailuttamisen jälkeen. Kaupungin palveluksessa olevat ovat jäävejä päättämään poliittisesti ”omia asioitaan”. (=leipätyö/valtuusto/kaup.hallitus) –suhde)
- Katsoa tasavertaisesti kaikkia toimittajia, myös tarjouspyyntöjä tehdessä.
- Avoimempaa kilpailua, nopeampaa reagointia yritysten hinnoittelun seurannassa. Eli kaupunki pyrkisi nopeasti muuttamaan hankintakohdetta markkinatilanteen muuttuessa.
- Hankinnoista päättävien henkilöiden tekemisiä valvotaan paremmin.
- Vertailemalla oman toiminnan kannattavuus ja noudattaa ehtoja, joita julkisen yhteisön hankinnoissa on säädetty (siis pyytää tarjoukset)
- Sosiaali- ja terveystalvet → tukea toimintamalleja mahdollisuuksia tulevaisuuteen toiminnalle
- Palvelut, viestintä ja markkinointi, koulutus ja kehittäminen, tuki- ja (esim. atk) toiminnot ja ”kaupunkipalvelujen” myynti ja etenkin ruokahuolto ja elintarvikepalvelut
- Ehkä ”kunnossapito”alueella. Laatu ei saa kärsiä millään alueella esim. päiväkotien, koulujen ruokailujen laitostaminen on väärä tapa säästää, hoito- ja terveystalvet samoin.

- Jotka kehittävät haluttua, pääpainoaloilla tapahtuvaa osaamista ja yhteydessä toimituksiin (→ hankintapoolien/tarjoajien muodostaminen)
- Esim. lastenhoitajia koteihin kaup. tuella, yrittäjille joilla hankalat työajat. Koululaisten ip-toiminta
- Tekniikan toimiala
- Palvelualoille!
- Palvelun tarjoamista, ohjelmatarjonta yms.
- Hoito- ja palvelualat
- Tietenkin ATK, koska toimin ko. alalla
- Sosiaalipalvelut olisi yksi merkittävä sektori ostopalvelujen lisäämistä ajatellen
- Järjestöille oikein hinnoiteltava esim. ip-toiminta
- Teiden puhtaanpito, ulkoalueiden ja urheilualueiden hoito
- Esim. lähiruoka
- Mahdollisesti terveyden- ja vanhustenhuollossa jatkossa.

8. Infrastrukturi

g) Miten Kajaanin infrastruktuuria tulisi kehittää?

- Keskustaan ja joka puolelle toimitiloja (3)
- Keskustaan enemmän maksuttomia aikarajoitteisia P-paikkoja, etteivät asiakkaat karkaa suuriin marketteihin (2)
- Keskustaa elävöittää, saada keskusta-alue viihtyisämmäksi. (2) Autoilun rauhoittuminen.
- Omakotitalotontteja!!!! Pellot taloille, tulisi yrittäjiä työllistämään kun olisi upeat asumismahdollisuuteen
- Jokivarsi säilytettävä asukkaiden asumis- ja virkistysalueena.
– teollisuus pois
- Kaavoittaa ja suunnitella vuosiksi eteenpäin.
- Huomioitava kaupunkilaisten hyvinvointi
- Lentoliikenne joustavaksi ja sopivalla kapasiteetillä yhteistyö operaattorien kanssa; tiedottaminen e-keinokeskuksen kautta yrittäjille saatavissa olevista palveluista KPO on oma alueellinen operaattori
- Huomatkaa, kuinka monta työpaikkaa on Heinisuon teollisuusalueelta. Pitäisi ”satsata” tällekin alueelle, eikä sinne vuokramaille, Petäisenniskaan koko ajan, vuodesta toiseen.
- ”Sinisiä ajatuksia usealta torimyyjältä” (Esim. kauppatorin liittymään rakennettava liikennevalot. Toriympäristöä tulisi kaunistaa istutuksin aidoin sekä rakentaa torin varteen vierasvenelaituri samoin Kajanuksen rantaan laivalaituri.
 - Matkailijoita (autoilijoita) varten tulisi rakentaa opasteet: kauppatorille! – Siis sekä ”etelästä että pohjoisesta” tuleville.
 - Torilla ei ole edes huoltorakennusta puhumattakaan torikahvilasta tai esiintymislavasta (suojaisesta). Torin tuulisimmalle puolelle voisi tuoda myyntikojuja (tuulen suojaksi) ja niitä voisi vuokrata esim. satunnaisille myyjille.

- Kehitystä olisi jopa ”kiinteät toripöydät” – kaupungin tulisi neuvotella ei tapahtumien järjestäjien kanssa siitä, että ne voisivat esiintyä myös torilla.

Asian ydin. ”Kauppatori on kaupungin sydän”, jonka ympärillä myös muut palvelut vilkastuvat ja päinvastoin: myös torielämä. – Käykääpä esim.

Kuopiossa!

- Tilanne on mielestäni varsin hyvä, ei ole vaikeimpia asioita tässä kyselyssä, eikä kiireellisimpiä!
- Yleinen viihtyvyys, paikkakunnan houkuttelevuus, pitäisi huolehtia muustakin kuin hiihtoladuista.
- Ei toivoa.
- Tiet ovat osittain huonossa kunnossa.
- Oulujärven ylitystie, linja-autoliikennettä lisää
- Oppilajasuntolat lähemmäksi kouluja

9. Yritystoimintaa tukevat ja kehittävät yksiköt

i) Mitä mieltä olet elinkeinokeskuksen tarjoamista palveluista?

- Ei tietoa tai ei ole käyttänyt (17)
- Asialliset, tarpeelliset ja hyvät palvelut (10)
- Tehottomia ja hyödyttämättömiä (2)
- Elinkeinokeskuskin saisi kohottaa profiiliaan ja kertoa enempi itsestään useille sektoreille.
- Yrityksille voisi markkinoida näitä palveluja enemmän!
- Ilmeisesti resurssit ovat pienet.
- mukaan toimintaan myös naisia
- Kehitettävä kokonaispalveluiden ja maakunnan suuntaan
- Tiedotustilaisuus yrittäjille asiasta yhteisesti
- Aktiivisempaa asennetta ja toimivia kajaanilaisia yrittäjiä kohtaan!
- Neuvonantaja/yhteydenottoja,

j) Mitä mieltä olet oppilaitosten tarjoamista palveluista?

- On kerran vastattu kyselyyn ja tehty yhteistyöehdotuksia: - mitään yhteydenottoa ei kuulunut??
- Oikein hyviä ja hyödyllisiä, yhteistyö toiminut hyvin (15)
- Ei ole käyttänyt tai ei tietoa (8)
- Kaivataan lisätiedotusta (3)
- Kohtalaisia ja kohtalaista yhteistyötä yritysten kanssa (3)
- Oppilaat enemmän työharjoittelussa yrityksissä.
- Työssäoppijoita koulutettu yhdessä.
- Opiskelijat työharjoittelussa on olleet innostuneita
- Kai niistä tutkimuksista ja kyselyistä jotain osviittaa saa. Riippuu paljon oppilaista.

- Kehittyneet vastaamaan nykypäivän tarpeita.
- Palvelut ovat osittain kork.tasoisia ja osittain heikkoja
- Koulutustarpeita kysellään ja niihin pyritään vastaamaan
- Harjoittelupalvelut hyvät
- AMK on mennyt todella hyvään suuntaan viimeisten 10 vuoden aikana. Oulun yliopisto on kehityksen alkuvaiheessa
- Perustaso hyvä, yhteistyö AMK + yliopistokeskus; tutkimukseen linkitys
- Oikealla tavalla on mahdollisuus saada tarvittavaa apua/harjoittelua yritykseen
- Vie paljon leipää myös todellisilta ammattilaisilta tutkimukset yms. hyvä juttu
- Yrittäjät eivät osaa käyttää tarpeeksi hyväkseen
- Sisäänpäin kääntyneinä
- Opiskelualat ovat supistuneet liikaa
- Lisää palvelua, ei kilpailua yritysten kanssa
- Yhteistyötä tulisi edelleen syventää
- Mitäs palveluja ne muuta tarjoavat kuin ammattikoululaista harjoittelijaksi kysyvät

k) Mitä mieltä olet Kainuun Etu Oy:n tarjoamista palveluista?

- Ei tunne palveluita, ei tarvitse ja ei kokemusta (18)
- Erittäin hyvää, yrityslähtöistä ja avointa toimintaa. (12)
- Yrityksille voisi markkinoida ja informoida näitä palveluja enemmän (3)
- Toivoisin enemmän käyntiä yrityksissä
- Lopettaa ovat suojatyöpaikkoja
- Siistiä ~ pientä sisäänpäin oleva toimintatapa
- Mielikuva projekteista, EU-rahoituksista, ei mitään konkreettista muuta kuin joitain messuja tulee mieleen
- Projektit eivät pitkälle riitä, tarvitaan oma focus (maakunnan elinkeinojen kehittäminen?)

l) Mitä mieltä olet TE-keskuksen tarjoamista palveluista?

- Hyviä, tarpeellisia ja asianmukaisia (19)
- Ei paljon tietoa, ei tunne tai ei ole käyttänyt (7)
- Byrokraattisia (3)
- Hidasta (2)
- Ovat huomattavasti aktiivisempia kuin esim. kaupunki, tiedottavat esim. koulutuksista suoraan yrityksille.
- Rahaa ja palveluja on, kovin moni vain ei voi hyödyntää.
- TE-keskus on järjestänyt ikääntyville yrittäjille ns. seniorikurssin lähinnä sukupolvenvaihdosasioista, se oli hyvä juttu

- Hyviä erilaisissa yrityksen elämänkaarivaiheissa esim. sukupolvenvaihdos. Onko työntekijällä konkreettista yrittäjäkokemusta? Voisi olla.
- Toimiala on väärä
- Yhteistyö alueen omien palvelujen tarjoajien kanssa (maakunta)
- ”Tuputetaan” liikaa konsultointia
- Kuulostaa, että rahaa on, mutta että me yrittäjät ei osata sitä hakea... Mutta menepä kysymään, niin aina johonkin väliin putoat, niin ettei saa kuin ymmärtämistä.
- Palvelu kireää ja epäluuloista
- Tukityöllistäminen on tärkeää Kainuun kannalta. – Varsinkin luontomatkailun kehittämiseen liittyvät ympäristötyöt ja retkeilyvarusteiden (opasteiden) rakentaminen ja kunnostaminen työllistää.
- Lopettaa. Verovarot menevät turhaan
- Etäällä, kaavamaisuutta, virkamiestyöliä.
- Nihkeää saada apua. Liian paljon asioita keskitetty samoille ihmisille. Jos pörstäkerroin ei miellytä, asia ei etene.
- Yrityksille voisi markkinoida näitä palveluja enemmän!
- Soveltuu pääosin isommille/teollisille yrityksille
- Ne kehittyvät koko ajan ainoastaan osa virkamiehistä ei kehity!

m) Mitä mieltä olet Innovan tarjoamista palveluista?

- Ei tunne, ei tarvita tai ei kokemusta (24)
- Yrityksille voisi markkinoida näitä palveluja enemmän!
- Erittäin hyviä uusille yrittäjille
- Muutoin ok, mutta AMK olisi luontevampi foorumi
- Innova voisi tulla näkyvämmiin esiin ja tarjota aidosti vaihtoehtoa kehittyneille yrityksille
- Siistiä ja pienissä puitteissa oleva instanssi

n) Mitä mieltä olet Intotalon tarjoamista palveluista?

- Ei tietoa, ei käytetty tai ei tarvita (18)
- Hyviä (5)
- Nuorille yrittäjille mahdollisuus (4)
- Vielä hieman ammattimaisempaa otetta (2)
- Yrityksille voisi markkinoida ja tiedottaa näitä palveluja enemmän! (2)
- Ei tuota työpaikkoja luovia yrityksiä, vaan apurahalla toimivia muutaman ihmisen yrityksiä.
- Nuoret toimijat ainakin yrittävät. Hyvä meininki ja meiningin tekeminen
- Uusi toimintamalli on löytämässä oman paikkansa, tarjoaa uutta osaamista laaja-alaisesti

- Focus edelleen nuorissa ja makrotason yrittäjissä, uusosuuskuntatoimintaa
- Onko yrittäminen ja taloudellinen vastuu realistista? Jos on, niin hyvä, mutta nuoria ei saisi höynäyttää yrittäjän tielle väkisin
- Tiedän tarvittavat
- Yritysten palveluita tulisi tuoda paremmin esille
- Loistava idea ja näyttää tavoitteetkin toteutuvan. Lisävuosia projektille..

o) Mitä mieltä olet Teknologiakeskuksen tarjoamista palveluista?

- Ei kokemusta tai en tunne (20)
- Hyviä (4)
- Yrityksille voisi markkinoida näitä palveluja enemmän!
- Tarvitaanko näitä kaikkia byrokraatioorganisaatioita. Vähempikin riittäisi.
- Kallis paikka
- Mitäs ne vanhoille kajaanilaisille, toimintansa vakiinnuttaneille yrityksille voivat tarjota? Toimitilat on jo
- Ihan ok. Saisi olla julkisuuskuvaltaan iloisempi ja positiivisempi
- ”Seinät”; mitä muuta? Aluekeskus – ei ole näkyvyyttä
- Ei käytetty 20 vuoteen. Heikot kokemukset 83 - 84.
- Parannettavaa yritysten osalta, jotka tarvitsevat ”erikoisia” toimitiloja.

10. Omat ajatukset

Mitä haluatte esittää työryhmälle, joka suunnittelee Kajaanin kaupungin elinkeinostrategiaa?

- Lisää yhteistyötä kaupungin ja yritysten välille (9)
- Saada energiaa edullisesti sekä vettä ja tonttimaata edullisesti läheltä keskustaa
- Ei kannanottoa asiaan tai ei tietoa (3)
- Enemmän pienille ja keskisuurille yrittäjille suuntautuvan (2)
- Lisää paikallisten yritysten hyödyntämistä (2)
- Yksinkertaistakaa organisaatiota, enemmän läpinäkyvyyttä. Teknologiakeskus, elinkeinojohtaja, mahdollinen elinkeinolautakunta riittäisi.
- Painopistealueet: ketä varten strategiaa tehdään, kaupunkia, yrityksiä, kaupunkilaisia vai näitä kaikkia yhdessä. Mielestäni nelikenttäanalyysi on aina hyvä pohja. Strategian tulisi myös olla riittävän pitkäjänteinen, mutta myös muutoksiin nopeasti reagoiva!
- Matkailun alalla toivoisin vielä kehitystä. Kajaaniin pitäisi kehitellä jokin jokavuotinen tapahtuma joka saisi ihmisiä sankoin joukoin liikkeelle, runoviikon lisäksi. Matkailu toisi ihmisiä ja samalla monet

yrittäjät hyötyisivät siitä. Myös se, että jatkossakin jaksetaan uskoa Kajaaniin ja sen kehittymismahdollisuuksiin.

- Kehitystä tarvitaan.
- Yrittäjille pitää olla hyvät työkalut yrittämiseen esim. tarvittavat toimitilat oikeissa paikoissa, koulutusta jne. En lähtisi jakamaan ”suoraa” rahaa, koska toiminta useimmiten kuolee tuen jälkeen. Hyvät ideat elää ilman tukimarkkoja.
- **ASENNEMUUTOS VIRKAMIEHILLE: YHDESSÄ ETEENPÄIN sekä kunnan että yrittäjien TARPEET HUOMIOON OTTAEN.** Virkamiehille voisi tulla uudessa yhteistyömuodossa uusi näkemys: **TAVOITTEET SAATTAVATKIN OLLA YHTEISET JOS NIITÄ SUUNNITELLAAN JA PUIDAAN YHDESSÄ!**
- Aktiivinen markkinointi uusien yritysten sijoittamiseksi Kajaaniin, kaupungin ei tule tukea yrityksiä, vaan järjestää olosuhteet yritysmönteisiksi.
- Ottakaa henkilökohtaisia kontakteja ja laskeutukaa maan pinnalle katsomaan eri yrityksiä. Ts. tutustukaa eri yrityksiin ja varmaan huomaatte, mitä tarvitaan ja mitä on tarjolla. (Kaupungillekin)
- Lienee sula mahdollisuus tehdä 2000-luvun tavoitteita ja haasteita 60-luvun ajatusmallilla.
- Virkamiehille lisää koulutusta, ainakin peruskäsitteet ja alkeisasiat tulisi hallita (yrityksen toiminnasta). Tehtäviin valittava henkilöitä, joilla on näkemystä (ja halu nähdä) asiat yrittäjän näkökulmasta.
- Yrityksiä koskevassa päätöksenteossa kysyttävä ”onko yrittäjän/yrityksen toiminnasta haittaa kaupunkilaisille?”, jos ei ole, päätös myönteinen (esim. Antin lato-kahvila)
- Peruspalvelut pidettävät kunnossa, jotta nuoret ja nuoret perheet saadaan pysymään paikkakunnalla.
- Luonnon hyödyntäminen kesämatkailussa esim. merkittyjen patikointireittien lisääminen lähiympäristössä.
- Kiitos!
- Sanoista tekoihin
- Olisiko Oululla annettavaa Kajaanille
- Unohtuuko pienet palveluyritykset – kioskit, kaupat, käsityöläiset, torikauppiat, leipurit yms.
- Teollisuuskylä kuntoon: risukot/vesakot, kadut, istutukset
- Maaseutuelinkeinojen ja –yrittäjyyden huomioiminen
- Kehityskykyiset ja kasvuhaluiset yritykset ensisijaisiksi panostuskohteiksi
- Sellaista asennetta, että täällä tarvitaan osaamista ja työtä joka nojaa osaamiseen matkailun edistämisen ja nykyisten olevien elinkeinojen lisäksi
- Olisi hyvä jos sieltä otettaisiin yhteyttä ja kerrottaisiin niistä palveluista mitä siellä on tarjolla, yrittäjillä ei ole mahdollisuutta irrottaa resursseja suunnittelemaan kehitysasioita, niitä olisi mahdollista kaupungin tukemana tehdä
- Tukekaa kasvavia, kehittyviä ja vientiä harjoittavia yrityksiä pontevasti, mutta unohtamatta aloittavia nuoria yrityksiä (= yrityshautomon tukeminen)

- Innostus jo olemassa olevien yritysten kehittämiseen, mutta yritystoiminta tulee vain sitä kautta. Tyhjät toimitilat hyötykäyttöön.
- Elinkeinokeskuksen pitää jalkautua yrityksiin, eikä olla ”laitos” kaupungin organisaatiossa. Olemme samalla puolella (keskus ja yrittäjät) kehittämässä Kajaania ja Kainuuta. Oman alueen kokonaisuus huomioon.
- Tiedotustilaisuuksia palveluista maksumiehiä tarvitaan.
- Työmoraali: - Huolettaa opiskelijoiden ahne asenne, joka on peräisin KAMK:n tunneilta. Pientä nöyryyttäkin olisi oltava kun tullaan harjoittelemaan yrityksiin. Aina ei voi ajatella asioista ”mikä mulle kuuluu” -asenteella. JOULUKSI: ESIM. joulukuun ajan parkkimaksut ydinkeskustassa pois (vrt. Hämeenlinna) ← joululahja yrittäjille
- Huomioikaa jo kaupunkikeskus ~ pienyrittäjyys ja keskisuuret yritykset jolla suora vaikutus: - työllisyyteen, taajama-aktiivisuus, tulevaisuus yrittäjyyteen, myönteinen asenne jo kaupunkiimme ~ matkailussa ym.
- Ensimmäinen lähtökohta olisi keskittää hankintoja paikallisille yrityksille niillä aloilla missä osaamista on. → Työllistää, tuo veroeuroja, lisää muiden palveluiden käyttöä